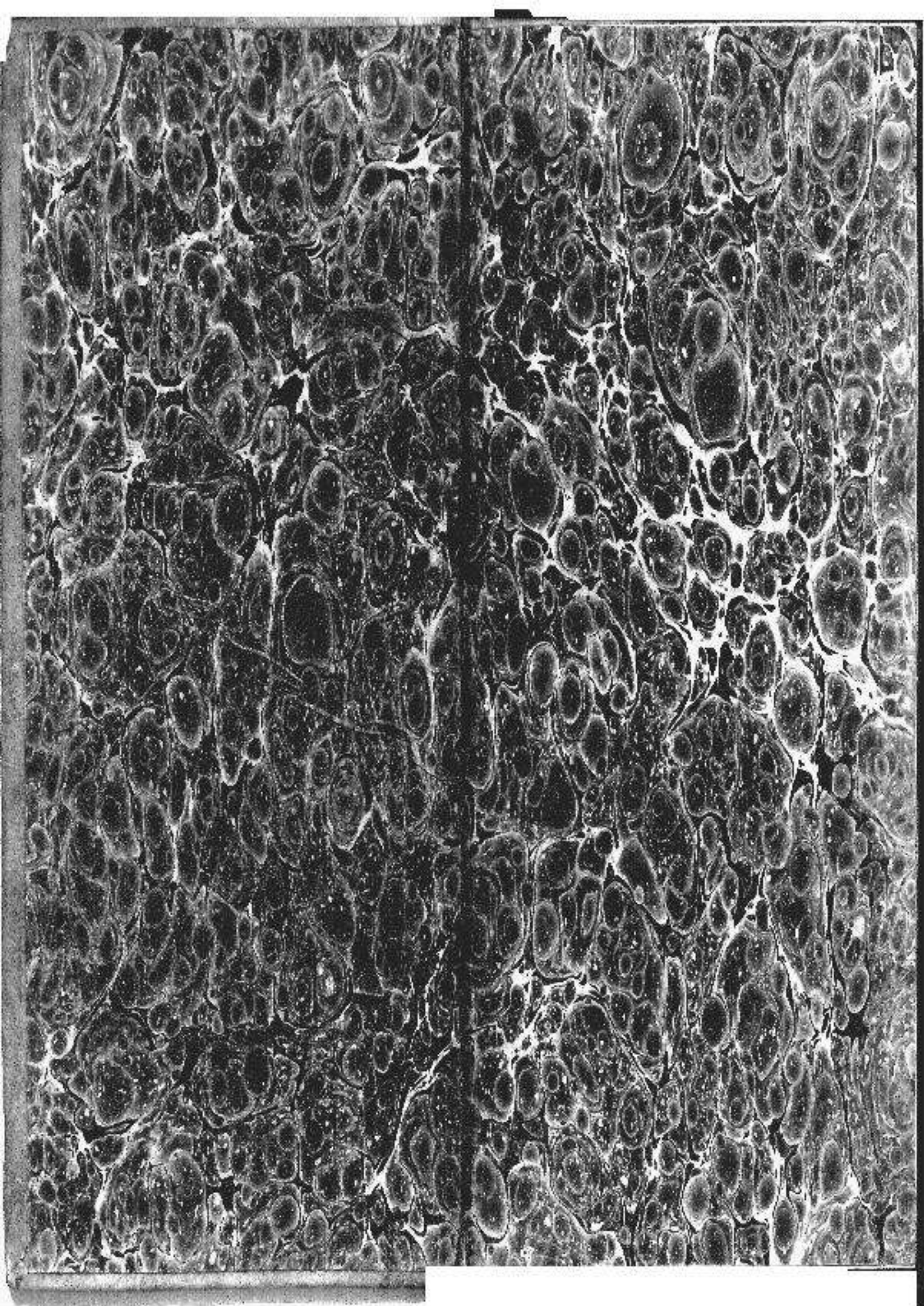

Vol 335

19

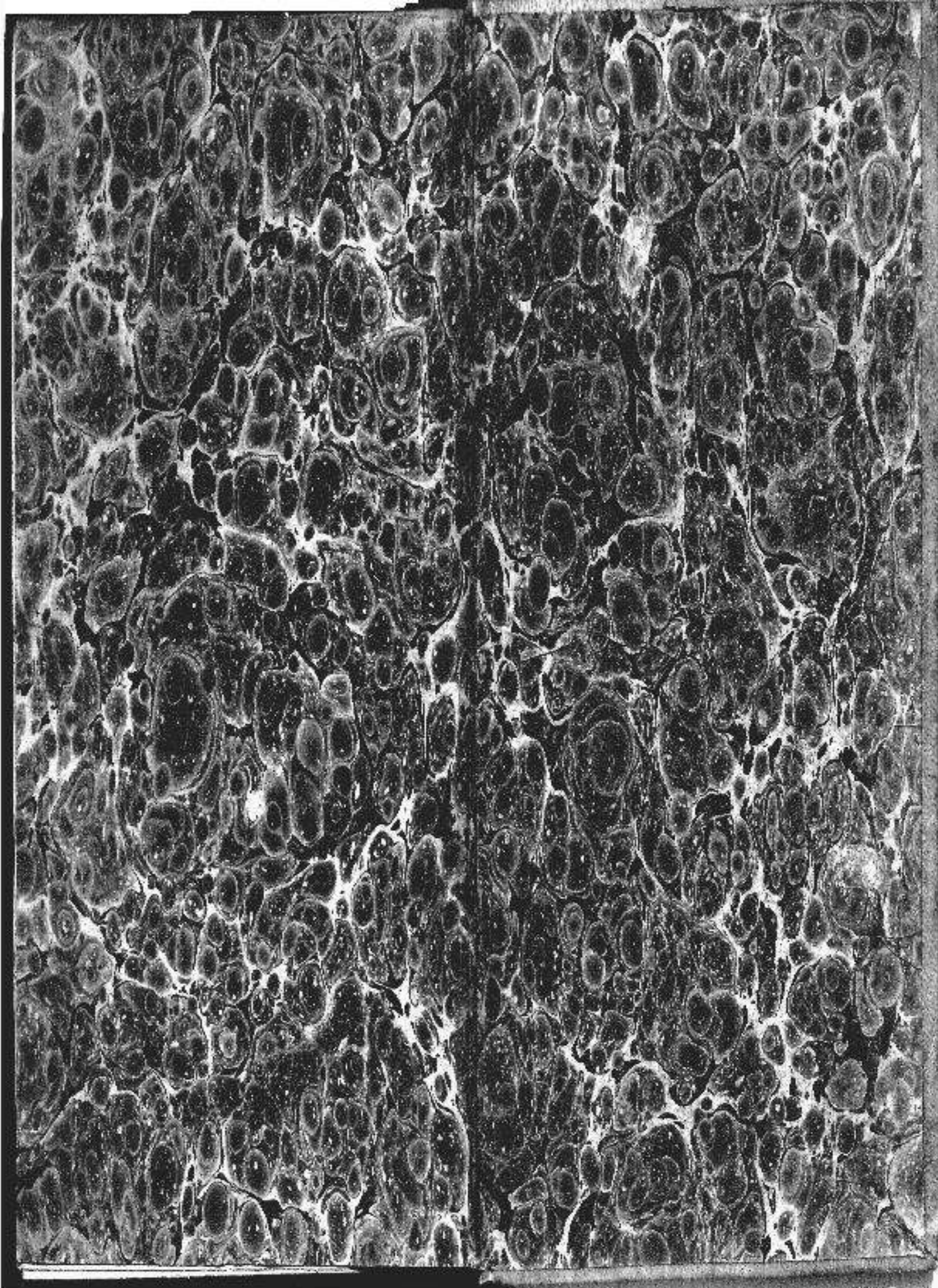

Cat. 165

$\frac{335}{419}$

i18433479

58

Opusculum epistolarum familiarium & artis earū
dem scribendi: maxime in generibus uiginti. Ad quæ
tamen singulæ quibus nunc utimur species deducun-
tur. Suntq; genera ista uidelicet.

Epistola commendatitia.

Epistola petitoria.

Epistola munifica.

Epistola demōstratiua siue laudatiua & uituperatiua.

Epistola eucharistica siue regratiatoria.

Epistola amatoria.

Epistola lamentatoria.

Epistola consolatoria.

Epistola expositiua.

Epistola gratulatoria.

Epistola exhortatoria.

Epistola dissuasoria.

Epistola inuectiua.

Epistola expurgatiua.

Epistola domestica.

Epistola communis.

Epistola iocosa.

Epistola commissiua.

Epistola regia.

Epistola mixta.

Horum autem generum quodlibet suas habet species
ut locis suis in sequentibus studiosis horum patebit
lucidissime.

¶ Opusculū scribendi Epistolas Francisci Nigri In
cipit Foeliciter.

¶ Frāciscus Niger: Venetus: Doctor: Clarissimo ui-
ro: Iacobo geroldo: Styro Cniteleldensi: Paa uini
Gymnasii Moderatori excellētissimo: Ac utriusq; uir-
tutis cultori Foelicitatem.

Vma Pōpilius: q post
Romulū secūdus: Ro-
mani regni Monarchiā
Regiosq; fasces foelici-
sidere consecutus est: li-
cet cum in sabinis esset
solitudinē tantum: uni-
usq; egenæ suæ: cæteris
spretis: confabulationē
delegisset: nec unq; po-
pulari se istituto misce-

re uoluisset: ad sūmū tñ regni apicē deuectus: qd uni-
cuiq; gētis suæ ordini necessariū foret: sūma semp ui-
gilātia exequi curauit. Vnde & romani moris & uetu-
statis istaurator ē appellatus & post mortē diuino (ut
creditur) stēm^{coron}ate donatus. Hoc tu cōsiderās: Iacobe
gerolde uir clarissime: licet superioribus annis: dū pri-
uatā uitam ageres. tuæ tantū utilitati primū insudans
ut stoicum uirū decebat: bonarū omniū artiū studio
indulgeres: nec alienis in negociis impeditū esse dele-
ctaret: ne odiosus uidereris aliorum censor fieri uelle.
Cū tamē ad honoratā istā moderationē tuam primū
ascēdisti in qua non tantū uidebas: tibi iuris utriusq;
moderamina suscipienda esse: quo te duce facilius ad

eius apicem possent uiri studiosi pertinere. Sed cum etiam multi occurrerent: qui hoc in humili dicendi genere: quod familiare dicimus: tanquam arduum quoddam munus aggressuri: difficiles uidebantur posse proficere. Tu sane illorum laborem miseratus: quibus maxime necessarium fore uidebas: si ad iuris tam diuini quam humani anfractus contenderet: non solum oratoriam illam sublimemque facundiam haurire: sed hanc quoque inferiorem: ex cuius uestigio ad illam facilius sit consensus. Me rogasti: ut quod hoc in gymnasio tuo publicas humanitatis lectiones profiterer: humanum etiam hoc negocium tuo amore suscipere: quo & tibi gratificarer: & ad hoc familiare scribendi genus aspirantibus meo labore prederem. Ego autem: quod tuis in me plurimis maximisque beneficiis: tibi adeo deuinctus sum: ut si uitam etiam pro tua dignitate effundam: uel minimam adhuc non uideat meritorum tuorum partem assecutus: ut tuam more gerere uoluntati studiosisque iuuenibus: meo labore aliquid emolumenti afferere: familiare quadam scribendi arte repperire conatus sum: longe quidem ab illa forensi & graui semotam. Quam cum in unum corpus redegissem: ad te uir integerrime bonis auibus mittere decreui: qui cum semper bonarum artium studiosus extiteris: quibus non minus ipse splendoris reddere studuisti: quam illae tibi: cumque semper doctos uiros adeo excolueris: ac pietissime complexus sis: ut te utriusque uirtutis parentem omnino merito academia iam appellare non dubitet: mihi dignus uisus es: cui opusculum hoc nostrum commedaretur: ut illud a maliuorum morsibus tuereris. Ad te igitur uenientem suscipe libellum: & inter reliquos codices tuos: quos & plurimos & doctissimos

mos i celiberrimam bibliothecā tuā undiq; collegisti:
hūc quoq; nostrū: tanq̄ illorū seruulū collocato. Nō
enim indignū erit: inter tot sapiētissimos uiros: quo-
rū monumēta splendidiſſimo pluteo tuo seruātur: fa-
mulatē quoq; nostrū accedere codicillū: cui scio utrā-
q; foelicē seruitutē futurā. Opus aut̄ ipsum facile cōse-
quemur: si primo epistolarū genera declarabimus: ad
quæ singulæ quibus nunc potissimū utimur: species
deducūtur. Secūdo si clausularū ad tales epistolas faci-
entiū: elegatiā breuiter exponemus. Postremo si uni-
cuiq; uirorū ordini accōmodatos titulos: unico tanq̄
axiomatē absoluemus. Sed iā bonis auibus susceptæ
prouinciæ: nostriq; instituti sumatur exordium.

Fracisci nigri ueneti doctoris: pro nouitiorū ado-
lescētiū: ad pedestrē orationē aspirantiū utilitate: Cla-
rissimo uiro: Iacobo Geroldo: Styro: Cnitelsfeldēsi pa-
tauini gymnasii moderatori excellentissimo: ac utrius-
q; uirtutis cultori: ischnos dicendi modus: piētissime
sacratuſ: inchoat.

Præfatio.

Cribendarū epistola-
rum initiū licet multi-
uariis causis ascribāt:
illud ego tamē uerius
existimauerim quod
in turpilianis fabulis
uetustissimis memo-
riæ traditū accipimus
nō alia. s. de causa epi-
stolā fuisse repertā: ni-
si ut absentes amicos

hoc tantū remedio presentes redderemus: eorūq; litte-
ras intuētes: interuallo locorū ac temporū interpola-
tam aliquātis per amicitia instauraremus: quæ cum po-
tissimū in diuturna cōsuetudine fundamēta facere so-
leat: ea prætermissa: non parū quidem labefactari uis-
detur. Diuinā igiturnō immerito epistolā appellaues-
rim: quæ diuino fungens officio: diuinū quoq; in no-
bis opus efficiat.

Epistolæ diffinitio: genera: ac species: cum suis regu-
lis & exemplis.

Libellus primus.

Epistola est oratio pedestris: quæ absentes
amicos præsentis facit: tā ad uoluptatē: q̄
ad utilitatē tū publicā tum priuatā: diuini-
tus excogitata. Epistolā autē genera sunt ui-
ginti: primū. s. cōmēdatitiū. secūdū petitoriū. tertiū
munificum. quartum demōstratiuū. quintum eucha-
risticum. sextum amatorium. septimum lamentatoriū
octauum consolatorium. nonum expositiuū. decimū
gratulatorium. undecimum exhortatorium. duodeci-
mum dissuasorium. tertiūdecimū inuectiuū. quartū
decimū expurgatiuum. quintūdecimū domesticum.
sextdēcimū cōmune: decimūseptimū iocosum. deci-
mū octauū cōmissiuum. decimūnonū regium. uigesi-
mū & ultimū mixtum.

Cōmēdatitiū genus.

Caput primū.

Cōmēdatitiū genus est illud: quod fit
in alicuius certæ persone cōmēdationem
ad demonstratiuā uel iudicialē causam ac-
cōmodatum: huius autem generis species
sunt duæ. Vna. s. epentica. Altera uero dicæanica.

Commendatitia.

Epentica

Dicæanica.

Ciuilis

Criminalis.

¶ Epentica epistola cõmẽdatitia est illa: quæ scribit̃ i alicuius certæ psonæ cõmẽdationẽ: p aliq̃ dignitate consequenda. Cuius epistolæ talis est regula. **Regula.**

¶ Si cõmẽdatitiã epistolã: quæ epentica d̃r scribere uoluerimus: illã in ptes q̃ttuor diuidemus. In q̃rũ prima ab ea psona beniuolentiã captabimus: ad quã scribimus laudantes illã uel a liberalitate siue munificẽtia: qua in oẽs utitur: unde nobis maxima exoriat̃ fiducia ad ipsã ueniẽdi: cum spe id facile obtinẽdi quod cupimus: uel etiam ab alia uirtute: & maxime ab illa: cuius est is plenus: quẽ cõmendare uolumus: dicentes eã psonã semper fuisse assuetã talibus uiris fauere: cũ ipsa ex eorum numero sit. In secunda uero beniuolentiã captabimus ab eius persona quã cõmendare intẽdimus: ipsam maxime laudantes: dicentes quoq̃ ipsam propter uirtutes suas oibus esse gratissimã: & nobis præcipue: qui eius cõsuetudine diutius usi fuerimus. In tertia aut̃ rẽ ipsam exponemus: quã ipetrare cupimus: illã eẽ iustã honestã & facilẽ arguẽtes: & ex q̃ maximũ sit honorẽ cõsecuturus ille: ad quẽ scribimus: si uoluerit illi amico nostro fauere: quem cõmendamus. In ultima uero pte uel aliquod p̃miũ pollicebimur: uel potius ppetuam seruitutẽ nostrã offeremus: si quod petimus cõsequi poterimus: dicẽtes q̃ qcquid in ipsũ amicũ factũ fuerit: tãq̃ i nos ipos factũ existimabimus. **Propositio.**

¶ Cõmendetur Cæsar sempronius: pro equestri dignitate cõsequẽda. **Exemplum.** **pars. i.**

+

Nō auderē iuictissime cæsar tā familiariter ad maie-
 statē tuā scribere: ne temeritatis uitio notādus essem:
 nisi te oīum humanissimum oīumq; adeo benignissi-
 mū esse perspicerem: ut eos etiā: quos nūq; uideris nō
 cesses in dies tua tibi beneficētia deuincire: unde fit: ut
 ego quoq; ad te uenire nō dubitē: cum sūma spe id ob-
 tinendi: quod a te potissimū ipetrare cupio. ii. **S**em-
 pronio nāq; uiro strenuissimo multos annos utor ual-
de familiariter: qui & suo splendore: & utriusq; uirtus-
 tis insignibus: omni populo modo adeo gratus est: ut
 quē illi præferant: habeant profecto neminē. iii. **I**s
 enim cum annis exactis: hac in expeditione tua pāno-
 niæ multa quidē atq; præclara de se stratagemata præ-
 stiterit quibus apud oēs milites tuos maximā sibi glo-
 riam comparauit: emeritus nunc miles in patriā quie-
 tem reuerti cupiens: uellet meritam militiæ suæ laureā
 consequi: proinde me exorauit: ut eum tuæ maiestati
 cōmendarē. iiii. **E**go igitur: qui eius petitionē iustā
 esse & honestā uideo: ut is. s. digno laborū suorū præ-
 mio cōdoneat: quo reliqui magis ad uirtutē accendat:
 tuæ illū iuictissime maiestati sūmopere commēdo: ut
 eū eū militari stēmate decoraueris: & meā itelligat cō-
 mēdationē nō fuisse uulgarē: & tibi immortalē grām sit
 habiturus. Vale.

astucia de guerra

Dicæanica ciuilis.

Dicæanica ep̄la cōmendatitia est illa: quæ scribitur
 in alicuius certæ personæ cōmendationē: pro aliquo
 negotio expediendo. Huius aut epistolæ species sunt
 duæ: una. s. ciuilis: & altera criminalis.

Dicæanica ep̄la cōmēdatitia: quæ ciuil' dicit: ē illa.
 q̄ scribit̄ i alicuius certæ p̄sonæ cōmēdationē p̄ aliq̄ fo-

rēsi cā expediēda: cuius ep̄læ tal̄ est regula. Regula

¶ Si cōmēdatitiā ep̄lam dicēnicā quæ ciuilis dicit̄: scribere uoluerimus: illā s̄l̄r in ptes q̄ttuor diuidemus. In q̄rū prima beniuolētiā captabimus ab ea p̄sona: ad quā scribimus. laudātes ipsā a sūma iusticia & æqtate dicentesq; inde nobis maximā spem fuisse exortā. q̄ amici n̄ri cām cōmēdatā suscipiet. In secūda uero beniuolentiā captabimus ab ea p̄sona: quā cōmēdare uolumus: laudātes ipsā ab oī uirtute: quā ei poterimus tribuere: & dicentes: q̄ p̄pter tales uirtutes suas nō solū nobis: sed etiā omni populo sit gratissimus. In tertia aut̄ beniuolentiā captabimus ab ipsa re: de qua scripturi sumus: laudātes ipsā a iusticia & æqtate: a facilitate & amplitudine: & ab utilitate: dicētes maximū iudici futurū honorē: si eā suscepit expediendā. In ultima uero pte petemus qd̄ impetrare itēdimus: dicētes p̄mo amicū n̄rm maximā spem h̄re: q̄ p̄pter amorē nostrū sit ei cōmēdatus. deinde rogabimus: ut hæc spes eum non fallat: promittentes aliquod premiū: ut in præcedenti ep̄stola tactum est. Propositio.

¶ Commendetur iudici pomponius: pro forensi negotio suo expediēdo. Exemplum. pars. i.

¶ Tāta est iusticia & æquitas tua excellētissime iudex quæ nō mihi solū: sed oibus etiā ciuibus istis notissima est: ut sine alterius patrociniō uiri: possit q̄sq; itrepidus ad te cōfugere: cū sūma ac certissima spe: etiā cōtra acerrimos aduersarios suos uictoriā obtinēdi. Vñ p̄pter amorē ac beniuolētiā illā: q̄ inter nos uterq; n̄rm deuictus ē: nō mediocris etiā mihi fiducia suggerit̄ q̄ si aliquē tibi l̄ris meis cōmendauero q̄ iuste ab aduers

sario opprimat: æquissimum illi fauorem tuum præstabis.
ii. ¶ Cū igitur proponio uiro optio per multos annos utar
familiarissime quod singulari uirtute sua: oibus quod gratissimus
est: cuius uirtus non obscuro nec uario sermone: sed
& clarissima: & una oim uoce prædicat. Cūque is magna
quædam negocia & ampla & expedita hæat coram excellentia
tua prægenda: & ex quibus magnū posset & honorē & de
cus consequi: me rogauit: ut eius tibi hæc negocia uelle præ
stas commẽdare. Confidēs se literis istis apud te gratiosum
fore. iii. ¶ Ego igitur: quod talē uirū maxime diligo: tū propter
eius uirtutē: tū maximā probitatē eius cās tibi summo præ
mendo: rogoque ut oibus in rebus eū ita tractes: ut intelli
gat amicitiam nostram inter nos aliquid ualuisse: cui ipse perpetua
erit fuitute deuictus. Vale. ¶ Dicæanica criminalis

¶ Dicæanica epistola commẽdatitia: quæ criminalis dici
tur: est illa quæ scribitur in alicuius certæ personæ commẽ
dationē pro aliqua criminali causa expedienda: cuius epi
stolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si commẽdatitiā epistolā dicæanicā quæ criminalis
dicitur: scribere uoluerimus: illā scilicet in partes quattuor diuide
mus. In quarum prima non amplius aperte: sed occulte benie
uolentiā captabimus per insinuationē: laudantes primo
personā illā ad quā scribimus: dicentesque illā penitus ab
horrere ab illo uitio: cuius fuerit notatus ille: quē com
mẽdare uolumus. deinde dicentes: nobis etiā summo præ
displicere quod tali uiro obiicitur: aggrauantes illū quan
tū poterimus. In secūda uero dicemus quod licet super hac
re deliberauissēmus: nihil penitus scribere: tamē confi
derantes bonū aliquid uel utilitatē publicā seu priuatā:
quæ posset ex tali uiro præcedere: cū excepto hoc uitio:

cuius ifimulatus ē: alias sit bonus & honestus: conabi
mur ipm paulatim laudare: cōcludentes: q̄ hō nō res
sit inspiciēda. In tertia at ei oibus uiribus nris talē uirū
cōmēdabimus: exponētes quāta sit inde utilitas secu-
tura. In ultima uero offeremus ipm nō amplius esse ta-
lia facturū: sed potius semp uirtutibus & bonis operi-
ribus uacaturū: offerētes similr & operā nram & talis
uiri nūq̄ illi: ad quē scribimus eē defuturā. **Propositio**
¶ Cōmēdet Cæsari Milo: q̄ quis Clodiū interemit
a capitis tñ multa liberetur. Exēplū. Pars. i.
¶ Noui Cæsar iuictissime: quātum semp ab ineunte
ætate ab oī penitus scelesto facinore fueris alienus: ita
ut nullū nūq̄ uolueris flagitiosū uirū in hac tua ciuita
te coalescere: & illū p̄cipue: q̄ ab oī pietate semotus: in
pprios cōciues suos parricidiū cōmittere ausus fuerit
ii. ¶ Vñ & ego quoq; non solū homicidas a me peni
tus alienos feci: sed eos tanto magis abhorruī: q̄to cru
deliores sūt i pturbāda hoīum societate: quæ semp ab
oibus mirifice tutāda ē. Hinc effectū erat: ut nullo pa-
cto uellē: etiā rogatus: in Milonis fauorē ad tuā maies
statē scribere: nisi me cæteræ eius uirtutes coegissent:
quæ tot & tātæ sūt: ut eas uix nūerare audeā .iii. ¶ Is
enī excepto hoc facinore: qd̄ etiā iuitus patrauit: tanta
semp fide i rēpu. nram usus ē: ut sæpissime p̄ eius salu-
te suāda nō opes solū: sed & ppriū sanguinē expone-
re nō dubitarit: .iiii. ¶ Qd̄ cū mecū ipse cōsidero: non
mihi uideť hoc casuale facinus tātārū uirtutū p̄mia ab-
olere debere. Tuā p̄ide maiestātē exoro: ut nō rem sed
hominē ipsū inspiciens: tātō uiro dignē ueniā p̄bere:
qui & nunq̄ deinceps in tale facinus est lapsurus: & p̄

ilota. q. per la pen
d. mero

te: ut semp̄ antea fecit: aiam ip̄am: si opus fuerit: est lib̄tissime expositurus. Vale.

Petitoriū genus. Caput. ii.
Petitoriū genus est illud qđ fit p̄ alicuius certæ rei impetratiōe: quæ uel in aliq̄ gr̄a cōsequēda: uel in aliquo munere obtinēdo cōstituta ē. huius igit̄ generis sp̄s sūt duæ. Vna. s. gratiæ: altera uero rei.

Petitoria.

Gratiæ. Rei.
Petitoria ep̄la gr̄æ ē illa quæ ad aliquē amicū scribitur p̄ alicuius rei incorporeæ impetratiōe: cuius ep̄istolæ talis est regula.

Regula.
Si petitoriā ep̄lam gr̄e ad amicum scribere uoluerimus: uel ī doctrina: uel ī cōsilio seu ī aliquo p̄ocinio impetrādo: ī q̄nq̄ p̄tes talē ep̄lam diuidere debemus: ī q̄rū p̄ma oportebit nos dātis facultatē declarare: ne forte se excusare possit q̄ si q̄ret: id faceret. ī sc̄da uero petitiōis nr̄æ honestatē & iūstitiā ostendemus: ne forte si excusans amicus ille ad quē scribimus: diceret se facturū si æquū eēt. In tertia aut̄ rei petitiæ modū: & facilitatē aperiemus: ut eo lib̄tius eā cōsequimur: quo facilius fieri poterit. In q̄rta uero p̄miū pollicebimur: uel in aliquo p̄cio cōstitutū si mercenaria fuerit p̄sona: uel potius ī fuitute p̄petua offerenda: ut bonū uirum decet. Propositio aut̄ quæ q̄nta pars est: his superioribus p̄tibus interiiciet̄ ubi aptior eē uidebit̄.

Propositio.
Petatur a Cicerone p̄ocinium: ī causa ualerii: quā coram iudicibus acturus est.

Exemplum. pars. i.

Incredibilis illa facundia tua, Marce tullii: quæ in oī

+

um oculis mirifice elucescit: ita ut nullū præter te: cēse-
at ciuitas nostra oratorem habere: qui & in forēsibus
causis sapientia: iusticia: & æquitate utatur: & in cæte-
ris rebus peragendis: nō minus sibi apud oēs splēdo-
ris & gloriæ adiiciat: me nūc potissimum ad te uenire
cōpellit: cū sūma fiducia id cōsequēdi: quod animus
meus exoptat. ii. ¶ Est nāq; mihi cū aduersario meo:
iustissima quædā cōtrouersia: q; cū ab eo heræditate
spoliatus sim: peto ut in eam uolente sic iusticia redu-
car: ille autē nequissimo in me animo perturbatus su-
is studet cauillatiōibus me ab illa remouere. iii. ¶ Tu-
am igit̃ in hoc casū sapiam requiro: quæ i senatu corā
iudicibus orationē habitura: nō solū me ab his aduer-
sarii calliditatibus absoluat: sed etiā in optatā heredita-
tē inducat. iiii. ¶ Quod pfecto tibi facile futurū est: si
ad p̃ris mei testamētū aduerteris q; p̃ter oēs: me unicū
sibi hæredē legauit q̃uis patruī mei caliditate urgēte ui-
dear ab hac penitus hæreditate alienus. v. ¶ Quod si
feceris: ut spero: & opto: post legitimā mercedē tuam
quæ tibi a me liberalr̃ exponet̃: me sp̃ hēbis: cui tāq; mi-
nimo seruo posses in oibus tuis uotis ac desiderijs iu-
bere. Vale.

Petitoria rei.

¶ Petitoria ep̃la rei ē illa. quæ ad aliquē amicū scribit̃
p̃ alicuius rei corporeæ ipetratiōe: cuius epistolæ talis
est regula.

Regula.

¶ Si petitoriā ep̃lam rei ad amicū aliquē scribere uo-
luerimus: pro aliquo munere ipetrādo: istā silr̃ ep̃lam
in partes quinq; diuidemus. In quarū prima beniuo-
lentiām captabimus ab ea p̃sona ad quam scribimus:
laudātes ipsam prius a liberalitate: deide potissimū ab

auctoritate illius rei cōcedēdæ: quā petimus. In secunda uero demonstrabimus petitiōis nostræ honestatē una cum summa ipsius rei petitiæ necessitate sine q̄ uix facere possimus. In tertia autē ostēdemus tali uiro facile esse nobis illud tribuere: quod petimus: & in hoc loco aperiemus ipsius uiri facultatē: non solū in tali re: sed etiam in maiore multo eroganda. In quarta præterea premium aliquod pollicebimur: uel in precio constitutum: uel potius in aliqua seruitute: quæ animum nostrū gratū ostendat. Ipsam demū propositionē inter partes istas: prout nobis melius uidebitur: interponemus: sicut in superiore p̄ceptū est. **Propositio.**

¶ Petamus a titio digestorū opus quod nobis maxime affectamus. **Exemplum.** **pars. i.**

¶ Noui semper Titi eam esse ingenii tui cōditionē: ut ad uirtutē aspirātibus uiris nō opibus solum: sed etiā sanguine ipso: si opus foret benignissime subuenires. hacq; de causa non mediocre tibi apud oēs nomē cōparasse: nec minorem quoq; a diis gratiā cōstitutā: q̄ te tot tātisq; opibus stipauerūt: ut facile etiā: p̄ter hanc bñficiā tuā: possis oibus suppetias ferre. **ii.** **¶** Hinc ē q̄ cū iam per multos ānos iuri cæsareo operā prestem ac non possim propter librorum inopiam ad eius apicem puenire: statuerim ad tuā opē cōfugere: sine qua aut nihil penitus hoc in gymnasio consequi potero: aut tādē inceptā puincia deserere cogar. **iii.** **¶** Cū igit tibi bonis uiris & ad uirtutē anhelātibus tam facile sit opē subministrare: q̄ uelle & posse: cū præsertim etiā multos tuæ fidei cōmēdatos e limo (ut ita dixerim) ad cælū usq; sustuleris. **iiii.** **¶** Tuā p̄ide bñficiā exoratā

Valim.

uelim: ut mihi digestum unū dignetur elargiri quo in
ceptū studiū p̄ficere possim: & tibi non mediocrē glo
riā adiungere .v. ¶ Quod si feceris ut spero & opto:
tātū in me beneficii tui memoriā nulla unq̄ delebit ob
liuio: sed tibi potius si debitas gr̄as agere ul' referre nō
potero: sum tamen imortales habiturus. Vale.

¶ Munificum genus. Caput. iiii.

Munificū genus est illud: quod fit pro alic
cuius certæ rei erogatiōe: quæ uel in aliq̄
gratia elargiēda: uel in aliquo munere cō
donādo: cōstituta est. Huius igitur gene
ris species similiter sunt duæ. una. s. gratiæ: altera ue
ro rei.

Munifica.

Gratiæ rei

¶ Munifica epistola gratiæ ē illa: quæ ad aliquē ami
cū scribitur. pro alicuius rei incorporeæ erogatiōe: cu
ius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si munificā epistolā gratiæ ad amicū aliquē scribe
re uoluerimus: uel in doctrina uel cōsilio: seu ī aliquo
patrocinio erogando: illā in tres ptes diuidemus. In
quarū prima captabimus beniuolentiā ab ea persona
ad quā scribimus: demōstrantes: q̄ propter amorem
& beniuolentiā: qua in eam sumus affecti: deliberaui
mus talem gratiā ei cōferre: qualē ipse per litteras suas
petiuerit: uel qualem nos scimus ipsi esse necessariam
In secūda uero exponemus munus nostrū: quod ipsi
amico uolumus erogare: ipsum q̄to honestius poteri
mus laudantes: ad hoc ut ipsi gratum sit ut ab ipsa re
uideamur beniuolentiā nobis cōstituere. In tertia aut
& ultima offeremus eidē amico operā nostrā: in cæte

ris rebus q̄ libētissime accōmodatā: dūmō possimus
ei rē gratā facere: declarātes hoc esse amici officiū: ut
in rebus omnibus debeat alteri amico operam suam
prebere.

Propositio.

¶ Polliceatur Cicero patrociniū suū ualerio: in cau-
sa forensi: quam coram iudicibus acturus est.

Exemplum.

pars. i.

¶ Accepi tuas litteras Valeri charissime: ex quibus in-
tellexi quāto desiderio afficeris: ut tibi in cōtrouersia
tua patrociniū meum præstare uelim: quod profecto
me: facere: cogit non solū causæ tuæ iustitia & æq̄tas
quæ oīum uirorum bonorū fauorē merito consequi
debet: sed etiā amor ille & beniuolētia singularis: qua
semper ab ineunte ætate in omnes tuos: in teq̄ præci-
pue affectus sum. ii. ¶ Tibi proinde non solū patroci-
niū meū in hac tua causa polliceor: uerū etiā oēm offe-
ro fauorē: quē amicissimus quisq̄ alteri debet amico
cōicare: ita ut nullū penitus laborē recusaturus sū: dū
tibi gratificari possim: quod adeo libenter exequi co-
nabor: ut si res mea propria ageret: sed hoc melius fie-
ri: q̄ scribi aut dici uolo. iii. ¶ In cæteris autem rebus:
quæ per me tua gratia effici poterūt: offero me tibi in
omnibus adeo deuotū: ut scias me nihil gratius exeq̄
posse q̄ quod tuæ sensero gratū esse uolūtati: cui oēm
operā meam: in omnibus optatis tuis q̄libētissime pa-
rata offero. Vale.

¶ Munifica rei.

¶ Munifica epistola rei est illa quæ ad aliquē amicum
scribitur: pro alicuius rei corporeæ errogatione. cuius
epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si munificā epistolā rei ad amicū aliquem scribere

uoluerimus: pro aliquo munere erogando: istá simili-
ter epistolá in ptes tres diuidemus. In quarú prima ca-
ptabimus síl'r beniuolentiá ab ea p'sona ad quá scribi-
mus declarantes: q' p'pter amoré & beniuolentiá: qua i
ipsam sumus affecti: deliberauerimus ei tale munus fa-
cere: quale ipse a nobis per l'ras petiuerit: quia maxime
scimus ipsum tale donú nō solú ei gratissimá futurú
sed etiá maxime accómodatum. In secúda uero cona-
bimur oibus uiribus n'ris ípm munus nostrú cōmen-
dare: cū omni tñ modestia & sapia: ne uideamur ípm
laudátes: de nobis iactanter loqui: & síl'r in hoc loco
conabimur ostendere q' hoc tantú fecerimus ea de cá:
quia sumus ualde inclinati ad oia faciēda: quæ scimus
tali amico n'ro esse utilia & grata. In tertia uero & ulti-
ma offeremus síl'r in cæteris rebus oē.n operá nostrá
amico accómodatá: dūmō sciamus illi gratificari: & a
liquid emolumentu afferre. Propositio.

¶ Mittat titius digestorum opus arcadio: quod ipse
ab eo per litteras exposuerat. Exemplū. pars. i.

¶ Litteræ tuæ: q's p'ximis diebus accepi: me adeo ob-
lectarunt arcadi charissime: ut inter cæteras molestias
meas: hec mihi maxima profecto cōsolatio fuerit. Cū
p'cipue nihil aliud affectē: q' ut tibi me gratificari senti-
am: & maxime cum uideo iandiu te l'ris & bonarū ar-
tiū studio adeo deditū esse: ut quē tibi p'ferá: habeam
p'fecto neminē: quod mihi tanto gratius est: q'to ma-
ior est amor & beniuolentia: qua in te afficior: quæ te
etiá indies exoptat in maiore uirū euadere. ii. ¶ Qua-
propter cum a me per l'ras easdē petieris digestorum
opus: ut eo facilius possis inceptum studium p'ficere:

quo maior tibi dabitur comoditas studendi: delibera-
 æquidē desiderio tuo satisfacere. Vnde expedito subi-
 to hoc nuncio: cui ad te lras istas dedi: misi libentissi-
 me tibi opus: quod tātōpore cupiebas: ut eo ī tuis stu-
 diis adeo familiariter uti possis: q̄ & tibi utilitatē ma-
 ximā: & mihi non minorē leticiā adiūgat: nā profecto
 q̄to magis te diligo: tanto maiore afficior cupiditate:
 te aliquādo in huiuscemodi artiū nostrarū palestra ui-
 ctorē uidendi. iii. ¶ Si quid est præterea: qđ tibi gra-
 tū efficere possim & periucundū: tuū est ꝑcipere: meū
 aut exhilarari fronte mādata tua exeq: cui etiā oēm ope-
 rā meā offero: in omnibus optatis tuis q̄libentissime
 accōmodatam. Vale.

¶ Demonstratiuū genus. Caput. iiii.

Demonstratiuū genus est illud: quod fit in
 alicuius certæ personæ laudē uel uituperi-
 um. huius igitur generis species sunt duæ
 una scilicet laudis, altera uero uituperii.

Demonstratiua.

Laudis

Vituperii.

¶ Demonstratiua epistola laudis ē illa: quæ ad aliquē
 amicū scribit: pro alicuius ꝑsonæ cōmendatiōe: cuius
 epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si demonstratiuā epistolā laudis ad aliquē amicum
 scribere uoluerimus: uel ī eius laudē: ad quē scribimus
 uel alterius ꝑsonæ de qua mentionē facere uolumus:
 illā in partes tres diuidemus. In quarū prima declara-
 bimus: q̄ licet uires nostræ nō sint sufficientes ad lau-
 dandū tantū uirū: quia eius cōditiōes superāt omnē
 modū scribēdi: tamen ut faciamus officiū nostrū nō

possumus non aliquid scribere: & in hoc loco accipie-
mus illā excusationē: circa talē audaciā scribendi: quæ
nobis uidebitur esse cōuenientior. In secūda uero inci-
piemus ipsam personā laudare ab aliqua uirtute uel di-
sciplina: quæ laudabilior sit in tali uiro: quē laudamus
& etiā uniuersalibus clausulis utemur: dicendo eius cō-
ditiones tales & tantas esse: q̄ non facile possumus ta-
li stilo scribendi illas cōplecti. In tertia aut̄ & ultima di-
cemus: nos uoluisse hæc pauca dicere: quæ quasi nul-
la sunt: respectu illorū: quæ dici p̄nt: simulq̄ declarabi-
mus: omnia hæc dixisse: nō assentatiōis: sed ueritatis
causa incitatos: & ut aliquantulū gratū animū osten-
deremus erga talem uirum: quem cōmendauimus: of-
ferendo similiter omnē operā nostrā: ipsi amico peni-
tus in omnibus suis optatis paratā. **Propositio.**

¶ Laudetur Callimachus uates: apud illustrissimum
dominiū ac senatum uenetū. **Exemplū. pars. i.**

¶ Licet honus lōge meis uiribus ipar hodie susceperī
Serenissime princeps: uosq̄ nobilissimi patricii: ut p̄
lras meas uobis callimachi ur̄i laudes exponerē: quæ
tot & tātæ sūt: ut p̄fecto nesciā a quibus potissimum
initiū suscepturus sim: quæ ue facile oēm dicendi scri-
bendiq̄ facultatē superant. Est tamē officiū meū: qui
eiusdē militiæ disciplina teneor: hūc strenuissimū sapi-
entissimūq̄ militē sūmis laudibus extollere: qui etiā
inbecillæ huic epistolæ meæ facile poterit cōueniēs ar-
gumentū p̄stare. **¶** Est p̄fecto tale tantūq̄ Calli-
machi mei ingeniū: talis doctrina: ac rerū pene oīum
experiētia: ut pares ad modum sibi paucos nra uiderit
ætas: qui tā in publicis: q̄ priuatis lectiōibus suis tātæ

est huic gymnasio uestro utilitati: tãto splendori & or-
namento: ut facile eo instituyente cætera italiæ gymnas-
sia quæ humanã disciplinã pfiteant: & superet & excel-
lat. Sed nollẽ: diu in tãti uiri laudibus exponẽdis imo-
rando: epistolæ modũ nescius excedere: p̄inde in ali-
ud tẽpus reliqua nõ scribẽda: sed potius dicenda reser-
uabo: quo & fidei & ueritati inseruiã: & uobis tãtũ ui-
rũ melius intelligendũ noscendumq; præstem: cui etiã
am ut cæteris laude dignis facere soletis: & gratiam &
fauorem uestrũ benignissime tribuatis. Vale.

¶ Demonstratiua uituperii.

¶ Demonstratiua ep̄la uituperii est illa quæ ad aliquẽ
amicũ scribit: pro alicuius certæ p̄sonæ uituperatione.

Cuius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si demonstratiuã ep̄lam uitupii ad aliquẽ amicũ scri-
bere uoluerimus: in alicuius certæ p̄sonæ uitupationẽ
illã s̄l̄r in tres p̄tes diuidemus. In quarũ prima beniuo-
lentiã captabimus a p̄sona nostra: demonstrãtes: q̄ nõ
uelimus scribere cõtra talẽ p̄sonã: eo q̄ naturaliter de-
lectemur alius detrahere: sed assignabimus aliquã rõ-
nabilẽ cãm: p̄pter quã scimus incitati ad talia scribẽda
In secũda uero uituperabimus ipsã p̄sonã: cõtra quam
scribere itẽdimus: cũ omni modestia & honestate: ita
ut non uideamur hoc facere p̄pter odiũ uel malignita-
tẽ: sed potius p̄pter ueritatẽ tutãdã: uel q̄ ipsa dũ in su-
perbiã eleuatur: & neminẽ uult apud se pati: potius di-
gna est tali uitupatiõẽ: ut deinceps desistat ab ista sup-
bia. In tertia aut & ultima excusationem capiemus cũ
ea persona ad quam scribimus: si fortasse cum tali scri-
ptura aures suas offẽderimus: dicẽtes nos iõ hæc ad eã

scripsisse: quia iutelligimus eius integritatē: & iō uo-
lumus sup his oibus eā iudicē cōstituere: offerēdo nos
īpos & oia nra ipsi amico accōmodate. Propositio.

¶ Vituperetur Catilina apud Ciceronē: quia ipse in
patriam coniurauerit. Exemplum. pars. i.

¶ Non est consuetudinis meæ Cicero charissime: ut
aliis detrahendo: qđ pleriq; facere cōsueuerūt: mihi fa-

Layl...
Lay...
mā gloriāq; cōparare studeā: & his p̄cipue: quorum
scelesti facinora mihi minus nocere possunt: imo &

sæpius ab inimicis meis laceffitus: ad ultimū usq; per-

peffus sum. Sed cū uideā scelestissimū Catilinā: q̄ sibi

oēs ciues nostros p̄petua quadā fuitute deuinctos exi-

stimat: nō solū in priuatū bonū: sed etiā in publicum

scelestissime cōiurasse: nō possum me penitus cōtine-

re: quin eius tibi scelera aperiā: ne fortasse diu occulta

magis nocerent. ii. **¶** Scias p̄inde Cicero charissime

p̄ter reliqua huiusce nebulonis uitia: quæ oibus pro-

fecto notissima sunt: hoc quoq; deterrimū adiūgi: qđ

dieq; noctuq; scelestissimus iste carnifex oēs nefarios ui-

ros ambit: ut eos in bonorū uirorū p̄niciē iducat. hoc
enī oibus ciuibus nostris adeo manifestū est: ut sole
clarius elucescat: cū p̄sertim etiā publicis minis mltos
affecerit: qui eum tanq̄ uenenosum serpentē effugiūt
proinde eradicādū esset hoc malū mi Cicero: ne gra-

uius inualescēs offenderet. iii. **¶** Nō scripsi hæc p̄fes-

cto: ut aliquo in eum odio uel maliuolētix meæ satisf-

facerē: quā penitus semp abhorruī: sed ut te his rebus
tanq̄ sæuerū iudicē cōstituens: inducerē tādē ad pe-

stem istā ex nostra ciuitate tollendam: tibi in oibus eti-

am operam meā offerens q̄libentissime paratā. Vale.

Eucharisticum genus. Caput. V

Vcharisticū genus est illud: qđ scribit̃ ad aliquē amicū: in gr̃arū actiōibus referēdis: pro aliquo beneficio suscepto: & huius generis spēs sunt duæ. Vna. ſ. pro munere, altera uero pro bñficio. Eucharistica.

pro munere.

pro bñficio.

Eucharistica epla p munere est illa: qđ ad aliquē amicū scribit̃ in gr̃arū actiōibus: p aliq̃ re corporea elargita. Cuius epistolæ talis est regula. Regula.

Si eucharisticā eplam p munere ad aliquē amicum scribere uoluerimus: ut ei gr̃as meritas agamus: illā in partes tres principaliter diuidemus. In quarū p̃ma beniuolentiā captabimus a re ipsa: quā ab amico suscepimus: dicētes ip̃am esse tāti p̃cii: qđ nō facile possimus ei debitas gr̃as agere. In secunda uero beniuolentiam similiter constituemus a persona nostra: declarantes: qđ uires nostræ non sint sufficientes ad correspondendum humanitati eius uiri: ad quē scribere intendimus cū ipsa superet oēm modū dicendi siue scribēdi. In tertia aut̃ & ultima tales gr̃as referemus: q̃les poterūt uires nostræ: offerētes similiter oēm operam nostrā tali amico in oībus suis uotis paratā. Propositio.

Gratias agat titio arcadius: pro digestorum opere: sibi ab eo elargito. Exemplum. Pars. i.

Cū tui in me muneris magnificentiā & liberalitatē considero Titi charissime uideo quantæ sint a me tibi gr̃æ nō solū agendæ: uerū etiā referēdæ. Sed non p̃nt exiguæ igenioli mei uires hoc opus p̃ficere: quod non ipsas exuperat: sed etiam facile omnem dicendi scribē-

di ue materiam uincit. Vnde quid mihi potissimū faci-
undum sit: penitus ignoro. si enim a tali gratiarū acti-
one discedā: ingratitude mihi maximæ ascribendū
erit. si uero grās agere tentauero: nec mētē uerba sequē-
tur: non minori uitio fortasse tribuendum: q̄ nō pos-
sit animus meus sui gratitudinē præseferre. ii. ¶ Cum
igitur id assequi nequeam: quod cupio: ne ab officio
meo penitus discessisse uidear: illud saltē ad animi mei
gratitudinē demōstrandū: ingenue p̄fitebor: me non
habere: quo pacto pro tanto in me beneficio tuo: tibi
meritas grās agā. iii. ¶ Dabo tñ operā: ut si qua ī re ti-
bi p̄desse possim: nūq̄ laboribus uel uigiis parcā: sed
potius tanto libentius oēm tibi seruitutē meā deuoue-
am: q̄to in me fueris beneficētior. Vale.

¶ Eucharistica pro beneficio.

¶ Eucharistica ep̄la p̄ bñficio est illa: q̄ ad aliquē ami-
cū scribit̄: in grarū actiōibus: p̄ aliq̄ re incorporea elar-
gita. Cuius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si eucharisticā ep̄lam pro beneficio ad aliquē ami-
cū scribere uoluerimus ut ei meritas grās agamus ul̄ p̄
cōsilio: aut doctrina: seu patrociniō dato: illam silr̄ in
partes tres diuidemus. In quarū p̄ma beniuolentiam
captabimus a nobis ipsis: demōstrantes q̄ nesciamus
a quibus uerbis potissimum debeamus incipere: ut p̄
tanto suscepto beneficio gratias agamus: quia ingenii
nostri uires non sint sufficientes ad id peragēdum. In
secunda uero beniuolentiam constituemus ab ipsa re:
laudantes eam: quantū poterimus & dicentes ipsā no-
bis maxime fuisse necessariam: & ideo accidisse gratis-
simam. In tertia autem gratias agemus: quales poteris

mus: demōstrātes animū nostrū ualde esse inclinātū
ad oēm gratitudinē demonstrādā: & in hoc loco sibi
offeremus oēm operam nostram huic tali amico quālibet
tissime accōmodatam. Propositio.

¶ Gratias agat Ciceroni ualerius: pro patrociniō ipse
solum in eius causa corā iudicibus. Exemplū. pars. i.

¶ Incertū ē mihi pfecto Cicero: a quibus potissimū
uerbis tibi grās agā: pro tanto in me bñficio tuo: quod nō
solum causam meā benignissime tutandam suscepisti:
sed etiā illā facillima quodē atque citissima uictoria expedi
uisti: cum enī hoc tuū in me meritū cōsidero: deficiūt
sane uires: quæ se uident a tanta beneficentia tua supe
rari. ii.

¶ Sicut enī mihi necessariū erat hoc officiū tuū:
quod me a multis quidē curis liberauit: ita & gra
tissimū accidit: & periucūdū: unde efficit: ut maxime
cupiā: pares tibi grās referre. Sed cum hoc nostri non
sit opis: cuius perexiguū est igeniū: illud tamē ad ani
mi gratitudinē aperiēdā absoluā .iii. ¶ Quod cū im
mortale sit futurū in me hoc bñficiū tuum: imortales
quoque tibi grās me coget habere. Nam pfecto nō solum
referre sed nec agere quodē audeo satis dignas: dedāque ti
bi pterea oēm facultatē meā: oēm operā: meque ipsū to
tū: cuius seruitutē uolo tibi perpetuo esse dicatā. Vale

¶ Amatorium genus. Caput. vi.

Amatoriū genus est illud: quod fit in amoris
nri demōstratiōe: ad aliquē amicū: quē a
mare cogamur: & huius generis spēs sunt
duæ. una. s. honesta. altera uero turpis.

Amatoria.

Honestā.

Turpis.

¶ Amatoria epla: quæ honesta dicitur ẽ illa: quæ ad aliquem amicum scribit: pro amoris nostri declaratione: quo honeste in ipsum fuerimus affecti: cuius eplæ talis est regula. Regula.

¶ Si amatoriã eplam: quæ honesta nuncupat: ad aliquã personã scribere uoluerimus: illã principaliter in tres ptes diuidemus. In quarũ prima beniuolentiã captabimus ab ea psona: ad quã scribimus: laudãtes uirtutem uel pbitatẽ suã: ppter quã dicemus omnes esse inclinatos: ad illum non solũ amadũ: sed etiam obseruandũ. In secũda uero declarabimus: qd etiã nos propter talem istius uiri uirtutẽ: & optimas condiciones sumus incitati ad ipsũ diligendũ. In tertia autũ quanto apertius poterimus: exponemus amorẽ & beniuolentiã nostrã erga talẽ uirũ: & similiter in hoc loco ei offeremus omnẽ animũ nostrũ: in oibus suis uotis q̄libetissime paratũ. Rogabimusq; ut ipse etiã uelit esse talis animi erga nos: quia nos statuerimus penitus amicitiam istã ppetuã fore: quã etiã uolumus assidua consuetudine: & meritorũ alternatiõẽ cõfirmari. Propositio

¶ Exponat Curio amorem suũ erga Ciceronẽ: quẽ summopere diligit. Exemplum. pars. i.

¶ Tot & tantæ sunt uirtutes tuæ Marce tullii: quæ passim clarissima oium uoce p̄dicãt: ut oium iudicio: tãq̄ fulgētissimũ sidus: inter nostræ ibecillitatis tenebras mirabiliter elucescas. Nã ut cætera omittã: quæ in oium oculis populorũ te mirabilẽ efficiũt: nullus est qui nesciat: quanta eloquentia quãtaq; dicendi facũdia ualeas: ita ut pares admodũ tibi paucos nostris temporibus cõsecutus sis. Taceo sentētiarũ grauitatẽ: illamq;

el pater

ita ut de sal manu q̄

incredibile animi tui sapiētiā: quæ tibi immortalitē iā
debitā cōpauit. Taceo philosophiā utrāq;: quæ nomē
tuū adeo celebre reddidit ut nullus sit: q̄ Ciceronem:
utriusq; uirtutis floribus uallatū: nō amet: nō ueneret
nō obseruet. ii. ¶ Inde effectū est: ut ego quoq;: qui
ab ineūte ætate uirtuti semp̄ iuigilauī: sim maxime ad
te amādū incitatus: & licet tanti uiri amicitiam habere
adhuc minime promeritus sum: cupio tamē hoc mihi
a diis immortalibus potissimū p̄stari: ut quē oēs amant
colunt: admirātur: illius ego talē beniuolentiā acqui-
ram: qualē si mihi euenire sensero: habebō p̄fecto non
mediocres ipsis superis gratias. iii. ¶ Tibi igitur p̄mū
cordis huius ardorē offero: quem tu in omnibus op-
tatis tuis senties p̄fecto paratissimū: offero amicitia-
m: quæ nostra faciente cōsuetudine sit perpetuis tpi-
bus conseruāda: ac mutuorū beneficiorū alternatione
cōfirmāda: quā si tu (ut spero) benigno corde suscepe-
ris: dabo sane operā: ut minime ingratham tibi sentias.
Vale.

¶ Amatoria turpis.

¶ Amatoria ep̄la: quæ turpis appellatur: est illa quæ
ad aliquā amicam uel pulchrā puellā scribitur ab ama-
tore suo: pro amoris sui declaratiōe: cuius ep̄istolæ ta-
lis est regula.

Regula.

¶ Si amatoriā ep̄istolā quæ turpis dicit̄ ad aliquā pu-
ellā scribere uoluerimus: illā potissimū in partes: quat-
tuor diuidemus. In quarū prima beniuolentiā capta-
bimus ab ea p̄sona: ad quā scribimus: laudātes ipsā tri-
plici laude. primo. s. a uirtute uel morali uel litterali: si
litteris fuerit ibuta. secūdo a genere si fuerit generosa:
uel a fortuna & diuitiis: si ex humili genere nata fuerit.

tertio a pulchritudine: quæ maiorem habet cōmendationem & efficaciam in amore. In secūda uero beniuolentiam captabimus a persona nostra: demonstrantes primo sine aliqua arrogātia: cōditionē nostrā propter quam etiam ipsa puella inciteſ ad amorē nostrū: deinde ei: quātū honeste poterimus declarātes amorē & beniuolentiā: qua in ipsam afficiamur. In tertia aut̄ rogabimus ipsā ut penitus uelit acquiescere p̄cibus nostris: & nos sicut amare quēadmodū eam amamus: laudātes hunc amorē: & dicentes: ipm eē rem potius diuinā: q̄ humanā: simulq; adducētes aliquod exemplum aliarū puellarū: quæ in amore positæ foelicē uitam sunt consecutæ. In q̄rta uero & ultima: adducemus ipsā puellā in timorē alicuius dāni: si noluerit talē amorē seq: & simul cōfirmabimus p̄ exēpla aliquarū foemiarū: quæ nolētes amori adhærere: crudeliter uitā finierūt: deducētes ipsam amicā nr̄am in talē timorē: & cōclusiue inducētes ipsā ad amorē: ne aliqd mali ei contingat: cui etiā offeremus oēm operā nostrā: cum omni honestate ei paratam.

Propositio.

¶ Scribat ad tyſbē pyramus: pro amoris sui declaratione: ut illā in amorē inducat. Exemplū. pars. i.

¶ Non sine cā effectū est suauissima Tyſbe: ut oēs in te populi nr̄i cōiunctos oculos habeāt: te amēt: te mirent: te obseruēt. Cū enī ex una parte considerant duplicē illam uirtutē tuā: quæ te semp̄ adeo illustrauit: ut nullus sit: qui præstantiorē doctrinā profiteatur: nec suauiores morū institutiones præ se ferat. Cū diuitias secūdāq; semp̄ ac facilē fortunā admirātur: quæ tibi & generis nobilitatē: & nobilitatis ornamenta subiecit.

Ex altera subito parte occurrit singularis illa & diuina
potius q̄ humana formositas quæ te merito nō in hoc
seculo natam: sed de cælo prolapsam testat̄. Conspici-
unt enī faciē illam tuam serenissimā: quæ etiam nubi-
losum posset illustrare cælū. Cōspiciūt sidereos illos
oculos tuos: qui oēm penitus intuēdo possunt amo-
uere dolorē: ac luctuosos animos in summū gaudium
traducere. Conspiciūt deniq; cādida colla: paruos la-
pillos facile superātia: mirāt̄ castigatā frōtē: purpureū
iuuentæ lumē: flavos crines: oīaq; penitus mēbra de-
cora: quæ cōspiciēdo: nō p̄nt nō laudare: laudādo nō
amare: amādo deniq; nō obseruare. ii. ¶ Hinc ego in-
ter ceteros æquales meos satis fortunatus adolescens:
& fortasse etiā fortunatissimus futurus: si amorē tuū
consequi meritus fuero: cū tales cōditōes tuas animo
cōplector: non solū ad te amādā: colēdā: & obseruan-
dā īpellor: sed pro te etiā emori cogor: nec uigilās nec
dormiēs quiescere possū: ita ut cū ex una parte me for-
tūni foelicē appellent: quia cum satis honesta uirtute: nō
mediocris quoq; accessit & fortuna. Ego tamen potius
me infoelicē existimē: cū tibi placere nō possim: i q̄
solū oēs spes meas cōstitutus eē uolui. iii. ¶ Verte igitur
aliquātulū benignissimos in me ocellos tuos uir-
go pudicissima: & hūc tibi seruulū ab ineūte ætate di-
catū piētissima suscipias. nō. n. humana res sed diuina
potius est amor: nec tibi parū uideat̄ amorī parere: cui
non solū humani principes: sed & diuina quoq; colla
subiecere. Et caue ne fortasse amorē despiciēs: tuī mali
causa sis: memēto daphnes: memēto sirigis: quarū al-
tera phoebi: altera uero panis amorē sp̄nēs crudeliter

uitā finiūere. Tu autē tales fugiens: penelopē imitare: q̄
amoris sui cōstātiā uiro seruās foelicissimos dies uixit
mihicq; adhæreas quē tibi senties in oibus q̄libentissi-
me paratū: quæ ad honorē & pudicitia tuā facere uide-
antur: dū fuerit hæc mihi uita supstes. Vale.

Lamentatorium genus. Caput. vii.

Lamentatoriū genus est illud: qđ fit p̄ alicu-
ius mali nr̄i demōstratiōe: apud aliquē a-
micū: apud quē lamētantes speramus reci-
pere cōsolationē: & huius generis spēs sūt
tres. una. s. pro iniuria. altera pro re p̄dita. tertia uero p̄
exilio.

Lamentatoria

Pro iniuria.

Pro exilio.

Pro re perdita.

Lamentatoria ep̄la pro iniuria suscepta est illa: quæ
ad aliquē amicū scribitur: apud quē lamētamur de cō-
tumelia nobis illata: ut ipse sit iudex: uel forte remedi-
um inueniat: cuius epistolæ talis est regula. Regula

Si lamentatoriā ep̄lam pro iniuria suscepta ad aliquē
amicū scribere uoluerimus a quo remediū speramus
illā i tres ptes diuidemus. In quarū prima beniuolen-
tiam captabimus ab ea persona: ad quā scribimus: cō-
memorātes amicitia & beniuolētia nostrā p̄pter quā
simus iicitati de rebus nostris tam p̄speris q̄ aduersis
ip̄m facere certiorē: sperātes: q̄ secū dū ueri amici offi-
cium ipse existimabit fortunā nostrā sibi esse cōem. In
secūda uero beniuolentiā nobis constituemus a per-
sona aduersarii: deducendo ipsum quātum possumus
in odium illius ad quem scribimus: & narrando pri-
mo quāta & quot beneficia in ip̄m intulerimus: & ta-

men recitando ipsius ingratitude erga nos: simulq;
explicado illa iniuria: qua a tali inimico fuerimus affe-
cti. In tertia aut aut petemus auxiliu uel consiliu sup ta-
li re: ab ea persona ad qua scribimus: aut ipsa consti-
mus iudice super ingratitude inimici nostri: queren-
do ab ea respotione consolatoria: ut tale iniuria æquo
animo ferre possimus: simulq; offeremus illi oem ope-
ram nostram q̄libentissime paratam. **Propositio.**

¶ **Lamētetur Appius apud Cæsarem: q̄ a Cicerone
fuerit iniuria affectus.**

Exemplum.

pars. i.

¶ **A**mor & beniuolentia singularis: qua in me affice-
ris Cæsar amantissime: hoc potissimu tempore: ad te ut
scribam me impellit: pro aliqua consolatione captada in
his potissimu rebus: quibus aduersam mihi sentio ee
fortunam. na amici officiu esse scio: ut ta in p̄speris q̄ ad
uersis: semp cõem iudicet esse casum. Cũ igit diebus
istis a Cicerone graui fuerim contumelia affectus: sta-
tui rem oem ad te scribere: ut per lras tuas huc dolore
aliquatulu leuare possim. **¶** Scis Cæsar charissime:
q̄tum semper superioribus t̄pibus elaborauerim: ut huic
nebuloni nõ solũ honorẽ sed etiã utilitatẽ afferrẽ: cũ
præcipue me faciẽte: ad præturam primũ: deinde cũ sũ-
mo suorum ornamento ad cõsulatũ euectus fuerit. Sed
neq; bonorum istorum memor ingratus hõ: nec boni ui-
ri officiu sectatus: cum mihi esset causa forensis in cõ-
trouersia corã senatu populoq; romano ut iniquitatẽ su-
am oibus aperiret: non solũ mihi operam suã negauit
quã solet oibus etiã ignotis ipartiri: sed acriter in me
inuectus est pro aduersario meo dicens ita ut deducta

re in p̄suasione: a causa penitus decideri. Hæc ego passus sum mi Cæsar: tanq̄ laborū meorū p̄mia: quos p̄ ingratissimo uiro isto dieq; noctuq; suscepi, iii ¶ Sed quia adhuc inest animus: ab ista sentētia iniqua & iniusta appellare: hæc ideo ad te scripsi: ut præter litterarum tuarum consolationē quam expecto: ipsum etiā Ciceronem moneas: ut si mihi operam suam præstare non intēdit: quīs id facere debitus sit: mihi tamē nolit eē impedimēto: qđ facile faciet si tibi id placere senserit: cui me totum trado & dedo. Vale.

¶ Lamentatoria pro re perditā.

¶ Lamentatoria ep̄la: pro re perditā est illa: quæ ad aliquem amicum scribitur: apud quē lamētari uolumus: uel de amissione substantiæ: uel de amissione alicuius p̄sonæ quæ mortua sit: uel de perditione honoris: aut dignitatis: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si lamētatoriā ep̄lam pro re amissa ad aliquē amicum scribere uoluerimus: cui narrare intendimus uel amissionē substantiæ aut dignitatis nostræ ad hoc ut ab eo aliquod auxilium recipiamus: uel perditionē alicuius personæ quæ fuerit extincta ut per l̄ras amici cōsolationē recipiamus: ipsam epistolā similiter in partes tres diuidemus. In quarum prima beniuolentiā captabimus ab ea persona ad quā scribimus: declarantes: qđ propter amorem & beniuolentiā eius in nos: uelimus ei narrare casum fortunæ nostræ: ut possimus ab ea uel auxilium: uel consolationem recipere. In secunda exponemus aduersitatem nostram quæ nobis acciderit deducendo quantū possumus rem ipsam in cōmiserationē. In tertia uero & ultima: petemus uel auxilium:

uel cōsolationē rebus nr̄is: dicētes nos multū sperare
in ipso amico: & rogātes: q̄ talis spes nō decipiat nos
simulq; offerentes eidem amico oēm operam nostrā
libenter accōmodatam.

Propositio.

¶ Lamētetur Cicero apud Seruium sulphitiū de morte
Tullix filix suæ. Exemplum. pars. i.

¶ Vellem serui charissime: ut i tam acerbo ac graui casu:
qui me diebus istis afflixit: tu etiam inter cæteros a
micos mihi affuisses: sum enim certissimus: q̄ non so
lum æque doluisses: sed etiam in leuando dolore meo
non modicum profuisses. Quod quia locorū ac tēpo
rū interuallo impediēte: effici non potuit: dabo tamē
operam: ut saltem per litteras illud tibi significare pos
sim: quod me diebus istis male habet: i eo amore atq;
beniuolētia nostra cōfidēs: quæ a teneris ānis una cū
ætate creuit: q̄ sortē istā meā: ut bonū amicū decet ti
bi iudicabis esse cōem .ii. ¶ Scis fui amātissime: i hac
rei publicæ nr̄æ opp̄ssiōe: quot & q̄tis calamitatibus
fuerimus affecti: ita ut p̄ beatos illos existimare soliti
simus: q̄ sine aliquo magno malo: uitā cū morte com
mutauere: sed tñ i oibus his miseriis: unā tātū cōsolati
onē capiebā: quæ mihi relicta erat: filix. s. meæ dulcis
simæ cōfabulationē: q̄ facile oēs a me curas penitus a
mouebat: sed nūc eo magis in lachrymis & luctu tabe
fco: quo crudelior in me fuit iuida mors: quæ tali me
oblectatione priuauit: mortua est spes mea: cōsolatio
mea: uita mea: in qua oēs alios moerores facile depo
nebā: nec scio quā debeā in hoc miserādo casu. cōsola
tionē recipere: nisi ad te confugiam: qui oium dolorū
meorū leuamen existis .iii. ¶ Hec igit̄ ad te scribo: nō

tantū ut mecū doleas: quod bonū amicum decet: sed ut
per lras studeas huic dolorē meū si non penitus tolle
re: aliquatū saltē leuare: eum præcipue hoc a te solū
expectem: qui etiā cæteras calamitates meas tua soles
prudētia remouere: cui ego me totū trado & dedo.
Vale.

¶ Lamentatoria pro exilio.

¶ Lamentatoria epistola pro exilio: est illa quæ ad ali
quē amicum scribitur: apud quē lamentari uolumus de
exilio nro: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si lamentatoriā epistolā pro exilio ad aliquem ami
cum scribere uoluerimus: a quo speremus cōsequi aut
auxilium in restitutiōe nostra: aut cōsiliū: uel consola
tionē: ipsam epistolā similiter in ptes tres diuidemus.
In quarū prima eodē modo beniuolentiā captabimus
ab ea persona ad quā scribimus: demōstrātes q̄ ma
xime cōfidamus in amore ac beniuolentia sua: q̄ oēm
istam fortunā existimabit sibi esse cōem. In secūda ue
ro primū demōstrābimus beneficia quæ intulerimus
in patriā: uel bonitatē nostrā: sine arrogātia: ut intel
ligat amicus: nō nostra culpa uenisse in exilium. Ostem
demus deinde cuius culpa factum sit: ut tale exiliū pa
tiamur: deducendo rem oēm in aliquos aduersarios:
quos in odium conābimur adducere: demōstrātes eo
rum ingrātinē & iniquitatē. Demū ostendemus:
nos in iusticia & æquitate confidere: q̄ aliquādo etiā
in patriā restituemur: fracta nequitia aduersariorū no
strorū. In tertia aut & ultima petemus illud auxilium:
uel cōsiliū aut cōsolationē: quā peterē intendimus: cō
médantes nosmetipsos ipsi amico ad quē scribimus:
cui etiā nos & omnia bona nostra q̄libentissime offe

remus.

Propositio.

¶ Lamentet Cicero apud Lentulum de exilio suo: quod propter odium Clodii patitur. Exemplum. pars. i.

¶ In omnibus calamitatibus meis semper solitus sum mihi Lentule ad amicos meos confugere: quorum uel opera uel consolatione subleuatus: possim aliquantulum respirare. Quod cum te non amicum mihi solum existimem: sed etiam amicissimum: qui semper utranque fortunam meam tibi iudicasti esse committam: statui per has ad te litteras: quod mihi diebus istis euenerit: scribere: ut consilio & opera tua adiutus: & consolatione & remedium etiam in tantis malis inueniam.

ii. ¶ Scis Lentule charissime: quantum semper pro reipublice dignitate seruanda elaborauerim: ita ut non opes solum libenter exposuerim: sed & sanguinem ipsum: dum ei possem aliquid utilitatis afferre: nec minus etiam ab ea sum adiutus: eleuatus conseruatus. Sed maliuolorum nequitia quae nullum potest bonum sustinere me adeo impetuit: ut quicquid in reipublica contulerim: illud totum unico die perdidicim. Insurrexit in me Clodius uir iniquissimus: qui licet multa a me quodam beneficia suscepit: ingratitude tamen caecus meritorum oblitus: ut me penitus pessumdaret plurima est fingentia machinatus: quae apud populum per contumeliam deducens: illisque deductis nefariis quibusdam testibus fidem faciens me miserum atque innocentem ciuem ex patria pepulit quod me tanto dolore affecit: ut penitus uitam mihi acerbam putem. iii. ¶ Et perfecto dolori succumbi cogerer: nisi haec una spes me solaretur: quia spero quandoque futurum ut infringatur malorum iniquitas: & ego a tantis tandem malis emergere possim. Quod ut facilius & citius eueniat: peto a te consilium: auxilium & operam, tu enim pos-

tes mihi adeo opitulari: ut mihi nihil sit p̄terea requirendū cui ego oīa mea bona: donū: familiā: meq; imp̄mis ipsum cōmendo: trado & dedo. Vale.

¶ Consolatorium genus. Caput. VIII.

Consolatoriū genus est illud: qđ fit pro aliquius mali solamine: quod cū ab amico p̄ lras uel per nūciū intellexerimus: cupimus ipsū cōsolari: & huius generis spēs sūt tres. Vna .s. pro iniuriā. altera pro re p̄dita. tertia uero pro exilio.

Consolatoria.

Pro iniuriā.

Pro exilio.

Pro re perditā.

¶ Cōsolatoria ep̄la pro iniuriā suscepta ē illa: quæ ad aliquē amicū scribit̄: quem cōsolari uolumus p̄ iniuriā: quā ab aliquo passus sit: deducētes ip̄m i uindictæ ul̄ remedii spem & huius ep̄læ talis est regula. Regula.

¶ Si cōsolatoriā ep̄lam pro iniuriā suscepta: ad aliquē amicū scribere uoluerimus. quē cōsolari intendimus pro ea iniuriā qua fuerit ab aliquo affectus: ipsam i partes tres diuidēmus. In q̄rū p̄ma quæ solet a nobis ep̄stasis appellari declarabimus q̄tū nobis molestū fuerit intellexisse iniuriā illam: qua iste amicus noster fuerit grauatus & simul declarabimus amorē & beniuolentiā qua in illum afficiamur: propter quam simus coacti: ad omnem fortunam cōem existimandā. In secūda uero: quæ a nobis catastrophe dicit̄ demonstrabimus q̄ propter hoc nō sit dolendū: cū p̄cipue ip̄se fuerit offensus ab hoīe nullius p̄cīi: & in hoc loco beniuolentiam captabimus a persona aduersarij: deducēdo ip̄m in odium: & demonstrādo iniquitatem eius: & dicēdo

¶ huiuscemodi uirorū iniuriæ nō sint existimandæ:
¶ de facili postea superantur: & simul demōstrabimus
in hoc loco: q̄tū sit sperādū: q̄ fracta istius aduersarii
nequitia: tandē ipse amicus: ad quē scribimus: sit pri-
stinā dignitatē cōsecuturus. In tertia aut̄ & ultima: co-
nabimur ip̄m amicū cōsolari: pmittentes ei: operā no-
stram nunq̄ defuturā: dum ipse possit omnē dignitatē
suam uendicare.

Propositio.

¶ Cōsoletur appium Cæsar: pro iniuria: qua fuit i se-
nato affectus a Cicerone. Exemplum. Pars. i.

¶ Accepi tuas litteras Appi charissime: quæ mihi p̄fe-
cto tātā moesticiā attulere: quātā requirebat amor sin-
gularis: & beniuolentia illa qua ab ineunte ætate in te
affectus sum: ex iis enī intellexi: q̄ nequiter fueris a Ci-
cerone ip̄titus: ita ut in causa tua forensi: quæ tibi erat
cum aduersario corā senatu agēda: contra omnē iusti-
ciam & æquitatē: uictoriam amiseris: quod cum pri-
mum sentirem nō poteram hoc mihi persuadere: quia
semper intellexeram: te multa beneficia in Ciceronem
contulisse: ex quibus ipse tibi omniū iudicio debitus
erat: unde non cadebat in alicuius opinionem: ut te of-
fendere posset. Sed postq̄ eius iniquitatem ex tuis lit-
teris percepi: non potui non summopere dolere: tua p̄-
sertim causa: cuius ego existimo omnē mihi fortunam
esse cōem. ii. ¶ Cum autem considero eius: q̄ te offen-
dit malignitatem: quæ illi potius: q̄ tibi: tandem & de
decori & damno futura est: non mediocrem i hoc do-
lore capio consolationem: ille enim cum primum tan-
ta in te cognitus fuerit usus ingratitude in omnium
conspectu populorum erit fabula nota. tu autem

*quæ in 172 p. 170
m. 172*

pro tua æquitate & iusticia: quæ diu opprēssa esse non potest: cum uictoria gloriosum triumphū acquires. iii. ¶ Quæ ut citius consequi possis: dabo primū operam: ut in tuū si potero fauorē illū deducā. sin minus fiet. non tibi opibus: studio: fauore: mēte deniq; unq̄ deero: ut possis optatū tuum q̄ foelicissime consequi. cui me etiā ip̄m totum trado: cōmēdo & dedo. Vale.

Consolatoria pro re perdita.

¶ Consolatoria eplā pro re perdita est illa: quæ ad aliquē amicū scribitur: quæ cōsolari uolumus aut pro amissionē substantiæ: aut p̄ amissionē alicuius p̄sonæ quæ mortua sit: uel pro p̄dicatione dignitatis. cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si cōsolatoriā eplā pro re perdita: ad aliquē amicū scribere uoluerimus: qui uel substantiā suā amiserit: uel aliquā p̄sonā p̄diderit: quæ mortua sit: aut forte dignitatē suam p̄pter maliuolorū iuidiam amiserit: illam similiter in tres p̄tes diuidemus. In quarū prima quæ s̄p̄r epitalis appellatur: declarabimus q̄tū dolorē p̄pessi fuerimus: cum talē fortunā uel casū ipsius amici intellexerimus: quæ n̄m p̄priū existimauimus p̄pter amorē & beniuolentiā qua in ip̄m afficimur: & in hoc loco conabimur ip̄m dolorem augere q̄tū possumus. In secūda uero: quæ s̄p̄r catastrophæ est appellata: conuertemus oēm orationē nostrā ad consolationē: ostēdēdo duas: tres: aut plures rōnes: p̄pter quas p̄bemus non esse dolēdū: & sic concludemus ip̄m amicū debere oēm moesticiā relinquere: & consolationē ex hac recapere. In tertia aut̄ & ultima: conabimur deducere amicū: ad quē scribimus in aliquam sp̄em: q̄. s. oia ista

mala sint futura meliora: simulq; illi offeremus oem o-
peram nr̄am q̄libētissime paratā: dū possimus ei esse
consolationi & utilitati. **Propositio.**

¶ Cōsolet̄ Seruius Sulpitius Ciceronē: qui ī luctu cō-
stitutus ē: ppter obitū Tullix filix suæ. Exēplū pars. i.

¶ Ingemui ptinus. M. Tulli: & dolore affectus lachry-
mas continere nequi: cū primū ex lris tuis tristem de
obitu filix tuæ nūcium accepi. cogit. n. me amicitia no-
stra: mutuaq; beniuolētia: quæ a tenellis ānis cū ætate
crescens: iā me edocuit amicorū casus cōes existinare

Iam enim cogitatione cōcipere mihi uideor: cuiusmo-
di gladius paterna uiscera torqueat: quibus cogitatio-
nibus imaturæ amissæ filix desideriu cor laceret atq;
uexet: unde efficiat̄: ut nihil tibi reliquum sit: nisi ut la-
chrymis & luctu tabescas. ii. **¶** Sed q; nō semp moerē

dū est ac dolore succūbedū p̄inde atq; nulla relicta sit
rō: quæ molestiā ac moerorē istū leuare possit: non sū
alienū arbitratus: si quid ad te scribere tentē: quando
corā loquēdi nō datur copia: ut te in tam acerbo luctu
uersantē: & p̄æ doloræ minus uia rectā prospicientē
& exhortari aliquātulū queā: & eo unde aberratū est:

reducā. Quid quæso est: qd̄ tātōpere doleas: & moe-
rore afficiaris? filia tua mortua est: q; mortalis erat: ea le-
ge in initio procreata: & genita: natura nāq; nata: natu-
ra quoq; extincta est. Nō ergo mirū tibi uideri debet: si
qd̄ semel natū effloruit: rursū id ipm defloruerit & in-
ter mortuū sit. Dolorē itaq; tuū mitiga: & bonis rōni-
bus inixus aliena: ostēde te uirū: explica prudētiā tuā:
uirtute nunc opus est. Sic intelligant ii: qui te non uis-
derunt: te talem esse: quem nos: qui te nouimus predi-

camus. Vidimus enī aliquā fecundā te pulcherrime tu-
lisse fortunā: fac quoq; intelligamus: aduersā te quoq;
æque ferre posse: ne ex oibus uirtutibus hæc una tibi
deesse uideat. iii. ¶ Hæc ad te scripsi marce tullii: non
qd̄ uis te egere existimare: noui enī modestiam & pru-
dentiā tuā: sed feci cū officii mei gratia: tū uero ut quā-
ti te faciā: facile intelligere posses: cui etiā omnē operā
meam offero: in omnibus uotis tuis q̄libentissime pa-
ratam: dum tibi & tuis prodesse possim. Vale.

¶ Consolatoria pro exilio.

¶ Cōsolatoria epistola p̄ exilio: est illa: quæ ad aliquē
amicū scribit: quē cōsolari uolumus: pro exilio suo: i
quo cōstitutus sit: p̄pter inimicorū maliuolentiā. cu-
ius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si cōsolatoriā eplam pro exilio: ad aliquē amicum
scribere uoluerimus: quē cōsolari intendimus pro exi-
lio suo: in quo cōstitutus sit p̄pter iniquitatē & odiū
inimicorū suorū: illā similiter i tres partes diuidemus
In quarū prima: quæ similiter epitafis appellat: decla-
rabimus: q̄tū dolorē receperimus cū primū intellexeri-
mus talem fortunam ipsius amici: ad quem scribimus
quā s̄lr dicemus existimare nobis esse cōem propter a-
morem & beniuolentiā: qua in ipsum amicum sumus
affecti. In secunda uero captabimus primū beniuolen-
tiam ab ea persona ad quā scribimus. laudātes ipsā ab
omni probitate & uirtute: deinde captabimus beniuo-
lentiā a persona aduersariorū: deducendo ipsos in odi-
um & declarādo qualiter iste amicus noster nō p̄pter
suā culpā: sed tantum p̄pter inimicorū inuidiam sit a
sua patria depulsus. In tertia aut̄ ipm amicum deduce-

mus in specie: q̄ sit aliquādo in patriā restituēdus: &
ad hoc pollicebimur ei operā nostrā minime defuturā
sed cum oibus uiribus nostris elaboraturos: ut possi-
mus ei prodesse & utilitatem afferre. **Propositio.**

¶ Cōsoletur Ciceronē lentulus pro exilio suo: qđ p-
pter Clodii odium & maliuolentiā patitur.

Exemplum.

pars. i.

¶ Nō possem tibi per litteras exponere Cicero: q̄tum
doloris: q̄tūq; moesticiæ susceperim: cum primum ex
tuis litteris intellexi: te ppter odiū & maliuolentiā ini-
q̄ssimi clodii ex dulcissima patria pulsum fuisse. nō enī
solū intestino crucior dolore ex hoc acerbissimo casu
tuo: sed uix me a lachrymis cōtineo: quotiens in eā co-
gitationē uenio: ut te illa potissimū patria extorrē sen-
tiā: pro qua etiā propriū sanguinē sæpissime expone-
re nō dubitasti: quod me is amor facere cogit: quo i te
maxime affectus sū. ii.

¶ Et profecto uix possem moe-
rorē istum sedare: nisi prius innocentia tuā excogitarē
qui omnibus semper humanus: omnibus benignus:
nullum unq̄ laborem recusasti: quem tam ad publicā:
q̄ priuatam utilitatem spectare sentires: sed potius pro-
uirili tua semper insudans: ut omnibus prodesse ni-
hil unq̄ non laudabile peregisti: & tamen maliuoli ne-
bulonis inuidia ad hanc calamitatem solum deueneris
& non tua culpa: qui cum inter omnes scelestos uiros
scelestissimus existimetur: quāuis hoc nunc in te facti-
ose consecutus fuerit: non tamen diu scelus suum pote-
rit tueri. iii.

¶ Euigila igit̄ aliquātulū ab isto tuo moe-
rore. & spera: hæc aliquādo fore meliora: quæ futura
esse breui quidē tēporis spacio cognosces: ut infracto

impetu leuissimi hoīs: tuā pristinā dignitatē cōsequis
quod ut facilius obtineas: ego tibi omnē operam meā
studiū: fauorem: mentem deniq; omnem polliceor: ut
quod tibi honori & usui esse cognoscam: pro te exeq
contendam. Vale.

¶ Expositiuum genus Caput. IX.

Xpositiuū genus est illud: quod fit: quo-
tiscunq; ad aliquē amicū nostrū scriben-
tes aliquid exponere uolumus: quod ipm
lateat: & huius generis spēs sunt tres. una
scilicet testimonii, altera historię, tertia uero notitię.

Expositiua.

Testimonii. Historię. Notitię.

¶ Expositiua eplā testimonii est illa: quę ad aliquem
amicū scribit: apud quē uel in loco publico: uel priua-
to uolumus super aliquo negotio testimoniuū expone-
re. Cuius epistolę talis est regula. Regula.

¶ Si expositiuā eplā testimonii ad aliquē amicum
scribere uoluerimus: aut pro testimonio publico: aut
priuato sup aliqua cā reddēdo: illā in partes tres potis-
simū diuidemus. In quarū prima beniuolentiā captabi-
mus a psona nra: declarātes: q; tam ppter fauorē iusti-
cię & æquitatis: quā nolumus aliquo pacto sopprimi
pppter ignorantia ueritatis: q; etiā ppter amorē & beni-
uolentiā: qua afficimur in ipsū amicū: ad quem scribi-
mus: aut pro quo scribimus: uolumus declarare uerū
testimoniū sup ea re: sup qua fuerimus reqsiti. In secū-
da uero breuiter: dilucide: & accommodate explicabi-
mus ipm testimoniū nostrum: nihil aberrando: si pos-
sumus a ueritate: & tñ in ipsa ueritate dicēda: ubi erūt

loca magis faciētia ad fauorē amici n̄ri: tūc ī iplis maxi
me p̄sistemus: & plusq̄ in aliis ad hoc ut amico p̄desse
possimus. In tertia aut̄ & ultima dicemus ea uera esse
quæ scripserimus: simulq̄ in hoc loco offeremus oēm
operam n̄ram: uel p̄sonæ publicæ: uel priuatæ quæ hoc
a nobis testimoniū petiuerit: dūmodo possimus ipsi
rem gratam & utilē facere. Propositio.

¶ Exponat Cicero testimonium apud cēsores cōtra
Clodiū: q̄ die uiolatorū sacrorū in urbe fuerit.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Req̄situs a uobis iudices: qd̄ sup̄ ea cōtrouersia sen
tiā: quæ iter dignissimū matronarū ordinē: & Appiū
Clodiū uersat̄: de uiolatis bonæ dæ sacris: an ne ipse
eo die in ciuitate fuerit: quo sacra dicunt̄ eē uiolata: an
potius abfuerit: licet hæc mea semp̄ conditio fuerit: ut
neminē unq̄ offendere uolueri: ne tñ æqtas ip̄a atq̄ iu
sticia: quā sp̄ amaui: & p̄ q̄ etiā emori possū: ueritatis
abscōsione ledat̄: oīa uobis uerissima fatebor, quæ ad
huiuscemodi causæ dilucidatōnē attiuere uident̄. **¶** Pe
titis a me iudices, uobis significē, fuerit ne nudius terti
us in urbe Clodius, quo potissimū die Bonæ dæ sas
tra uiolata eē ferūt̄. Ego ut uerū fatear: Clodium uidi
mane totū ap̄d duūuiros agere: demū ab octaua hora
apud Pōpeū coenasse. Postea uero p̄ totū q̄si diē circa
cæsar̄is ædes uagātē inspexi, postremo ad horā noctis
tertiā cursu rapido se domū cōferētē: q̄ uero ex cā illud
nō ausim affirmare. **¶** Hæc sūt quæ a me scire cupi
ebatis: & quæ ego uobis ueraci fm̄oe ptuleri, nā potis
us uellē mortē oppetere q̄ ueritatē iusticiāq̄ lædere. Si
qd̄ præterea ē qd̄ ex me uobis cognoscatis gratissimū

futurū. iubete. ecce me ad oīa uota uīra q̄libētissime pa-
ratū. Valete.

Expositiua historiæ.

¶ Expositiua ep̄la historiæ est illa. quæ ad aliquē ami-
cū scribitur: pro admonitiōe alicuius rei gestæ: de qua
uolumus ipsum certiorē reddere: cuius epistolæ talis ē
regula.

Regula.

¶ Si expositiuā ep̄lam historiæ ad aliquē amicū scri-
bere uoluerimus: quē uolumus certiorē reddere de ali-
qua re gesta: & noua: illā similiter in tres partes diuide-
mus. In quarū prima beniuolentiā captabimus a per-
sona nostra: declarātes: q̄tū simus inclinati ad scribendū
dū ip̄i amico de rebus nouis quæ ul' i rep. ul' priuata ac-
cidūt: cū maxime intelligamus ipsū esse percupidū ha-
rū rerū intelligēdarū: & præcipue cū hoc sit boni ciuis
offitiū: ut uelit sæpius admoneri de rebus illis: quæ in
rep. uel in ciuitate accidunt. In secūda uero breuiter di-
lucideq; narrabimus re ipsā: de qua uolumus ipsum a-
micū reddere certiorē: aut si res illa sit publica de pace
uel bello: aut de rebus in senatu gestis: aut sit p̄uata de
negotiis ad alterū nostrū pertinētibus: uel de salute &
euētū rerum nostrarū: prout nobis uidebit̄ esse scribē-
dū circa nouitatē & uicissitudinē rerū ac tēporum. In
tertia aut̄ dicemus: hæc fuisse quæ ad ip̄m amicū: scri-
benda esse uidebantur: & in hoc loco offeremus eidē
amico nō prætermittē laborē aliquē in scribēdo de
reliqs rebus q̄ post hac eueniēt dūmodo possimus ip̄i
rem gratam facere. Cui etiā offeremus operā nostram
in oībus accōmodatā.

Propositio.

¶ Exponat antonius bruto: bellū indictū parthis cui
prefectus sit designatus Cicero. Exēplū. pars. i.

¶ Scio brute charissime: quod cupidus sis res istas intelligendi: quæ hac in reip. nostra geruntur: cuius cum optimum membrum te esse cognoscas non potes ab ipsa diu abesse quod si fortasse etiam tibi ab esse contingat: non potest cor tuum aliquo pacto commoqui quiescere: nisi per amicorum tuorum litteras crebro certior fias de eius statu: quod cum ego sic esse intelligam: ut tibi gratificarer: cui in præcipua quadam dilectione coniunctus sum: deliberaui id ad te scribere: quod potissimum diebus istis euenit .ii. **¶** Dum enim in senatu pulcherrime starem: reddebat sunt ex anthiochia litteræ: quibus significabatur: parthos: in agrum ciliicum incursum fecisse: omniaque indies penitus deuastare: quod cum intellexisset: senatus subito decreuit: ut singuli suam rogarentur: esset ne bellum parthis inducendum: an potius cum eis pacem ineundam: quia non sine magno reip. dispendio uidebatur illis posse obsistere: super qua re cum multæ uariæque essent patrum suorum: tandem deliberatum est: ut parthis bellum indiceret: eique rei quod nemo uidebatur: nec sapientia grauior: nec fide maior: qui tantam potestatem sustinere: Marcus cicero perfectus est: iamque ei exercitus: arma comensus decretus. Unde expectamus: infra paucos dies: eupatorum ipsum ex urbe ad expeditionem suam profecturum. Tu interim deos exora: ut his faueant inceptis: quo resp. nostra non solum seruetur sed etiam mirifice augeatur. **¶** Hæc sunt quæ diebus istis hoc in senatu gesta sunt de quibus te putauimus certiorum faciendum. Si quod præterea acciderit: quod sit notatione dignum: faciam te de omnibus sæpissime certiores: cui etiam omnem operam meam offero: in omnibus tuis optatis quolibetissime paratam. Vale.

¶ Expositiua notitiæ.

¶ Expositiua ep̄la notitiæ est illa: quæ ad aliquẽ amicũ
cũ scribit̄: quẽ certiorẽ reddere uolumus de cõditione
alicuius p̄sonæ: quã ipse scire desiderat. cuius epistolæ
talis est regula.

Regula.

¶ Si expositiuã ep̄lam notitiæ ad aliquẽ amicũ scribe
re uoluerimus: cui cupimus declarare cõditionẽ alicuius
ius p̄sonæ: quã ipse scire desiderat: illã s̄l̄r in tres p̄tes
diuidemus. In q̄rũ prima beniuolentiã captabimus ab
ea p̄sona: ad quã scribimus: declarãtes. q̄ ex quo ex lit
teris eius intellexerimus: ipsũ scire desiderare cõditio
nẽ talis uiri: fuerimus ualde diligẽtes in ea p̄quirenda:
& q̄ tandẽ intellexerimus oĩa quæcũq; circa negociũ
istud erant intelligenda. In secunda uero breuiter & di
lucide declarabimus ea: quæ scribere intẽdimus: aperie
ntes particulariter oẽm cõditionẽ illius uiri uel etiam
illius rei: cuius ipse amicus ad quẽ scribimus notitiam
habere uoluerit. Quod si forte de nobis ipsis alicui no
titiã dare uoluerimus: p̄termissa p̄ma parte: capiemus
beniuolentiã a nobis ipsis nos excusando: si aliqd de
nobis dixerimus: quod tamẽ dicemus facere nõ ex ar
rogantia: sed solũ ut personã ignotã illi aperiamus: q̄
eam scire desiderat: & tunc q̄to modestius poterimus
conditionẽ nostrã narrabimus: ut ab amico noscamur
In tertia autẽ dicemus hæc fuisse: quæ de tali uiro ul' ta
li re itelligere potuerimus: & q̄ si alia p̄ ipso amico fa
cere possumus: parati sumus ad oĩa eius optata: cui eti
am offeremus operam nostram: in oibus libentissime
paratam.

Propositio.

¶ Exponat Cicero cæsari cõditionem appollonii rho
dii: oratoris: cuius ipse notitiam habere cupit.

¶ Nihil est tam arduum tãq; difficile mi Cæsar quin illud libētissima fronte subirē: ut tibi rem gratā facerē: quia sic me cogit amor singularis & eximius: quo i te affectus sum: sicq; me cogunt maxima præclarissimaq; bñficia tua: quibus & antea semp me cumulasti: & i dies cumulare non desinis. Petis a me ut omni diligētia exploratā apollonii rhodii cōditionē ad te scribam feci id sedulo: teq; de his quæ scire cupis: certiorē reddo. ii. ¶ Est. n. is apollonius: quem tu scire desideras: uir oium iudicio singularis: qui nō tantū in oratoria facultate: quā ipse manifestissime pfitetur: sed etiam in philosophia non mediocre sibi nomen comparauit: ex rhodo nãq; cum proximis diebus istis in hoc atheniēse gymnasiū cōmigrauerit: quia neminē reperiuit: qui rhetorica instituta diligenter enodaret. a philosophia ad istam pedestrē orationē se cōuertit: in qua tantā pfecto studentibus utilitatē adiecit: ut uidere facile uidear: iterum palladē ex cerebro iouis natā in hanc urbem descēdisse. iii. ¶ Plura de hoc hoie ad te scribere possē: sed ex aliis etiā plura intelligere poteris. Hoc unū addo: q; si talē oratorē in urbē euocaueris: nō priuatæ solum: sed publicæ etiā utilitati non parum consules. Si quid est præterea quod me tibi obsequi cupis: iubeas: ecce me ad oia penitus uota tua libētissime paratū. Vale.

¶ Gratulatorium genus. Caput. x.

Gratulatoriū genus est illud: quod fit: quotiēscūq; ad aliquē amicū nostrū scribētes: uolumus illi gratulari: pro aliquo suo bono cōsecuto: & huius generis spēs sūt duæ

una p fortuna, altera uero pro salute.

Gratulatoria.

Pro fortuna

Pro salute.

¶ Gratulatoria ep̄la pro fortuna ē illa: quæ ad aliquē amicū scribit̄: cui uolumus gratulari: p̄ aliq̄ dignitate uel p̄sp̄itate cōsecuta: cuius ep̄læ tal̄ ē regula. Regula.

¶ Si gratulatoriā ep̄lam pro fortuna ad aliquem amicum scribere uoluerimus: cui uolumus congratulari: uel p̄ aliq̄ dignitate cōsecuta: uel p̄ aliquo gaudio seu læticia: quā ipse p̄sp̄era fortuna fuerit assecutus: illā in tres ptes diuidemus. In q̄rū p̄ma beniuolentiā captabimus ab ea persona: ad quā scribimus: ipsam sūm opere laudantes: & ostendentes: q̄ meritis & uirtute sua fuerit consecuta talem dignitatē: uel prosperitatē. In secūda uero demonstrabimus q̄tum hoc nobis fuerit gratum beniuolentiā captantes a persona nostra: & declarātes propter amorem & beniuolentiā: qua in talem personam afficimur: nos fortunā istam p̄priā existimare. In tertia aut̄ deū rogabimus: ut hæc dignitas siue foelicitas sit illi perpetuæ laudi ac utilitati futura: simulq̄ in hoc loco offeremus illi oēm operā nr̄am q̄libētissime accōmodatā: dūmodo possimus: circa hanc dignitatē suā: ei aliquid utilitatis afferre. Propositio.

¶ Cōgratuleſ̄ curioni Cicero: p̄ tribunitia pt̄ate: quā merito cōsecutus est. Exemplum. pars. i.

¶ Nescio: mihi potius: an tibi gratuler Curio p̄ tribunitia ista pt̄ate tua: quā nuper uirtutibus tuis p̄clarissimisq̄ morū istitutis cōparasti. tibi. n. nō mediocrē uis deo gloriam accessisse: cui tantū honoris gradū: iuuenili p̄ferti hac in ætate tua ascēdere licuit: ut nō minus

oīum de te opinionē superaueris q̄ æquaueris: nec id
qdē īmerito: tā tā nāq; tibi apud oēs existimationē cō
citasti: ut laus tua non obscuro nec uario sermone: sed
& clarissima & una oīum uoce p̄dicetur. Mihi autē nō
parū decoris & ornāmēti adiūxisti: cui tali stēmate de
coratū liceat amicū habere: q; & suo splendore hāc nō
solū amicitia illustrare possit: uerū ei maximo sit futu
rus emolumento. ii. ¶ Tibi igitur tuæq; uirtuti gratula
lor: p̄ hac dignitate tua: tā optima q̄ benemerita quā li
cet nunq̄ ambitiose quæsiueris: utriusq; tamen uirtu
tis tuæ splendore semp̄ promereri studuisti: mihi uero
gaudeo cui tā tū laudis accesserit: nec id qdem iniuria.
oīa. n. sunt amicorū (ut aiunt) cōia: quorū etiā animi
adeo dicūt eē cōiūcti: ut unus idēq; spūs duo corpa re
gat. ac idē sit ī duobus sēsus eadēq; uolūtas. iii. ¶ Dii
quoq; te faustū foelicēq; cōseruēt: quorū arbitrio oīa
gubernānt ac ad meliora semp̄ dignioraq;: ut meritis es
te p̄uehant ut & tibi & tuis gloriā immortalē acqras: &
reip. tā dē bonus ac honestus ciuis euadas: quā cū diu
foelicissime gubernaueris: in eius tandē sinu faustissi
me quiescas. Gratulatoria pro salute.

Gratulatoria ep̄la pro salute ē illa: quæ ad aliquē ami
cum scribit̄: cui uolumus gratulari: aut pro salute: post
ægritudinē cōsecuta: aut quia ex aliquo loco saluus re
dierit: Cuius ep̄le talis est regula. Regula.

¶ Si gratulatoriā epistolā pro salute ad aliquē amicū
scribere uoluerimus: illam similiter in partes tres diui
demus. In quarum prima beniuolentiam captabimus
ā persona nostra: declarantes: quātum prius de amici
ægritudie doluerimus: ul' de eius salute dubii fuerimus

si a nobis fuerit separatus. In secūda uero dēclarabimus
quanto gaudio affectu fuerimus: cū de eius salute: uel
incolumi reuersiōe intellexerimus: & tunc ei de tali sa-
lute cōgratulabimur: deum rogātes: q̄ hāc prius inco-
lunitatem suā diu seruet. deinde ipsum deinceps ab oī
malo tueat. In tertia autē offeremus eidē amico omnē
operam nostrā: ut in aliis fieri cōsueuit. **Propositio.**

**Cōgratulet̄ Eustachius andronico: pro salutis suæ
pristinæ instauratione. Exemplum. pars. i.**

¶ Quanto dolore affectus fuerim diebus istis: Eusta-
chi charissime: cum primū ex amicorū meorū lris itel-
lexissem: te in grauē quēpiam morbum incidisse: p̄ lit-
teras quidē tibi significare non possem. Existimaui p̄
fecto hanc mihi ægritudinē tuam: esse cōem: pro eo as-
more ac beniuolētia: qua in te summopere affectus sū

ii. **¶** Sed quāto maior fuit exacta moesticia: tanto ma-
ior nunc læticia successit: cum intellexerim: te iam dei
optimi bonitate iuuante: in p̄stinam salutem fuisse re-
stitutum. Gratulor igitur tibi prius pro ista incolumi-
tate tua instauratione: deumq̄ exoro: ut diu te saluum ser-
uet atq̄ superstitem: ut nos oēs amici tui cupimus &
peroptamus: qui tuo amore adeo deuincti sumus: ut
nunq̄ possimus ab eo auelli. iii. **¶** Nos quoq̄ scias: di-
uina fauente pietate: saluos omnes esse atq̄ incolumes
& omnibus uotis tuis q̄libētissime paratos: dum tibi
possimus esse & honori & utilitati q̄ maxime. Vale.

¶ Exhortatiuum genus. Caput. xi
Exhortatiuū genus est illud: quod fit: quo-
tiscūq̄ personā aliquam ad aliquid per-
agendum uolumus cohortari: & huius ge-

neris spēs sunt duæ. Vna scilicet ad lætitiã, altera uero ad dolorē.

Exhortatoria.

Ad dolorem.

Ad lætitiã.

¶ Exhortatiua ep̃la ad lætitiã est illa: quæ scribitur ad amicũ: quẽ exhortari uolumus ad aliquid peragendũ quod illi in gaudiũ honorẽ: & utilitatẽ futurũ sit. Cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si exhortatiuã ep̃lam ad lætitiã ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimus: quem cohortari uolumus: uel ad uirtutes capeffendas: uel ad gaudiũ p̃ aliq̃ re suscipiendũ siue ad aliqd̃ aliud pagẽdũ: qd̃ i eius utilitatẽ redũdet: illã in p̃tes q̃nq̃ diuidemus. In q̃rũ prima beniuolentiã captabimus ab ipsa re: declarãtes: q̃tũ ipsi amico ad quẽ scribimus: sit futura utilis res ip̃a: ad quã ip̃m exhortari studemus. In secũda uero beniuolentiã similiter capiamus a re ipsa: laudãtes ipsam ab honestate & iusticia. & demõstrãtes ipsam æquissimã esse: & quocunq̃ p̃batissimo dignam: ad hoc ut ipse amicus facilius incitetur ad id faciendũ: ad quod ipsũ cohortamur si senserit aliquid inde sibi honoris p̃fecturũ. In tertiã aut̃ demõstrabimus rem ipsam esse possibilẽ & facilẽ ad peragendũ. q̃ naturaliter quãto res est facilior: tanto libentius a nobis suscipitur: cũ natura nostra a labore procliuis sit ad libidinem & uoluptatẽ. In quarta uero ostendemus huiusce rei necessitatẽ: dicẽtes. q̃ necessario amicũ ip̃m oporteat tale quid peragere: ne forte in aliquod damnũ: uel dedecus incideret. In ultima deniq̃ proponemus quid uolumus ipsum amicũ facere dantes ei modũ rem ipsam peragendi: & hæc propositio appellatur: quæ tamẽ inter cæteras partes est ponẽ

d

da: tibi magis ad ppositū facere uideat. **Propositio.**
¶ Exhortetur Fabius papiurū prættextatū: ingenuū a-
dolescentē: ad uirtutes capefcēdas. **Exēplū** ps. i.
¶ Nihil unq̄ fuit papyri charissime: q̄ tā publicis q̄ p-
uatis rebus maiori unq̄ emolumēto fuisse legamus: q̄
ea potissimum uirtus: quæ nō solū priuatas domos:
uerū & publica quoq̄ imperia regere: gubernare: atq̄
imprimis augere solita est: hinc & atheniēses doctissi-
mos uiros rē suā publicā merito inter cæteras præstan-
tissimā reddidisse comperimus. Nec minus quidē cla-
rissimorū uiroꝝ prudentia: sapientissimoq̄ consilio
rōmanā scimus remp. conseruatā atq̄ mirifice ampli-
atā. ii. ¶ Pretereo eiusdē uirtutis splendorē: quo quis-
q̄ potissimū ei familiaris nō minimū quidē honesta-
tus est: est enī tanta uirtutis grā: tanta gloria & aucto-
ritas: ut facile ex ignobili quēquā nobile: ex mortali hō-
mortalem reddere possit. iii. ¶ Ad hāc igitur uirtutis
laudem: pro singulari in te beniuolentia mea: his meis
litteris te incitare disposui: nō q̄ ad illam te tua sponte
fatis incitatū esse diffidā: sed ut amorē in te meū apud
te testificatum relinquam. iiii. ¶ Nec profecto tibi ad
uirtutem capefcendam difficilis additus patet. hanc. n.
tibi facillime cōparabis si hoc statueris: quarū laudum
gloriam adamaris: quibus artibus he laudes cōparant̄
in iis potissimum esse laborandum. v. ¶ Hæc uides
quanto tibi hac maxime tempestate necessaria sint: cū
cadēti reip. tali sit opus defensore: q̄ omni uirtute ual-
latus eam in pristinū statum: ueteremq̄ libertatem me-
rito sit uendicaturus. Vale.

¶ Exhortatiua ad dolorem.

¶ Exhortatiua epla ad dolorē ē illa: quæ scribitur ad aliquē amicū: quem exhortari uolumus ad lachrymas & moerorē: pro aliqua fortuna aduersa: uel publica: uel priuata: & huius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si exhortatiuā eplam ad dolorē ad aliquē amicum scribere uoluerimus: quē ad lachrymas uel luctū incitare uolumus: pro aliquo casu aduerso qui nobis uel amicis priuate acciderit: uel publice etiā euenerit: illā in ptes quattuor diuidemus. In quarū prima beniuolentiā captabimus ab ipsa re: demonstrantes quātū sit iustū & honestū: aut pro amicorū aduersitatibus: aut pro pub. incōmoditatibus dolere: cum præcipue huiusmodi calamitates debeamus cōes existimare. In secunda uero narrabimus casum ipsum: propter quem uolumus ipsum amicum ad dolorem cōmouere. In tertia aut cū uerbis accōmodatis: exhortabimur ipm ad dolorē: pro tali re suscipiendū. In q̄rta uero & ultima demonstrabimus: quātum sit necessariū: in huiusmodi calamitatibus dolere: ut post dolorē succedat cogitatio & cura consulendi ipsis rebus afflictis pmittentes etiā nos operam nostram: in oibus fore paratam: dummodo possimus aliquid prodesse. Propositio.

¶ Exhortet̄ plancū Cicero: ad dolorē capiendū pro reip. romane oppressione. Exemplum. pars. i.

¶ Cū iure tā diuino quā humano cogente: post pientissimū in deos obsequiū: quicquid in nobis est: illud totum patriæ reiq; publicæ debeat: pro cuius non solum prosperitatibus lætari: incōmoditatibusq; lugere debemus: sed pro qua etiam sanguinē effūdere: si opus est debiti sumus: non sum ab officio boni ciuis alienum

arbitratus: si expositis calamitatibus nris: te ad nobis
 cum lachrima dum icitauero. ii. ¶ Scias place charissime p
 stina illa dignitate & auctoritate nram: qua mirifice
 hoc in senatu pollebamus: Cæsaris nunc iniquitate pe
 nitus esse sublatam: qui monarchiam imperii consecutus:
 non solum patres ab urbe ppulit: sed nec alicui uiro bono
 liberum amplius nomen reliquit. Quis igitur est tam ferreus
 ciuis: qui se a lachrimis continere possit: amissa namque di
 gnitate nra: quid reliquum nobis est: nisi ut in luctu &
 squalore iaceamus? flemus: ploramus: ululamus tota
 die: teque lachrimarum istarum etiam uolumus socium habere.
 .iii. ¶ Necessesse enim est: ut gemitus augeantur: lachrimæ ex
 crescant: ploratus crebrior fiat: hæc enim fortassis aiorum
 quedam irritamenta fuerit: quæ diu iniuriam istam pati ne
 quibunt: quod si quis ad hanc laudabilem puincia animum
 adiecerit: non recusato labore: sed potius ad omne capitis
 periculum subeundum: omnem operam meam: uitam denique
 ipsum libentissime paratam uoueo. Vale.

¶ Dissuasium genus. Caput. xii.

Dissuasium genus est illud: quod fit quotiescumque
 ad aliquem amicum scribimus: quem si uide
 rimus inclinatum: ad aliquid peragendum:
 ab eo uolumus deducere: & huius generis
 spes similiter sunt duæ: una. scilicet a læticia: altera uero a do
 lore.

Dissuasua

A læticia

A dolore

¶ Dissuasua epistola a læticia: est illa quæ scribitur ad
 aliquem amicum: quem si uiderimus inclinatum ad al
 liquod reprehensibile gaudium: ipsum ab eo conabimur
 retrahere: & huius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si dissuasiuam epistolam a læticia ad aliquem amicum scribere uoluerimus: cui dissuadere intendimus: ne in aliquam indebitam læticiam prorumpat: ul' ad aliquid faciendum properet: quod ipse sibi bonum futurum existimet: illam similiter in partes quinque diuidemus. In quarum prima ostendemus rei ipsius inutilitatem: si fecerit eam: & omnibus mediis demonstrare conabimur ipsam omnino esse dānosam. In secunda uero aperiemus: rem ipsam esse penitus iniustam & inhonestam: & minime uiro bono condecētem: ita ut per hæc media ipsum amicum nostrum inducamus ad hoc: ut rem ipsam existimet nullo pacto esse faciendā. In tertia autem proponemus: quo pacto sit ab ipso amico peragendum: ut a tali re facienda desistat: & siml' rei ipsius modū aperiemus: quo debeat in ipsa re procedere. In quarta uero demonstrabimus: quantum sit ipsi amico facile: a tali re facienda desistere: ita ut p' hanc facilitatem citius inducatur ad persuasionem. In quinta uero & ultima declarabimus necessitatē ipsam: propter quam sit coactus a tali læticia desistere: simulq; ipsi amico offeremus omnem operam nostram: si uoluerit persuasionibus nris morem gerere. **Propositio.**

¶ Dissuadeat Curioni Cicero: in læticiam prorumpere: quia Cæsar monarchiam obtinuerit imperii.

Exemplum

pars. i.

¶ Inueterata fuit: dignissimaq; uniuscuiusq; philosophantis opinio: Curio charissime: nihil uiro bono inutilius esse: nihilue damnosius q̄ de suæ reipublicæ oppressione gaudere: pro cuius cōseruatione: quanto q̄s maiorem laudem & gloriam consequitur: tanto maio

re nota dignus efficitur qui in eam aliquid attētare stu-
duerit fecū .ii. ¶ Adde p̄terea q̄ nihil unq̄ uiro digno
inhonestius: nihilue turpius existimari potest: q̄ in rei-
pu. suæ casibus lætitiā præferre: pro qua si quis etiā
pulcherrimū sanguinē exposuerit: non modicam sibi
gloriā & laudē cōparabit .iii. ¶ Cum igitur intelligā
te pro Cæsaris uictoria tantū gaudii suscepisse: ut uix
te ab eius publica ostentatione cōtinere possis: dolui
certe: te in tantū dilapsū fuisse facinus: ut etiā in ma-
lis tuæ patriæ gaudere possis. Proinde te hortor: ut ab
ista lætitia uana & turpi desistere uelis. .iiii. ¶ Facile enī
tibi est: omnē lætitiā istā in lachrymas uertere: cū præ-
cipue optimus semp̄ ciuis fueris existimatus: cuius of-
ficiū est: illam pulcherrimam mortem ducere: quæ pro
patria suscipitur .v. ¶ Adde etiā q̄ in tātis totq̄ reip.
perturbationibus: tibi necesse est: non solum ab hac a-
nimi hilaritate discedere: sed & p̄petuas lachrymas pe-
riclitanti patriæ condonare. Vides enim quāta etiam
tibi sint mala i hac publica calamitate patiēda: nisi cor-
de & animo ingemiscens: cadentibus rebus mature cō-
sulueris. quod ut facias te rogo: & ad id peragendum
omnē tibi operam meā paratā deuoueo. Vale.

¶ Dissuasua a dolore.

¶ Dissuasua epistola a dolore est illa: quæ ad aliquē
amicum scribitur: quem si uiderimus inclinatum ad a-
liquem reprehensibilem dolorem: uel minime laudabi-
lem: ipsum ab eo deducere conabimur. & huius episto-
læ talis est regula. Regula.

¶ Si dissuasua epistolam a dolore ad aliquem ami-
cum scribere uoluerimus: cui dissuadere intendimus:

ne propter aliquam causam in moerorem deducatur: quem ipse forte inconsiderate suscipit. illam similiter in partes quinque diuidemus. In quarum prima declarabimus quantum sit inutile uel damnosum ipsi amico nostro in tali casu dolorem ostendere: cum praecipue hoc non sit uiri sapientis officium: ut in rebus aduersis dolere debeat. In secunda uero demonstrabimus: ipsi amico non esse honestum uel laudabile: si propter ipsam rem doleat: & hic si uoluerimus: aliquam rationem adducemus: propter quam probemus turpe esse ipsi amico nostro: si in dolore diutius moretur. In tertia autem conabimur omnibus mediis: quibus nobis possibile fuerit: ipsum amicum a tali dolore deducere: & in gaudium potius & consolationem inducere. In quarta uero demonstrabimus hoc facile esse: si uoluerit amicus ad laetitiam se uertere: & ab ipso dolore discedere. In quinta uero & ultima ostendemus quantum sit ipsi amico ad quem scribimus: necessarium: ut a tali moestitia penitus discedat: adducendo aliquam rationem: quae uideatur ad propositum facere. nam epistola ista est quasi similis epistolae consolatoriae: de qua superius mentionem fecimus. & simul etiam in hoc loco: si nobis uidebitur: offeremus ipsi amico omnem operam nostram dum possimus ipsum a tali moestitia uel dolore remouere: & in aliquod gaudium deducere.

Propositio.

¶ Dissuadeat Marco Antonio Brutus: in luctu tabescere propter Iulii Caesaris interitum.

Exemplum.

pars. i.

Hoc est officium optimi cuiusque ciuis marce antoni carissime

d. iiii

me: ut non solum rem publicam suam & bonum cōmu-
ne diligat: sed illud etiā pro uirili sua quærere: & quæ-
situm mirifice conseruare conetur. pro quo tutādo eti-
am: si opus fuerit: q̄libentissime sanguinem ipsum ef-
fundere cupiat. quod qui facere neglexerit: uel acriter
puniri debeat: & a senatu alienus censeretur. ii. ¶ Non. n.
laudabile est: imo turpissimū & detestandum facinus
pro priuato bono publicū & cōmune spernere: ac sper-
nendo destruere. imo & qui hoc facere præsumpserit:
poenas luere decet: & nullum morte sua amicis luctū
relinquere. iii. ¶ Cum igitur propter Cæsaris interniti-
tionem uideam te in moerore & luctu constitutū: nō
possum nō summopere mirari: cum præsertim te sem-
per bonum probatissimumq; ciuem cognouerim: qui
non solum de republica tua semper benemereri stu-
disti: sed omnes in eam crudelissime delinquētes: tā-
to persecutus es odio: ut tanq̄ in matrem tuam sæuien-
tes fuissent: eos sic tibi inimicos existimaueris. iiii. ¶ Re-
cipe igitur priorem animum tuum in patriam: & pro
nequissimi tyranni nece noli tantopere cōmoueri: qui
nullam uiris bonis libertatem relinquens pulcherrimā
reipublicæ faciem in turpissimā cōuerterat. v. ¶ Facile
nanq; est tibi uiro prudentissimo a dolore & luctu ad
læticiam potius & consolationem animum deducere:
cum præcipue uideas tali occupatore extincto: pristini-
nam iam sibi libertatē ipsam recuperasse. Cogita præ-
terea quantum tibi hoc præsertim tempore: necessari-
um sit: ut relicto moerore serenissimam patriæ tuæ fa-
ciem ostendas: quæ tuis subsidiis fulta: possit aliquan-
do ex tantis calamitatibus respirare, quod ut facilius

facere possis: dabimus operam omnes nos amici tui: ut in rebus omnibus nostra officia sint tibi quolibetissime parata, Vale.

Inuectiuum genus. Caput. XIII.

Inuectiuum genus est illud: quod fit: quotienscumque personam aliquam uel amicam uel inimicam reprehendere uolumus: pro aliquo crimine sceleris uel ignorantiae. & huius generis species sunt duae. Vna scilicet criminis. altera uero contentionis.

Inuectiua

Criminis.

Contentionis.

Inuectiua epistola criminis est illa: quae ad aliquam personam scribitur: aut amicam: aut inimicam: quam pro aliquo scelere uel flagitio: siue remisse: siue excandescēter uolumus accusare: cuius epistolae talis est regula.

Regula.

Si inuectiuam epistolam criminis ad aliquam personam scribere uoluerimus. primo scire debemus: quod si persona ipsa ad quam scribimus: est nobis amica: remissa in uectione utendum erit: & prius uerbis asperis accusandum: deinde in bona uerba desinendum. Si uero inimica fuerit persona: tunc in tres potissimum partes ipsam epistolam diuidemus. In quarum prima beniuolentiam captabimus a persona nostra: declarantes. quod ad talem inuectionem non uoluntarie: sed coacte sumus impulsis: & quod saepe numero a tali inimico lacesiti: ad ultimum usque perpeffi sumus: sed nunc amplius pati non possumus: cum praecipue ipsius personae uitia in alicuius damnum uerterentur: si non essent accusata & castigata. In

conyura

secunda uero rem ipsam reprehendendam adducemus: simulque rationes omnes: quæ ipsi inuentioni uidebuntur accommodatæ. In tertia uero: si amica erit nobis persona: ad benignum aliquem sermonem conuertemur: ipsam monentes, ut a tali facinore desistat: quod si fecerit: omnem ei operam nostram offeremus: quam libentissime paratam. Si uero inimica erit persona: beniuolentiam iterum a nostra persona constituemus: dicentes: nos amplius nolle in ipsum inimicum inuehi: ne potius propter odium id fecisse uideamur: quam ueritatem: sed quæ in aliud tempus cætera uolumus dicenda reseruare. Propositio.

Inuehatur Cicero in Lucium Catilinam: qui in patriam rep. coniurare parat. Exemplum. pars. i.

Nihil est Luci Catilina quod me magis hac tempestate sollicitet & intolerabili pene dolore conficiat: quam quod & multorum sermonibus & litteris intellexi: te scilicet in patriam tuam: pro cuius deberes libertate libenter uitam effundere: coniurationem parare, quod profecto inter cætera uitia scelestaque facinora tanto detestabilius est: quanto bonum commune priuato melius nobiliusque censetur. Unde nisi me amor sumus: quo in te afficior: mutuaque beniuolentia nostra impelleret: potius mihi tacendum quam ad te scribendum existimarem: uolui tamen hæc pauca ad te mittere: ut quodnam potissimum hac in re senserim apud te testatum relinquere. .ii. **Q**uis furor? quæ insania? quæue potius dementia te ad tantum scelus peragendum commouere potest? Tu ne patriæ filius: uel eius membrum scelestas audebis in matrem uel potius corpus tuum manus inferre. lugentesque pueros: lachrymantes matronas luctuosos ciues: lugubrem senatum destructam remp.

*S
ecl
a
a
a*

*Abasentan gra
m m e d a i*

deorumq; profanata poteris cernere tēpla? & quibus
queso oculis ista conspicias? Sed regiam iquies dignitas
tatem quero: dominatum concupisco. Et quæ per des-
um immortalem potest esse dignitas: tali merito nomi-
ne decoranda? quis dominatus honestus: qui reip. la-
chrymis: bonorumq; ciuium depopulatione paretur?
Ille quidem iudicio meo est honor existimandus: il-
la merito dignitas appellanda: quæ in rempu. collatis
meritis acquiritur. Nihil est enim: quod maioris fru-
ctus gloriæq; esse possit: nec quicq; ex omnibus rebus
humanis est præclarius atq; præstantius: q̄ de repub.
benemereri. Tu autem reip. oppressione immortalem
tibi laudem parare speras? falleris (mihi crede) catilina
ac longe deciperis. Vide ne dum tibi immortalitatem
quæris uitam amittas: atq; exiguam hanc existimatio-
nem quam tibi olim cōcitasti: foedissimo nomine des-
turpes ac dehonestes. iii. ¶ Repelle igitur a te inclamē-
tissimam uel potius nefariam mentem istam. ac reipu.
incumbas: quæ teq; tuosq; dignis ac p̄ciosis quidem
possit muneribus dignitatibusq; exornare ut omnibus
gratus omnibusq; iucundus existens: in dulcissimæ tā-
dem patriæ sinu susceptus: diu faustus foelixq; uiuere
possis. quod si facere uolueris: ut spero & opto: omnē
tibi operam meam offero: in omnibus tuis optatis q̄
libentissime paratam. Vale.

¶ Inuectiua contentionis.

¶ Inuectiua epistola contentionis: est illa. quæ ad ali-
quā personā scribitur cuius ignorantia reprehendere
uolumus: sup aliquo loco humano: super quo est nos-
bis cū ea contentio: cuius eplæ talis est regula.

Regula.

Si inuectiuam epistolam contentionis ad aliquam personam scribere uoluerimus: cum qua nobis sit controuersia: super aliquo loco studioso uel humano & ipsius in eare ignorantiam reprehendere uel accusare curauerimus: illam in partes tres similiter diuidemus. Et quauis possimus ipsam epistolam dirigere ad eam personam: ad qua scribimus: melius tamen est q̄ ipsam mittamus ad aliquem tertium: apud quem tanquam iudicem: res ista agatur. Sed ut cunq; sit: in prima parte epistolæ ostendemus sicut in superiori factum est: q̄ non sit officium uel consuetudo nostra in tales controuersias uenire: cum potius semper pacem & quietem amauerimus: & q̄ sæpenumero prouocati: ad ultimū usq; simus perpeffi. Tamen dicemus: impræsentiarum tantam esse aduersarii nostri insolentiam: quæ præcipue tendit ad honorem nostrum denigrandū: q̄ nullo pacto amplius tacere possimus: sed potius omnino uelimus rem istam agere apud ipsam personam: ad qua scribimus: ut propter bonitatem & præstantiam suam uelit super ea iudicium ferre. In secunda uero narrabimus breuiter & dilucide rem ipsam: super qua est inter nos exorta controuersia: simulq; recitabimus rationes nostras: ipsas confirmando: & per oppositum rationes aduersarii confutabimus. In tertia autem dicemus multa etiam alia nobis dicenda esse: quæ tamen dicere nolumus: ne uideamur potius odio q̄ ueritate faciente: eius ignorantiam accusare: rogabimusq; amicum nostrum: ut super his rebus imperitiam aduersarii nostri iudicet: simulq; illi commendabimus nos:

& ei offeremus oēm operam nostram: in omnibus pa-
ratam.

Propositio.

¶ Inuehatur in batillū gelius: qui impersonale uerbū di-
cit numeris & personis carere.

Exemplum.

pars. i.

¶ Nihil unq̄ a me magis alienum esse uolui: obseruā-
dissime doctor: q̄ alienis detractiōibus delectari: quæ
perfecto iniquum semper & maliuolum hominis a-
nimū præferūt: sed potius ab inimicis meis & æmu-
lis sæpissime laccessitus: ad ultimum usq̄ perpeffus sū
ne inquinatissimis & impudentissimis eorum maledi-
ctis respondere conatus: aliquid in me simile esse ostē-
derem: quod me ad respondendum alliceret. Sed cum
diebus istis uarias in me batillus contumelias cōiecta-
re non cesset: quæ non solum ad litterariam cōtrouer-
siam: sed ad honoris quoq̄ mei offētionem pertinēt:
statui non amplius silere: sed apud te iudicem peritissi-
mum: huiuscemodi cōtrouerfiam agere .ii. ¶ Clami-
tat ignoratissimus iste nebulo: uerbum impersonale nu-
meris & personis carere: cum impersonale a personarū
carentia præcipue dicatur: nec sibi aliquo pacto psuas-
dere pōt impersonali uerbo numeros & psonas accide-
re: quod licet multis posse rōnibus & auctoritatibus
approbare, unam tamē potissimū adducā: quæ inter
cæteras facilior existimatur. Certum enī est uerbo per-
sonas & numeros accidere, accidentia autē non cōmu-
nia sed propria sunt uniuscuiusq̄ partis orationis: ita
q̄ omnibus speciebus sub suo genere cōtentis conue-
nire debent: ut prisciano placuit: ergo numerus & per-
sona etiam uerbo impersonali accidēt: uel impersonae

le uerbum non erit: sed cum impersonale uerbi species sit: relinquetur ipsum etiam numeros & personas habere. Nec obstat eius denominatio: quod scilicet a personarum carentia impersonale dicatur. nam sicut mutæ dicuntur litteræ non quia omnino uocem careant: sed quod ad similitudinē cæterarum litterarū sint tanquā mutæ: cum uocem minimam habeant: ita & impersonale dicitur: non quod sine personis sit sed quod ad similitudinem personalis: illas distinctas habentis: sit tanquā sine personis: cum eas confusas habeat. iii. ¶ Plures quidē & alias possem huiusce ignoratissimi hominis ineptias scribere: quas dedita opera prætermittere statui: ne illas carpendo: odiose potius: quā ueridice id facere uiderer: Tu igitur super his rebus sententiam feres: qui latinitatis nostræ lumen existis: & me tibi commendatū habebis: cui ego omnem operam meam offero: in omnibus uotis tuis quolibentissime accommodatam. Vale.

¶ Expurgatiuum genus Caput. XIII.

Expurgatiuum genus est illud: quod fit: quotiescunquē aliquid nobis obiectum expurgare uolumus: uel quum: circa rem aliquā: quæ nobis posset opponi: excusationem nostram exponere conamur: & huius generis species similiter sunt duæ: una scilicet criminis, altera uero Contentionis.

Expurgatiua.

Criminis.

Contentionis.

¶ Expurgatiua epistola criminis est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: amicam uel inimicam: a qua fuerimus aut remisse aut exandescer pro aliquo scelere

uel flagitio accusati: cuius quidem epistolæ talis est re-
gula.

Regula.

¶ Si expurgatiuâ epistolam criminis ad aliquam personam scribere uoluerimus: primo scire debemus quod ista epistola dupliciter fieri potest: uno scilicet modo remisse: & altero excandescenter. Remisse scribitur hæc epistola: quando apud amicū nos uolumus excusare: pro aliquo crimine: cuius etiam ipse nos remisse isimulauerit: & tūc hæc epistola potius excusatoria dicitur. Excandescenter autem hæc epistola scribitur: quando aut apud inimicum nos defendere uolumus ab aliquo crimine obiecto: aut apud aliquam tertiam personam: quod usitatius est. Sed quocumque modo fiat ipsa epistola: eam in tres potissimum partes diuidere solemus. In quarum prima: per aliquam rationabilem causam: aut ueram: aut saltem uerisimilem nos excusamus ab eo crimine: quod fuerit obiectum dicentes aut hoc non esse uerum: quod ab ipsa persona scribatur: aut per imprudentiam uel ignorantiam & non malitiose id fecisse: quod nobis uitio ascribitur. In secunda uero aut remisse aut excandescenter: secundum epistolæ missæ naturam: ipsam personam: ad quam scribimus: uel tali uel alio uitio criminabimur: dicentes. quod boni uiri officium est: antequam alios reprehendant seipsum inspicere: ne cæcus cæcum illudat. In tertia autem & ultima: si remissa fuerit epistola: promitemus amico nostro: in tale crimine amplius non esse lapsuros: simulque cohortabimur eum: ne & ipse in tale culpam incidat cuius eum accusauerimus quia eodem illum crimine condemnabimus: cui etiam offeremus omnem operam nostram in oibus

suis optatis merito paratam. Sed si excandescēs fuerit
epistola: cohortabimur personam illā: ad quam scribis
mus: ut deinceps a detractioe desistat: quæ si quæ uult
dicere perrexerit: quæ non uult: fortasse audiet. Vel si
ad tertiā personam scribatur epistola: possumus simi-
liter inimicum admonere: ut a maledicendo se abstine-
at: deinde excusabimus nos: si contra uiri boni officiū
inimico detraxerimus: dicentes: quod hoc ex iniquitate
non fecerimus: sed potius ut suis maledictis finem ali-
quādo imponeremus.

Propositio.

¶ Expurget se. L. catilina a coniurationis crimine: cuius
fuerat a Cicerone isimulatus. Exēplū ps. i.

¶ Ea semper fuit conditio mea patres cōscripti: ut ma-
liuolos penitus homines: alienæq; famæ sæuissimos
obtrectatores abhorrerē: nihilq; magis uiro bono de-
testabile existimarem: quā mordaci quodā liuore aliena
carpere ac lacerare: hacq; tandiu in sententia permansi:
quod a plerisque sæpenumero laceffitus: ad ultimū usq; pa-
pessus sum. Sed cū diebus istis ab inuidissimo huius-
cemodi rabula: omniumq; bonorū inimicissimo: assidu-
is obtrectationibus prouocatus sim: dissimulaui quo-
ad potui; ne si maledictis omnibus responderē: in idē
procacitatis uitium inciderem: quod impudētissimus
iste scurra non erubescit: cum tantum adhuc quottidi-
anis me conuitiis suis lacerare non desistat: bona cum
uestra uenia patres conscripti: in uocem tandem erum-
pere statui: atq; uno (ut aiūt) labore: duas erumnas sol-
uere: & maledictis scilicet carnificis huius respondere.
& eius uobis scelestissimā cōditionē aperire: quo ma-
nifestius scire possitis: quātum sit eius callidissimis di-

etis fidei adhibendum. Exclamat bonorū omniū inui-
dissimus iste calūniator: catilinā bonū optimumq; ci-
uem in patriā coniurasse: quæ quondā nō opibus so-
lum: sed & sanguine proprio a suis semp̄ progenitori-
bus seruata est. Exclamat inquilinus contra patricium
rem scilicet publicā suā: suam inq; cuius ab urbe condi-
ta ad hæc usq; tēpora membrū semper extitit: destrue-
re conari: tanq̄ alter alteri inter se corporis artus rebel-
les essent. Huic ne sceleri patres cōscripti credendū cē-
setis? qui tanq̄ cōperta foret hæc cōiuratio: in cōiuratio-
nem inuehitur: qua quæso coniectura? quibus signis?
quo ue mouēte id percipere potuit? nisi fortasse suorū
consciēcia scelerū: quod in se uidet delirus senex in ali-
is suspicetur: qui nullū unq̄ bonum ciuē amare potuit
sed oībus semper infensus: die noctuq; insidias para-
re contēdit: quo se oībus uilissimus arpinas præferræ
possit. ii. ¶ Videte quæso patres conscripti: q̄tum sit
huic pessimo uiro fidei adhibendū: ut aliquātisper ad
eius scelestā facinora me conuertam. Nuper enī cum al-
bis pedibus hanc se in urbē contulisset: ac inani quadā
eloquētia sua fretus: pauperrimorū in se animos con-
uertisset: suis adeo eos illecebris spoliauit: ut nihil ip̄is
amplius reliquum fecerit. Hinc ex inopia subito in ma-
ximas diuitias dolose excreuit hinc domus: hinc agri:
possessiones serui: clientes: quæ oīa tā cito sibi parare
non potuisset: nisi insidiis: quibus abundat: pauperrī-
mæ plebis bona surripuisset. Ex hac igitur foedissima
opulētia tanta superbia excreuit: ut patricio quoq; or-
dini infensus: nō illi solū molestus esse: uerum etiā eū
pro uiribus destruere conetur. iii. ¶ Attingerem pro-

fecto reliqua nefanda huiusce Nebulonis facinora: & plurima quidem: nisi benignissimas aures uestras tali cōmemoratione offendere dubitarē: uidi eni grauius auditorum animos offendere: qui aliena flagitia aperte dixere: q̄ eos qui cōmiserē: proinde ea dedita opera subticco: uestrū tamē est: res istas æquo animo cognoscere: ac ciuē uestrū ab huiusce rabulæ insidiis liberare.

¶ Expurgatiua contentionis.

¶ Expurgatiua epistola contētionis est illa: quæ ad aliquā personā scribitur: a qua reprehensi fuerimus super aliquo loco humano: sup quo fuerit inter nos contentio: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

¶ Si expurgatiuā epistolam contētionis ad aliquā personā scribere uoluerimus: a qua fuerimus reprehēsi super aliquo loco: super quo inter nos fuerit aliqua controuersia. Scire prius debemus: qđ ut plurimum talis epistola scribitur ad aliquā tertiam psonam: prout epistola superior: apud quā huiusmodi cōtrouersia tractatur: sed nihilominus potest ad ipam personā propriam dirigi: ad quā scribere intendimus. Sed ut cūq; sit: epistola ista similiter in tres potissimum partes diuidetur. In quarum prima faciemus prius exordium: declarantes qua causa simus incitati ad respondendum illi: ad quē scribere uolumus: uel de quo loqui intēdimus & qđ licet nō sit nostra consuetudo altercari: & præcipue cū hominibus malis & ignorātibus: tamē ne tacēdo uideamur cōsentire suis detractōibus: uoluerimus illi respōdere. Et tunc adducemus rōnes aduersarii nostri: quas ipse scripserit: & illas cōfutabimus: prout melius poterimus. In secunda uero parte: ex opposito de

monstrabimus aliquam ignorantiam aduersarii nostri: quæ oibus sit manifesta: & tñ cū omni moderatiōe conabimur in ipsum inuehi: ostendentes eū penitus esse litterarū omniū uel rerū expertem. In ultima autē dicemus: qđ licet plura essent de tali homine dicenda: quæ ipius ignorantiam apperuisset: tamē uolumus ea omnia recitare: ne uideamur potius propter odiū: q̄ propter rei ueritatē: in ipsum inuehi: simulq; dicemus nos uoluisse hunc amicū nostrum tanq̄ rerum istarū iudicē constituere: ut ipse intelligat: qua causa fuerimus ad scribendū incitati: cui etiā offeremus omnē operā nostram in omnibus eius amici uotis q̄libentissime paratā & penitus accōmodatā. Propositio.

¶ Expurget se batillus ab ignorantia: cuius fuerat accusatus a gelio.

Exemplum.

pars. i.

¶ Accusatus a gelio sæpenumero ignorantiaē doctor excellentissime: nō solū super quibusdam humanis locis: in quibus iam p̄ mltos dies inuicē disceptauimus: sed fere sup omnibus quæ doctum uirū intelligere decet: licet ingratis in hanc (ut ita dixerim) sanguinariam palestram descendam: non possū tamen differre: quin respondeam: ne secundum publici minimo graphi sententiam: ueteres ferendo iniurias: nouas inuitem: & profecto nihil mihi gratius est q̄ coram excellentia tua huiuscemodi controuersiam agitari: quæ & totius humanitatis & utriusq; uirtutis laureā cōsecuta ē. Accusat me simplicissimus iste nebulo quod uerbū impsonale dixerim numeris & personis deficere: tanquam rē falsā: & ab omni penitus ueritate semotā: nititurq;

hoc prisciani auctoritate probare: dicētis ideo p̄sonas
& numeros impersonali accidere: quia accidentia gene-
ralia debent esse omnibus suis speciebus. Cui licet re-
spōdere non deberē: tāquā ignaro: & rudissimo uiro
tamē uolo ipsum liberalitatis meæ participē fieri: eiq;
declarare: quod hactenus percipere non potuit. Acci-
dentia duobus modis accipiūtur: scilicet p̄prie & cōi-
ter: si propria dicimus esse accidentia uerbi: tunc uerū
est q̄ omnibus suis speciebus conuenire debēt: & hoc
modo uerbū impersonale numeros & personas habebit.
Si uero cōmunia tunc uerbū impersonale: ut a p̄sonali
distingatur: numeris (ut ego existimo) & personis
carebit. ii. ¶ Hoc uolui ipsi condonasse munus. Sed
in reliquis cum tali uiro silentiū potius q̄ orationē mi-
hi statuo laudabiliorē. nō enī mihi esset horori cū tali
uiro diutius cōtendere: qui etiā prima grāmaticæ rudi-
menta ignorat: quiq; nihil unq̄ de se boni præstitit: ni-
si plagiario quodam furta multa etiā enormiter elabo-
rata: quæ oīa si narrare uellem: uiderer potius ex mali-
tollentia q̄ rei ueritate: in ipsum inuehi. iii. ¶ Dimittā
igitur quod dicendū erat: in aliud tempus aperiendū
si me lædere perfererabit: tua tamen præstātia bene co-
gnita utriusq; sentētia sapientissimū: ut eius moris est
iudicium feret: cui me in omnibus uotis suis offero pa-
ratissimum. Vale.

¶ Domesticū genus.

Caput. XV.

Domesticū genus est illud quod fit cōi-
ter: quando de rebus nostris domesticis ac fa-
miliaribus: aliquem amicū admonere intē-
dimus: & huius generis species sunt duæ.

Vna scilicet de proprio statu, altera uero de negotiis.

Domestica

De proprio statu

De negotiis.

¶ Domestica epistola de proprio statu est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: quæ de salute aut ægritudine nostra uel aliena admonere uolumus: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si domesticam epistolam de proprio statu ad aliquam personam scribere uoluerimus: quam admonere intendimus de nostra uel aliena salute aut ægritudine Illam in tres partes diuidere debemus. In quarum prima secundum consuetudinem Ciceronis: solemus istam uel ei similem clausulam apponere. Si uales: bene est: ego quidem ualeo. In secunda uero recitamus dilucide ac breuiter: uel salutem nostram: uel salutis reparationem: si ægroti fuerimus: uel forte etiam ægritudinem alicuius amici uel cognati nostri: & quo pacto se in principio ægritudinis habuerit: & tandem quibus mediis sit liberatus: semper in omnibus his deo gratias agentes: qui sic fieri uoluerit. Vel etiam si casus acciderit: scribemus de conditione nostra uel in paratis opibus uel in dignitate quesita: ita ut uideamur: de his rebus amicum admonere: qui uel lætari uel dolere debeat de utraque fortuna nostra. In tertia autem & ultima solemus apponere huiusmodi clausulas. Vale. & me ames: ut solitus es: uel & me non diligas: sed ames: quia ita me dii ament: ego non solum te diligo: sed obseruo. Possumus etiam si uolumus ante tales clausulas addere opere nostræ in omnibus oblationem: quemadmodum in omnium ferme epistolarum fine seruatur.

Propositio.

¶ Admoneat Curius Scipionē: de salute sua: quam post grauē ægritudinē reparauit. Exēplum ps. i.
¶ Si uales: bene est: ego equidē bonitate dei optimi hūc usq; diē satis ualeo: & cōualescere incipio. ii. **¶** Miratus es fortasse Scipio: qđ cum semper antea creberri-
mas ad te litteras dare solitus essem: nullas tamen iam multis diebus dederim: & forte negligentia in me ueritus: me negligentia criminis insimulasti. quod ut tibi huiusce rei causam aperiam: non negligentia factum esse scias: sed ægritudine potius & morbo impediēte: qui cum me diebus exactis exasperate cuiusdam febris paroxismo occupasset: in tantam debilitatē corporis deduxit: ut uix mihi spiritus ipse superesset ad uitā. unde desperatis rebus cum iam animā deo: miserrima q; corporis membra medicis cōmēdassē: expectabā pauperrimus homo ultimam horam: qua mihi ex hoc mundo migrandum esset. Sed uolente deo cuius benignitate cuncta reguntur: nō sine tamē magna difficultate: & numerosa pecunia sum in pristinam salutem restitutus: debileq; quondā corpus respirare coepit: speroq; indies melius cōualescere. Hac igitur ægritudine impediēte: non potui officio in te meo satisfacere: qđ tamen nunc restituta salute exequi uolui. Te igitur nūc admoneo me satis saluum esse atq; incolumen: indiesq; melius habiturum: nec nō percupidum esse de statu tuo omniūq; tuorum aliquid percipiendi: quos oēs fauste foelicitēq; ualere semper exopto: quibus etiam me offero in omnibus paratum. Vale. & me ut facis anima: ualitudinemq; tuam cura diligenter.

¶ Domestica de negotiis.

Domestica epistola de negotiis est illa quæ ad aliquam personam scribitur: quam familiariter de negotiis nostris admonere uolumus. cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si domesticam epistolam de negotiis ad aliquam personam scribere uoluerimus quam admonere cupimus de successione alicuius familiaris negotii: quod ad nos uel ad ipsam pertineat: illam similiter in partes tres diuidemus. In quarum prima clausulam aliquam superiori similem ponemus: quia istæ clausulæ maxime sunt communes ad huiusmodi epistolas incipiendas. In secunda uero subito ad negotiorum nostrorum narrationem accedemus: ea breuiter dilucide & aperte narrantes: nihil tamen prætermittentes quod ad ipsam rem facere uideatur: In tertia autem conclusionem nostram faciemus: dicentes. quod uoluerimus ipsum amicum de tali negotio admonere: quia scimus utranque fortunam nostram illi esse communem propter amorem & beniuolentiam qua in nos afficitur: simulque adiungemus communes clausulas finales: offerendo scilicet operam nostram ipsi amico paratam: & addendo similes clausulas prioribus: qualis est ista. Vale. & me toto corde perames. ego enim (ne mentiar) te mihi charissimum habeo.

Propositio.

Admoneat Lucilium Valerius de familiaris negotii sui expeditione.

Exemplum.

pars. i.

Si uales: bene est: ego quidem ualeo: & te quoque ualere cupio. **S**cio me tibi hodie lucilli charissime: tanto iucundiores nuntium esse laturum: quanto maior est amor & beniuolentia in me tua: quod utraque sepe existimauit

e. iiii

fortunam nobis esse communem. Exagitata tandem:
& per aduersarios meos uariis calumniis in lógum de
ducta causa mea: quæ diebus exactis me sæpissime ma
le habebat: ac animum meum diuerse trahens: non mi
nus timoris q̄ solitudinis afferebat: demum calēdis
martiis: summo cum omnium applausu ciuū: ab æq̄s
simis iudicibus: ex sententia nostra fuit expedita: ad
uersariiq; nostri etiam maximo clamore conuitioq; ia
ctati ac penitus repulsi. Qua in re tam diis immortalis
bus q̄ etiam amicorum humanitati: qui mihi benignis
simas tulere suppetias: perpetuam scio me gratiam de
biturū. iii. ¶ Ab omnibus igitur quas quottidie mo
lestias patiebar: liberatus: tranquillum quietumq; ani
mum meū deinceps ad ea penitus studia nostra redu
cam: quibus secundæ res ornantur: aduersæ adiuuant
referamq; me ad eum cōsuetudinis nostræ iucundissi
mū fructum capiendum: quo antea utriq; nostrū per
frui licebat: ut mihi uoluptatem & gaudium: tibi uero
non minus solatii adiungam: cui etiam omnē operam
meā offero: in omnibus optatis tuis q̄libentissime præ
ratam. Vale. & ualitudinem tuā cura diligenter: ac me
mutuo: ut facis: diligas.

¶ Commune genus.

Caput. XVI.

 Ommune genus est illud quod fit: quotis
enscūq; ad amicū scribere uolumus: ut eū
per litteras nostras uisitemus: etiam si ni
hil accidat: quod scribendi materiam præ
stet: & hoc genus similiter in duas species diuisum est.
quarū una est de proprio statu, altera uero de ne
gotiis.

Communis.

De proprio statu.

De negotiis.

¶ Communis epistola de proprio statu est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: quam licet nullum nobis argumentum scribendi datum sit: tamen per litteras uisitare uolumus: & pro ipsarum argumento: de nostra tantum salute: illam admonemus: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si communem epistolam de proprio statu ad aliquam personam scribere uoluerimus: quam per litteras nostras uisitare intendimus: & tamen nullum est nobis scribendi argumentum relictum: illam in tres potissimum partes diuidemus. In quarum prima a persona nostra beniuolentiã captabimus: dicentes: quod licet nulla accidat nobis materia: propter quam simus incitati ad scribendum ad ipsum amicũ: tamen propter beniuolentiã & amorem: quo in ipsum afficimur: non possumus desistere a scribendo: tum ut ipse ex litteris nostris aliquam uoluptatẽ capiat: tum ut ex eius responsione: nos similiter iucunditatẽ percipiamus: cũ præcipue nulla sit res quæ magis absentes amicos presentes faciat quã epistola. In secunda uero declarabimus ei salutem nostram: similiter de eius salute aliquid scire cupiẽtes quam deũ rogabimus perpetuam esse & foelicẽ seruari. In tertia autem rogabimus ipsum amicũ: ad quẽ scribimus: ut uelit sæpiissime nos litteris suis uisitare. ex quibus intelligamus de eius statu & salute: & ex tali intelligentia iucunditatem capiamus. Cui etiam ut in aliis epistolis fieri consuetum est offeremus omnẽ operã nostram: in oibus suis optatis quilibentissime accomodatã. Propositio.

¶ Scribat ad Ciceronē Curio: illū de salute sua: ac oī-
um suorū certiorē faciens. Exemplū. pars. i.

¶ Licet nullū mihi scribendi argumentum datum sit:
suauissime cicero: quo potissimū diebus istis uti pos-
sum: ut ad te aliquid scribam: quia neq; in publicis: ne-
q; in priuatis negotiis nostris nihil sane noui in hunc
usq; diem euenit. Est tamen tantus amor & beniuolē-
tia: qua in te afficior: ut nullum unq; possim uel mini-
mum nuncium præterire: quem ad te peruenturū pu-
tem: cui litteras meas ad te non tradam: ut iis perlectis
talem inde iucunditatem capias: qualem ego quoq; p-
cipio: quū tuas litteras uideo. ii. ¶ Cum igitur noster
phania sit ppediē hāc in ciuitatem profecturus: ut qui-
busdam negotiis suis finē iponat: statui has ei ad te lit-
teras dare: ex quibus intelliges: me dei bonitate & cle-
mētia: cū oībus meis saluum esse atq; incolumē: quod
etiam de te: tuisq; omnibus scire desidero. nam profes-
cto nihil mihi charius accidere pōt: nihil gratius: nihil
ue iucūdius: q̄ de te & tuo foelici statu: ac secunda for-
tuna intelligere. is enī amor hoc me facere cogit: quo
ab ineūte ætate uterq; nostrū deuinctus ē. iii. ¶ Quē
ut diutius integrū & perpetuum seruare possimus: te
rogo: ut etiā me aliquādo tuis litteris iuisere uelis: ut
resarcita hac consuetudine nostra per litteras: quæ in
teruallo locorum ac temporum: uideatur aliquātulum
labefactari: possimus simul beatā uitā ducere. Quod
ut sæpius facias: te rogo atq; oro: cui etiam: ut semper
feci: omnem operam meam offero: in omnibus opta-
tis tuis q̄libentissime paratam. Vale.

¶ Communis de negotiis.

Cōmunis epistola de negotiis: quæ etiam uulgaris appellatur est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: ad quam similiter: cum nullum scribendi argumentum reliquum sit: litteras tamen pro confirmatione amicitiae nostrae scribere uolumus: & de aliqua re occurrente: quæ tamen ad nos non pertineat: uel pauci sit momenti: ipsam certiore reddere cupimus: cuius epistolæ talis est regula. Regula:

Si cōmunem epistolam de negotiis ad aliquam personam scribere uoluerimus: quam licet nullum sit nobis datum scribendi argumentum: tamen pro confirmatione amicitiae nostrae: uolumus de aliqua re occurrente certiore facere: aut de nouitate: uel negotio aliquo quod tamen ad nos non pertineat: illam in partes tres similiter diuidemus. In quarum prima: qua causa potissimum ad scribendum incitati sumus: per exordium quodammodo declarabimus: ostendentes: quod licet nulla nobis occurrat materia: quæ necessario nos ad scribendum impellat ut tamen absentem amicum per litteras uisitemus: ad amicitiam confirmandam: quæ aliquantulum propter diuturnam absentiam uidetur labefactari: uolumus ad ipsum amicum litteras nostras dare: quibus perlectis: tale iucunditate ipse recipiat: quale nos ex suis litteris recipere solemus. In secunda uero amicum nostrum accommodatis uerbis salutabimus: & si quod forte diebus ipsis noui acciderit: illud breuiter dilucideque ei narrabimus: ut uideamur etiam nobis curæ esse: amicum ipsum reddere certiore de aliis rebus: quæ nouiter in ipsa ciuitate uel regione acciderint: quia ut plurimum omnes sumus facile inclinati ad noua intelligenda. In tertia autem nos omniaque nostra amico offeremus: quemadmodum in aliis epistolis sic

ri cōsueuit: nosq; illi cōmēdabimus: rogātes q; cæteris
quoq; amicis nostris nostro noie salutes uelit impare
turi.

Propositio.

¶ Scribat ad semproniu lucilius: de rebus occurrenti
bus illū certiorē faciēs. Exemplum. pars. i.

¶ Licet ad te antea nullas dederim lras: semproni cha
rissime: id nō causæ fuit: qđ tui obliuionē coeperi: sed
ea potius: quæ alios similiter a scribēdo retinere solet:
quia, s. nullū mihi scribendi argumentū dabať: quo te
lris meis reuisere incitarer. Nūc aut dante se scribendi
opportunitate: has breues statui ad te mittere qbus p
mū nos oēs saluos supstitesq; in hūc usq; diē tibi esse
significo: ea potissimū dei bonitate cōcedēte: quæ cun
cta mortaliū negotia disponit & moderatur: cuius eti
am maiestātē exoro: ut de te quoq; ac oibus tuis idē se
tūre possim: quos oēs semp diuq; faustos cupio foeli
cesq; futuros .ii. ¶ Harū autem argumētū potissimū
quo nūc p̄cipue ad scribendū incitatus sū: huiusmodi
eē scias. Cū. n. iasonis: uiri p̄cipui ac singularis & non
īmerito iure cōsultorū principis: fama cōpulsus: ex pa
tria mea in urbē patauinā me cōtulerim: ut eo legente:
ad cæsareū ius aditū īpetrare possem iisq; maxime co
dicibus idigeā: qui (ut fama refert) isthic uenetiis apđ
publicos impressores abundanter reperiunt: te pro uis
ribus meis exoratū uelim: ut iuris ciuilis textus: cū bar
toli diuinis cōmētariis: meo noie emere cures: ad me
q; fideli uelis nuncio transmittere: scribasq;: quid po
tissimum pecuniæ exposueris: nam per eundem si uo
lueris nuucinm: eam tibi remittendā curabo: habebos
q; tibi gratias immortales: qui sic necessitati meæ ope

ram tuá benigne præstiteris .iii. ¶ Bene uale amicorū optime: & me non diligas: sed ames: atq; antonio cornelio nostro meo noīe plures salutes dicitō: cæterosq; amicos oīs nostris uerbis plurimū salutato: quibus oībus: & tibi in primis: omnia mea bona: meq; in p̄mis ipsum: & cōmendo: & trado: atq; dedo. Iterū. Vale.

¶ Iocosum genus. Caput. XVII.

Iocosum genus est illud: quod fit: quotienscunq; iocose & familiariter ad amicos: animi causa excitādi scribere uolumus: & huius generis spēs sunt duæ. una. s. de se. altera uero de alio: uel de tertia uel secūda persona.

Iocosa.

De se De alio.

Iocosa de se.

¶ Iocosa ep̄la de se est illa: quæ ad aliquā personā scribitur: cum qua familiariter iocari uolumus: sup aliqua re: quæ in persona nostra acciderit: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si iocosam ep̄lam de se ad aliquā personā scribere uoluerimus: cum qua familiariter iocari cupimus in p̄sona nostra: illā potēssimū in tres p̄tes diuidemus. In quarū prima: aut uere: aut uerisimiliter declarabimus aliquā rem ridiculā uel iocosam: quæ nobis acciderit: & penitus ad earū rerū propositū faciat de quibus postea dicturi sumus: ita ut amicū ip̄m ad risū incitemus quia nulla est epistola familiarior ista: quæ sæpenuero etiam in rebus grauibus & arduis aliis epistolis admisceri solet: ut dicemus in ep̄la mixta. Sed in secūda parte epistolæ oportebit nos a talibus iocis subito re-

dire ad rem seriam: ne nimirum iocando histriones esse uideamur. In tertia autem secundum consuetudinem aliarum epistolarum offeremus amico nostro omnem operam nostram: in omnibus suis optatis libentissime accommodata. Sed scire debemus: quod istud genus epistolae potius est mixtum: quam simplex: quia semper inter alias epistolarum clausulas solemus huiusmodi potius iocos miscere: quam simpliciter totam epistolam iocosam scribere.

Propositio.

Clocetur fabius cum antonio: qui uerebatur: ipsum in exercitu contra hostes potius timidum: quam fortem futurum.

Exemplum.

pars. i.

Non miror antoni: si in hoc acerrimo bello: quod contra parthos suscepimus: me potius timidum: quam magnanimum futurum uereris: quia soleo ego nunquam matutinum bellum inchoare: nisi prius optima facta ientatione bene dormiuerim: ut fiant uires tanto robustiores: hac adiuuante quiete: quanto prius propter laborem fuerant imbecilliores effectae: & tamen adhuc euigilans uix stare possum quod tibi forte tale timendum causam praebet. Sed ne amplius hanc imbecillitatem meam uerearis: addam intentioni meae bonum maruissium: optimasque casei crustas: quas gerardus ueronensis medicus noster deuorare solebat: cum longum pedibus iter aggredere: ut consolidatis pedum basibus nihil tibi de me sit reliquum timoris. ii. **S**ed cupio tecum coram iocari. Illud ueli intelligis: expeditionem mihi istam tante curae esse: ut per deum immortalem: etiam ciborum quandoque oblitus sim: ut reipublicae utilitatem curare possim: quam tamen diebus istis tanto sudore consecutus sum: ut in aciem milites saepius edu-

cens: nō obscure demonstraui: quid patriæ pietati
debeatur: & quid de me deinceps sperandū sit: quod
ego nūc ad te nō scribo: quia paucis post diebus: ad se
natum super hac re litteras publice mittam. iii. ¶ Tu in
terim bene ualeto: & deum exora: ut res ad uota succe
dant: quia nunquā reipublicæ operam meam negabo
etiam si mihi millies moriendum esset. Iterum bene ua
le: & me scito: sicut antea semp in oibus uotis & iussis
tuis esse q̄ paratissimum.

¶ Iocosa de alio.

¶ Iocosa ep̄la de alio est illa: quæ ad aliquam p̄sonam
scribitur: cū qua s̄lr̄ domestice iocari uolumus: super
aliqua re: quæ in persona aliena acciderit: cuius ep̄sto
læ talis est regula.

Regula.

¶ Si iocosam ep̄istolā de alio scribere uoluerimus ad
aliquem amicum: cum quo iocari intendimus super a
liqua re: que non in persona nostra sed aliena contige
rit: illam similiter in tres partes diuidemus. In qua
rum prima uero uel ficto sed uerisimili tamē ioco: aut
in eam personam inuehemur: ad quam scribimus: aut
in aliquam aliam: de qua scribere intēdimus. dummo
do talis iocus sit ad eas res accommodatus: de quibus
postea in ipsa ep̄stola mentionem facere intendimus
In secunda uero subito similiter ad rem ipsam seriam
conuertemur: ne nimium fabulosi esse uideamur: nar
bimusq̄ ea: que a nobis scribēda erant ipsa cū superiori
bus adaptādo: ne uideamur diuertere ab eo qd̄ sup̄ius
dixerimus. In tertia aut̄ utemur cōmunibus clausulis
quæ solent in domesticis ep̄stolis ad amicos scribi: q̄
hæc ep̄stola iocosa etiam cum domesticis aliquā nune

rari solet: quāuis ut diximus: potius habeat naturā mi-
xtam q̄ simplicem. Propositio.

¶ Locetur quintilius cum ualerio: qui raras ad eū l̄ras
dare solitus est. Exemplum. pars. i.

¶ Cōsiderāti mihi diebus istis ualeri charissime: q̄ ne-
gligens in scribendo fores: cū nullas adhuc post disces-
sum tuū mihi l̄ras dederis: facile illa incidebat suspitio
in quā etiā bilbilitanus sæpius uates incidere solebat:
quum clientulū nihil patrono porrigentē: chyragra la-
borare suspicabatur: Ego quidē te semp̄ antea adeo in
scribendo diligentē cognoscebam: ut quem tecū cōfer-
re possem: haberē profecto neminē. nūc autē cū nullas
amplius ad me litteras te dare uideā: & ad eū præcipue
qui maxime ipsarū percupidus est: nō possum non su-
spicari: te in chyragræ fortasse morbū incidisse: q̄ ma-
nus tuas: quōdā ad scribendū prōptissimas: tardiores
efficiat: Quod si uerum est (ut opinor) aut æsculapiū
consulas: qui te ab infesta huiuscemodi ægritudine li-
beret: calamumq; tibi nunc grauem: facilem deinceps
reddat: uel si omnino icurabilis est hæc ægritudo: qd̄
manibus facere non potes: id saltē pedum officio per-
ficias. ii. ¶ Sed cupio tecum corā iocari. Illud mihi q̄
gratissimū feceris: si post ista negocia tua: quæ animū
tuū diuerse trahūt: sæpius ad me l̄ras miseris: q̄bus &
de tua imprimis salute: & de his quæ isthic agūtur: cer-
tior fieri possim. Nosti. n. aīum: mentē: studiūq; meū
in his præcipue p̄noscendis: quæ ad républicā attinēt
quod si me crebro certiorē reddes: nihil est: quod a te
magis hoc tēpore impetrare contendā. Ego quoq; in
huiuscemodi scribēdi genere te saturare spero: p̄sertim

si studiū meū nō aspernaberis. iii. ¶ Vale igit: & si qd
est: qd mea tibi opa pdesse possit: utere: cū uolueris: ec
ce me tibi ad oia optata tua libētissime paratum.

¶ Cōmissiuū genus Caput. xviii.

Commissiuū genus est illud: qd fit quoti
enscūq; ad aliquā psonā scribere uolumus
cui sup negotis nostris expediēdis: māda
tū aliquod dare intēdimus: & huius gene
ris similiter spēs sūt duæ. Vna scilicet generalis. & alte
ra particularis.

Cōmissiua

Generalis

Particularis

¶ Cōmissiua epistola generalis est illa: quæ ad aliquā
personā scribit: cui generaliter sup oibus negotiis nris
in aliqua regione: uel ciuitate expediēdis: generale mā
datū dare uolumus: cuius ep̄læ talis ē regula. Regla

¶ Si cōmissiuā epistolā generalē ad aliquā personam
scribere uoluerimus: cui sup omibus negotis nris: tā
particularibus q̄ generalibus: in aliqua regione: siue ci
uitate tractādis: uolumus generale mandatum: uel cō
missionē dare: illā in partes quattuor principaliter di
uidemus. In quarū prima: prius tanq̄ p exordiū: beni
uolentiā captabimus ab ea persona ad quā scribimus:
ostēdentes q̄tam fiduciā habeamus in ipsa: ppter fidē
& integritatē suā: qd bene tractabit ip̄a negocia nra q̄
ei uolumus cōmittere: deinde ponemus spem: quā ha
beamus in ip̄o amico: qd ppter amorē & beniuolenti
am: qua in nos afficit: bene & diligēter omīa tractabit
In secunda uero negocia nra narrabimus: cuiusmodi
sint: & cū quo: & ubi peragēda: ut sciat ip̄e amicus no

ster: qđ potissimū nra cā exeq̄ debeat. In tertia aut̄ po-
nemus auctoritatē quā tali amico tradere uolumus: su-
per ipsis negotiis ptractādis cū oibus clausul̄: quæ ui-
deāt eē necessariæ ad forēses cās pagēdas. In q̄rta uero
& ultima ponemus gratificatiōē nram: dicētes. nos
uelle ea firma tenere: quæ p̄ ip̄m amicū nrm fuerint in
talibus negotiis nris expedita: adiūgētē aliquā poenā
uel obligatiōē bonorū nrorū: put nobis magis uide-
bit̄ & ipsis rebus & amico cōuenire. Addentes deinde
diē & annū: quo tales lræ scriptæ fuerint cū titulo aut
signo consueto.

Propositio.

¶ Cōmittat Scipioni Cicero uices suas in oibus ne-
gotiis suis romē pagendis. Exemplū. pars. i.

¶ Nihil est tā arduū: tāq; difficile Scipio charissime:
qđ ego tui cā nō libēter subirē: q; sic amor & beniuolē-
tia nra postulat & requirit. Vñ efficit̄ ut de te quoq; nō
minorē fiduciā habeā: q; in oibus negotiis meis pagē-
dis: in qbus mihi possis operā tuā p̄stare: illā fidelissi-
mā exactissimāq; a te expectē. Quapropter cum mltā
mihi sint hac in ciuitate negotia pagēda: quæ ego nūc
potissimū expedire nō possū: cū regēdæ huius puiciæ
pōdere sim ipeditus: statui ea tibi cōmittere: ut q; p̄ns
oia facilius agere potes: ea cōmodius expedias: in quo-
rū oium pactiōe: ut nemine obstāte: uicē & auctorita-
tē meā subeas: p̄ p̄ntes lras te meū pcuratorē ac nūciū
specialē cōstituo. ii. ¶ Et spāliter sup̄ ea cā: quæ mihi ē
cū Marco antonio in controuersia: quā etiā credo tibi
notissimā esse. iii. ¶ Generaliter uero ad oia mea ne-
gotia: tā isthic romæ: q; etiam alibi meo noīe tractāda:
ad uocādū quēcunq; opus erit in iudiciū: & sup̄ ipsis

negotijs libellos pducēdos: testes & instrumēta: & si
ab aduersario uocatus fueris: ad respōdēdum: & meo
noīe obiiciēdū: ad lites cōtestādas: & earū snias audiē
das: ad appellandū: & appellatiōes psequēdas: & ge
neraliter ad oīa pagenda: quæ merita carū exigūt & re
quirūt. Sup qbus rebus do tibi oēm auctoritatē & po
testatē: ut eas agere & tractare possis: ac si ego ipse pso
naliter adessem. **¶** Promittens me oīa & singula:
quæ p te in his negotiis meis gesta fuerint: grata & ra
ta habiturū: sub obligatiōe oīum bonorū meorū. Tibi
igit oēm cām cōmēdo: meq; ipsum tibi trado & dedo
cui uolo oēm operam meam q̄libentissime esse paratā
Vale. Ex gymnasio atheniēsi. Calēdis ianuariis. olym
piadis ducentesimæ anno tertio. Ego marcus Tullius
cicero propria manu scripsi.

¶ Cōmissiua p̄ticularis.

¶ Cōmissiua ep̄la p̄ticularis ē illa: quæ ad aliquā p̄
sonā scribit: cui p̄ticulariter sup aliquo tātū negotio
nostro peragendo uices nostras credere uolumus: cui
ius ep̄stiolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si cōmissiuā ep̄lam p̄ticularem ad aliquam perso
nam scribere uoluerimus cui p̄ticulariter tātum uolu
mus aliquod simplex negocium cōmēdare: illam simi
liter in partes quattuor diuidemus. In quarum prima
ut fecimus in superiore: beniuolētiam captabimus ab
ea persona: ad quam scribimus: demonstrantes nos
h̄re maximā spem & fiduciā in ipsa: q̄ p̄pter amorē &
beniuolētiā: qua in nos afficit: ipse bñ & diligēter oīa
p̄tractabit. In secūda uero exponemus ip̄m negocium
peragēdū si unū fuerit: uel plura: si plura fuerint. serua

to suo ordine: & sup quocūq; negotio declarabimus
eas pticulares clausulas: quæ uidebūnt eē ad eius expedi
tionē necessariæ: ul' potius referemus huiuscemodi de
clarationē ad singularū cārum pcessus: quos ad ipm a
micū dicemus mittere: uel breui esse missuros: sup qui
bus poterit de rebus ipsis certissime informari. In ter
tia aut apponemus eā auctoritatē: sup ipsis negotiis p
agendis: quā ei uolumus cōcedere: sifr addēdo omnes
clausulas: quæ ad cās forēses ptinere dicūnt. In q̄rta ue
ro pmittemus nos eē oīa approbaturus: quæ ipse ami
cus sup iis negotiis tractauerit: apponendo sifr bono
rū nostrorū obligationē: cū tpe: loco: & titulo: ad ta
les lras corroborandas necessariis. **Propositio.**

¶ Cōmittat Appius Ciceroni uices suas sup sacerdo
tio suo in Cilicia expediēdo. **Exemplū.** pars. i.

¶ Fides & integritas tua Marce Iulli: qua semp i ami
corū negotiis usus es: & quā ego quoq; in rebus meis
a te pfectā cognoui: nō parua mihi impræsentiarū fidu
ciā affert: ut præter amorē & beniuolentiā: qua a tenel
lis annis inter se uterq; nostrum deuinctus est: ex tua
humanitate & pbitate: si tibi negotia mea cōmendaue
ro: illa ac si tua essent: diligētissime expedies. .ii. **¶** Ut
igitur intelligas: quid mihi nūc potissimū opa tua af
ferre possit. Scias me hac in prouincia tua: dum ei præ
essem: sacerdotiū publicum gessisse: qđ omnibus ma
gistratibus: qui a romano senatu pro cōsulari digni
tate isthuc pficiscunt aduenire solet: & quia cōsuetos
redditus ex tali sacerdotio adhuc p̄cipere nō potui: sta
tui hoc tibi negociū demandare: qui in puincia p̄ns es
& oīa facilius expedire potes. .iii. **¶** Quapropter super

uis pecuniis: quæ mihi ex hoc sacerdocio debent: accuratissime exigedis: p̄ presentes litteras te meū p̄curatorē ac nunciū specialē cōstituo: ad eas penitus exigēdas & si fortasse ex publicis quæstoribus resistantē quēpiā inuenires: do tibi plenā auctoritatē: ac si ip̄e p̄sonaliter adesset: ad eū in iudiciū uocandū: & contra talē aduersariū libellos p̄ducendū: litē cōtestandā: sentētias audiēdas: & si opus fuerit ab eis appellandū: appellatōes q̄ p̄sequēdas: ac oīa faciēda: quæ forenses huiuscemodi causæ exigūt & requirūt. Promittēs me oīa cōprobaturū: quæ sup̄ hoc negotio p̄ te fuerint expedita: sub obligatione omniū bonorū meorū: tibi q̄ omnē rem ip̄am: atq̄ causā plurimū cōmēdo: cui etiā uolo oēm operā meā tibi esse paratā. Vale. Ex urbe. Idibus quītilibus: ducētesimæ olimpiadis anno secūdo. Ego Appius pulcher p̄pria manu scripsi.

Regiū genus.

Caput. XIX

REgiū genus ē illud: qđ fit quotiēscūq̄ scribit princeps ep̄lam aliquā: uel publicā: uel priuatā: & huius qđ generis sp̄s sunt quinq̄. Prima. s. fidei. secūda familiaritatis. tertia edictiua. quarta inhibitoria. quinta uero p̄motiua.

Regia.

Fidei. Familiaritatis. Edictiua. inhibitoria. Promotiua

Regia ep̄la fidei est illa: quā scribit princeps sæcularis uel sp̄ualis ad aliquā personā: pro fide alicui faciēda. Cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si uoluerit princeps ep̄lam fidei ad aliquā p̄sonā scribere: cui fidē adhiberi cupiat notare debes qđ talis ep̄la p̄t scribi: aut ad ipsam personā: quæ talē fidē sibi fieri

petit: aut ad aliquā aliā priuatā: siue publicā: apud quā
tali p̄sone fidē haberi contendat. Sed utcūq; sit talis e-
pistola in tres potissimū ptes diuidet̄. In quarū prima
apponet princeps nomē & titulū suū: cū omnibus adie-
ctiōibus quæ suo uident̄ imperio cōuenire. In secūda
uero apponet aliqd̄ exordiū in quo demōstret uiros
probos esse sūma laude afficiēdos: & oī beneficio p̄se-
quēdos. In tertia aut̄: captabit̄ beniuolētiā ab ea p̄sone
cui fidē facere cupit. Laudādo ipsā ab aliqua uirtute p̄-
ticulari: & ipsam oībus cōmēdando ad quorū manus
tales l̄ræ deuenerint: adiungēdo sibi fore gratissimum
si talis p̄sone fuerit cōmendata uel benigno fauore ab
aliquo affecta.

Propositio.

¶ Fidē faciat Venetorū princeps Georgio alexandri-
no de ea hūanitate qua p̄ditus est. Exēplū pars. i.
¶ Augustinus barbadicus: dei gr̄a dux uenetiarū &
cetera. uniuersis ac singulis: ad quorū manus hæ no-
stræ l̄ræ puenerint: salutē ac dilectiōis affectū. ii. ¶ Si-
cut dignum est & laudabile: ut qui uitiis ac sceleribus
uallati sūt: eos principū nō tātū uindicta castiget: sed
maximo etiā dedecore prosequat̄: ita iustū & honestū
cēsemus: ut bonos uiros: uirtutiq; deditos nō solū bñ-
ficiis & meritis cumulemus: sed etiā benigno fauore:
& summo laudū p̄conio p̄sequimur. iii. ¶ Quapropter
cū iā per multos annos georgio alexandrino: uiro sane
in utraq; lingua doctissimo: uisi simus: cuius eloquēti-
am: grauitatē: sapiam: nemo est qui nō colat non ada-
met: nō admiret̄: p̄terea bñficia: quæ in ipm merito cō-
tulimus: dignū existimauimus ut eum quoq; non ob-
scuro laudum testimonio subleuemus. Hunc igitur ui

rum oibus summo opere comendamus ad quos se contulerit: quia profecto foelix nostro iudicio illa ciuitas existimari poterit ad quam ipse diuertere uoluerit. Si quid preterea in eum beneficii fauoris gratiae collatum fuerit illud totum existimabimus in nostram personam fuisse collatum: & per tali beneficio uolumus ei perpetuas gratias habere. In quorum fide has publicas litteras fieri iussimus ac nostri sigilli appensione muniri. Ex urbe ueneta, calendis martiis, anno salutis dominicae, M. cccc. lxxxvii.

¶ Regia familiaritatis

¶ Regia epistola familiaritatis est illa: quae scribitur ab aliquo principe tam saeculari quam spirituali: in fide quod ipse aliquam personam in suam familiaritatem susceperit, cuius epistolae talis est regula.

Regula.

¶ Si uoluerit princeps regiam epistolam familiaritatis ad aliquam personam scribere: hoc duobus modis facere poterit uno. scilicet modo: quoniam ipsa epistola dirigatur ad propriam personam: quam uoluerit princeps in familiaritatem suam suscipere, altero uero quando epistola dirigitur ad aliquam uniuersitatem uel locum: ad quem talis persona se conferre uoluerit: uel generaliter ad omnes ad quos tales litterae peruenerint: ut apud ipsos benigne suscipiatur. Sed quocumque modo fiat: illam similiter in tres partes diuidemus. In quarum prima secundum consuetum scribendi modum: apponet princeps nomen & titulos suos: cum salutatione. In secunda uero faciet exordium: declarando qualiter omnes uiri publici non solum sint in principum familiaritatem suscipiendi: sed etiam summo fauore & meritis persequendi: & tunc subiunget quod propter uirtutes & optimas conditiones talis uiri: quem ipse comendare intendit: fuerit incitatus ad suscipiendum eum in familiam suam. In tertia autem facta fide

istius familiaritatis comedabit eum apud illam uniuersita-
tem uel locum: ad quem ipse uoluerit se conferre: dicens ei fore
gratissimum: quicquid in talem personam priuatim siue pu-
blice conferetur.

Propositio.

¶ Fidem familiaritatis faciat Cardinalis sancti marci
Ioanni ueneto secretario suo: in galliam proficiscenti.

Exemplum.

pars. i.

¶ Marcus barbuis: diuina fauente clementia: sacro factæ
romanæ acclie titulo sancti marci: episcopus cardinalis: Ludo-
uico christianissimo gallorum regi salutem. ii. ¶ Nra est con-
suetudo christianissime rex: ut si quos inuenimus iter fa-
miliares nostros: uirtutis floribus ornatos: & solidissime
fidei splendore decoratos: eos nobis potissimum charissi-
mos habeamus: nec unquam illos cessemus meritis & benefi-
ciis subleuare. propter enim illud: quod iustum & honestum existi-
mamus: tales. scilicet uiros summa laude afficiendos: accedit &
non mediocri quodam utilitas inter ceteros domesticos no-
stros: quod si uiderint: merita uirtutum suarum premia bonos
uiros fuisse consecutos: eo libentius ad uirtutem aspirabunt
quo se potiora beneficia acquiruros sperabunt. iii. ¶ Cum
igitur ioannes uenetus familiaris noster uir quodam ingenio & do-
ctrina nemini cedens hac in regionem tuam proficiscatur: sua quod-
dam negotia expediturus. Tuæ primò Serenitati notum
facimus ipsum esse ex primis familiaribus nostris unum quem
summo amore & beniuolentia persequimur. Cui si nostri gratia in
rebus suis a tua serenitate opitulatum fuisse senserimus.
erit quodammodo a deo nobis gratum: ac si beneficia ipsa in nosmet-
ipsum collata fuisse lætaremur. Tibi igitur eum comedamus
tanquam omnium ceterorum nobis gratissimum: charissimumque:
tuæque serenitati siue offerimus operam nostram in omnibus tu

is optatis quibetissime parata. Vale. Regia edictiua.

¶ Regia epistola edictiua est illa quae scribitur a principe tam seculari quam spirituali ad aliquam personam: uel publicam uel priuatam pro re aliqua ad publicum bonum pertinentem significanda: cuius epistolae talis est regula.

Regula.

¶ Si uoluerimus epistolam edictiuam regiam ad aliquam personam scribere: scire debemus. quod talis epistola scribi potest: uel generaliter ad aliquam uniuersitatem uel populum: uel particulariter ad aliquam personam publicam: ut faciunt principes ad alios principes: pro edicenda pace: uel bello: foedere: uel lege: siue pro filiis: & tunc ipsa epistola diuiditur in tres partes principales. In quarum prima: ponemus nomen principis: cum suis titulis omnibus: prout fecimus in aliis epistolis superioribus: cum salutatione ad eam personam: ad quam scribitur epistola. In secunda uero ponemus causam propter quam sumus incitati: ad talem epistolam scribendam: ostendendo causam illam esse iustam & honestam: & quantum poterimus: conabimur: partes nostras approbare: & pro oppositum aduersarii deprimere: ut potius uideamur nobiscum iustitiam & aequitatem ostendere: quam cum eo ad quem scribimus. In tertia autem narrabimus id quod scribere intendimus: si de bello personam ipsam ad bellum uocantes: si de pace: siue ad pacem: & sic de foedere: aut lege promulganda: addendo clausulas illas finales: quae magis uidebuntur ad propositum facere: & ipsam epistolam concludere: quod ex superioribus epistolis satis superque colligere possumus: si ad eas aduertuerimus.

Propositio.

¶ Edicat caesar pacem panonio regi pro sua in eum liberalitate ac munificentia.

Exemplum.

pars. i.

¶ Foedericus tertius: diuina fauente clementia: romanorum imperator: pro augustus: Austriae: stiriae: carithiae: carnio

Itaq; dux comesq; tirolis & cetera Matthiæ utriusq; pã
noniæ regi. S.ii. ¶ Licet multæ causæ inuicē cōcurrāt
quæ me potius ad bellū tecū gerendū: q̄ ad pacē firmā
dam inducāt: quas hic recitare: mihi superuacaneū ui-
det: tu enī eas bene optimeq; nosti: ut tibi tñ tuisq; om-
nibus ostendā: q̄ tum potius mea in uos ualeat liberali-
tas: q̄ uestra in me ingratitude: deliberaui penitus tecū
pacē firmare: ut cū ab armis discesserimus: possint mi-
lites nostri: qui ex utraq; parte sūmopere consūpti sūt
ad desideratā quietē redire: & dissipatas res suas aliq̄-
tulū instaurare.iii. ¶ Tibi igit̄ præsentiuū tenore signifi-
co: qđ ab hoc die in posterū: relicta omni penitus dis-
cordia ac similitate: quæ prius inter nos fuerat. uolo te
cū firmissimā pacē habere: cū his tamē pactis & cōdi-
tionibus: quæ prius fuerāt inter nos unanimi uolūta-
te cōclusi. Teq; hortor: ut hāc a tuis saltē desideratā pa-
cē: uelis & libentissima frōte suscipere: & beneficiorū
cōmunicatione p̄petuam seruare. nos enī ex parte n̄ra
hoc tibi uolumus esse pollicitū & constātissime obser-
uatū: qđ nulla unq̄ causa a tua beniuolētia decidemus
quoad ip̄am uolueris nobis illesam tenere. Vale.

¶ Regia inhibitoria.

¶ Regia epistola inhibitoria est illa quæ scribit̄ a prin-
cipe ad aliquā p̄sonam: uel publicā uel priuatā: cui inhi-
bere intēdit aliquod opus uel iam incoeptū: uel quod
propediē incipiendū suspicetur: cuius epl̄æ talis est re-
gula.

Regula

¶ Si uoluerit princeps inhibitoriā epl̄am ad aliquam
personā uel publicā uel priuatā scribere: cui inhibere ue-
re aliqd faciēdū: uel qđ iam fieri coeptū sit: illā simili-

ter in ptes tres diuidere debet. In quarum prima ponet nomē & titulos suos secū dū cōsuetudinē taliū epistolārū. In secū da uero: qđ erit exordiū eplæ: declarabit se intellexisse: qđ talis psona: ad quā ipse scribit: uel iā i coeperit uel icipere uelit aliqđ opus: qđ ipse pnceps nullo pacto futurū intēdit: & simul in hoc loco declarabit cām ul' rōnē aliquā uerā: aut saltē uerisimilē: pp̄ quā ipse sit icitatus: ad tale opus inhibēdū. In tertia at. inhibitionē ipsā ponet uerbis breuibus & dilucidis: qđ pprie ad pncipē attinēt: addēdo regales minas: si a tali opere faciēdo nō destiterit: cū oī tñ modestia & hūanitate: ne uideat subito uelle in irā exire qđ ad prudētē & sapiētē uirū non attinet. & sic absolute finiet eplam suā addēdo tñ diē & locum: quo datæ fuerint litteræ.

Propositio.

Inhibeat pōtifex maximus regi ferdinādo ædificati onē cuiusdā castelli: in finitimis. Exēplū. pars. i.

Innoctius epus: suus snorū dei. Illustrissimo regi appuliæ ferdinando. S. & aplicā bñdictionē. ii. **E**x lris uenerabil' fr̄is nr̄i cardinalis sc̄i petri aduincula de nr̄o mādato: totius agri picoeni: gubernatoris & legati: nup̄ intelleximus: te munitissima qđā castella: i finitimis appuliæ terminis: uersus agrū picoenū: qđ nr̄æ ditione subiaceret: cōtra pacta & cōuētiōes nr̄as: ædificare uelle: qđ se dicit ex multis nūciis isthinc ueniētibus intellexisse. Et qđ ut scit serenitas tua huiuscemōi castella quæ noua quapiā ædificatiōe erigunt: & p̄sertim i illis locis: ubi maior posset dari occasio nocēdi: sp̄ in malū i ducit hoīm suspitionē: ideo nō possumus nō satis admirari te contra nos talia moliri, iii. **Q**uapropter

rogamus serenitatē tuam: ut penitus a tali ædificatiōe
desistat: si nobiscū uoluerit perpetuā pacē habere quā si
fortasse neglexeris: coacti erimus oēm iniuriā nr̄am p̄
uiribus ppulsare: cū p̄sertim uim ui repellere liceat Sed
bene cōfidimus: te talia esse facturū: quæ regiā p̄sonā
tuā deceāt: cui etiā nos offerimus oēm operā nr̄am: in
oibus optatis libētissime paratā. Datæ apud sanctum
petrū: anno ab incarnatiōe dñica octogesimo sexto su-
pra millesimū & quadringētesimū. Pontificatus autē
nostri: anno primo.

¶ Regia promotiua.

¶ Regia ep̄la p̄motiua est illa: quæ scribit̄ a p̄ncipe ad
aliquā p̄sonā quā ad dignitatē quāpiā seu gradum p̄-
mouere intēdit: cuius q̄dē ep̄læ tal̄ ē regula. Regula.

¶ Si uoluerit princeps p̄motiuā ep̄lam ad aliquā p̄so-
nā scribere. hoc dupliciter facere poterit: uno. s. mō: qñ
ipsam ep̄lam dirigit ad aliquā tertiā p̄sonā. cui mādat
ut amicū quēpiā uel familiarē ad aliquā dignitatē pro-
moueat. altero uero mō qñ ad ipsam p̄sonā ppriā scri-
bit quā pmouere intēdit. Sed quocūq; mō fiat: illā in
ptes tres diuidet. In q̄rū prima secūdū istarū ep̄larum
cōsuetudinē: apponet nomē: & titulos suos: cū breui
salutatiōe. In secūda uero captabit beniuolentiā ab illa
p̄sona quā pmouere intēdit: ip̄am. s. laudando ab aliq̄
uirtute particulari: quæ sp̄aliter in ipsa refulgeat: & di-
cens. q̄ propter uirtutes suas ipsa mereretur: omnium
fauorem acquirere. In tertia autem captabit beniuolen-
tiā a persona propria: dicēs. q̄ propter istam cām ipse
sit incitatus: ad porrigendum ei omnem fauorem &
gratiam: & tunc subiunget: q̄ uacante nunc tali benefi-

cio uel dignitate: ipse uoluerit eam tradere ipsi amico: quous non sit sufficiens uel æqualis ad eius uirtutes & conditiones remunerandas: offerendo tamen ei post hac omnem operam suam: ita quod facile intelliget ab eo magni existimari & plurimum fieri.

Propositio.

¶ Promoueat dux mediolanensis Franciscum ueturium ad ticinensem pontificatum. Exemplum. pars. i.

¶ Ioannes galeaceus maria: dei gratia dux mediolani: papæ comes: ac genuæ dominus: Francisco ueturio: abbati leonesi Reuerendissimo salutem: ac dilectionis affectum.

ii. ¶ Eximie uirtutes ac singulares quedam animi tui conditiones: quæ non obscuro nec uario sermone: sed & clarissima & una omnium uoce predicantur: adeo diebus istis ad aures nostras gratissime aduolarunt: ut merito animus noster iam inclinatus sit: ad eum tibi fauorem in omnibus rebus & operatis tuis exhibendum: quem unicuique familiari ac domestico nostro exhibendum existimamus. iis. n. mediis duximus uiros bonos ad uirtutem alliciendos: qui cum uirtutum suarum aliqua se uiderint premia consecutos: eo facilius ad meliora semper accedant. iii. ¶ Quod ut apertius ista in te affectio nostra pateat: uacate nunc ticinensis pontificatus sede: te propter omnes duximus huic pontificio muneri perficiendum: ut hoc sit tibi animi nostri firmissimum monumentum.

His igitur litteris nostris declaramus te huius ecclesie papæ eius episcopum benemeritum: rogamusque ut hoc munusculum nostrum grato animo suscipere uelis quous multo sit tuis meritis inferius. Sed post hac si dabitur facultas: ut merita possimus uirtutibus tuis premia condonare: senties profecto: nos tanti sapientiam & doctrinam tuam existimasse: quous ab omnibus existimanda erat: cui etiam uolumus omnem operam

nostrá: in oibus optatis tuis esse paratá. Datæ mediolani: in nro ducali palacio, anno salutis .m. cccc. lxxxvii

¶ Mixtū genus. Caput. xx.

Mixtū genus est illud: qđ fit quotienscunq; scđm diuersorū negociorū exigetiá: i uno litterarū uolumine: diuersorū generū epistolæ cōtinent: & huius generis spēs sunt duæ: nā aut ex duobus generibus ē mixta epistola: aut ex pluribus.

Mixta

Ex duobus

Ex pluribus

¶ Mixta epistola ex duobus generibus: est illa: q̄ duo tantū genera cōplectitur: ul' etiā duas spēs: de iis: quæ superius expositæ sūt: cuius epistolæ talis est regula.

Regula

¶ Si mixtam ep̄lam ex duobus generibus: uel duabus spēbus: ad aliquē amicū scribere uoluerimus: illā principaliter in ptes duas diuidemus. In q̄rū prima ponemus eā ptem ep̄læ scribēdā: quæ magis nobis uidebit esse necessaria. In secunda uero subiungemus illā: quæ minorē in se & minus necessariā cām habet. Sed tñ notare debemus: qđ in tali ep̄la mixta solemus in p̄ncipio semp̄ facere exordiū hoc mō. s. si ep̄la fuerit principalis & primo scripta ad amicū: declaramus ei tanq̄ p̄ exordiū qđ cū nobis multa & uaria ad eū scribēda occurrāt p̄ has lras uolumus eū de oibus admonere: & tūc particulariter seruādo ordinē oīum scribēdorū: singula breuiter & dilucide exponemus. Si uero secundaria fuerit ep̄la & respōsiua: dicemus in p̄ncipio: nos recepisse ab amico nro lras: quæ nobis gratissimæ fuerūt: & qđ ad oīa illa particulariter rescribemus: quæ uidebūtur respō-

sione digna: & tunc similiter per ordinē ad oīa respon-
debimus. Si uero aliqd etiā nobis scribendū acciderit
illud in fine eplæ scribemus: offerēdo ipsi amico oēm
operā nrām: i oibus paratā: ut in aliis eplis fieri cōsue-
tum est.

Propositio.

¶ Scribat excusatoriā simul & domesticā eplam ad cu-
rionē Cicero: ipsum de negotiis suis admonēdo.

Exemplum.

pars. i.

¶ Accepi abs te lras Curio charissime: quæ licet mihi
iucūdiſſimæ fuerint: cū ex illis intellexeri: de tua tuorū
q̄ oīum salute. aliqd tñ molestiæ attulerūt: cū te uideā
me negligētix crimine suspectum habere: q̄. s. ut opta-
bas: sæpiſſimas ad te lras nō dederim: & profecto q̄q̄
hoc mihi molestū sit: q̄ me sentio ab oī penitus culpa
uacare. est tñ aliquātulū ex altera pte iucūdū: cū hæc p̄-
sertim lrarū mearū exostulatio non paruū i me amo-
rem tuum ostēdit. Dabo igitur operam: ut quāuis ne-
minem prætermiserim: quem quidem ad te peruentu-
rum putauerim: cui litteras non dederim: te etiam hoc
in scribendi genere expleam: præsertim si uidero offici-
um meum abs te non uilipendi. Sed de litteris hactē-
nus. ii. ¶ Scribis ad me ut de negotio tuo te certio-
reddam: scias nos die noctuq̄ laborare: ut expediatur
sed est tanta aduersariorum tuorū iniquitas: ut res semp̄
sic ipsis cogētibus: in longū protrahat: speramus tamē
ut demū infracta ipsorū iniquitate: tuā sis dignitatem
retēturus. iii. ¶ Quod aut scribis: ut ad te libros iuris
ciuilis trāsmittā: faciā id equidē libētissime: sed q̄ pro-
pter hæc bella intestina: quæ adhuc sedata non sunt:

nullus hinc potest nuncius tuto discedere: expectabis
ad paucos dies: quousq; pax: quæ inter partes tracta-
tur: ad cõclusionẽ ueniat: tũc uoto tuo securius & me-
lius satisfaciet. Si quid est aliud: qđ mea tibi opera pro-
desse possit: tuũ est iubere: meũ autẽ madata tua q̄libẽ
tissime exequi. Vale.

¶ Mixta ex pluribus

¶ Mixta ep̄la ex pluribus ẽ illa: quæ plura in se genera
complectit: uel plures diuersas sp̄s: cuius epistolæ ta-
lis breuiter est regula.

Regula.

¶ Si uoluerimus mixtã epistolã ex pluribus ad aliquã
p̄sonã scribere: illã in tot ptes diuidemus quot erũt ge-
nera: ul' sp̄s epistolarũ: ex q̄bus ip̄a erit composita: &
tũc a maiore semp & maioris momẽti incipiemus: per
oia seruando regulã suã: prout in suo capitulo declara-
tũ est. deinde ad p̄pinquã descẽdemus: deinde ad mi-
norẽ: donec ois rerũ scribendarũ numerus cõpleat: sp̄
in oibus seruãdo regulã suã: sicut in suo loco fuit supe-
rius definitũ. Sed illud addere debemus: qđ sp̄ est faci-
endũ aliqđ exordiũ in tali ep̄la: p̄ qđ declarem ea ge-
neraliter quæ scribere intẽdimus: uel saltẽ ut p̄ ip̄m de-
mus aliquẽ introitũ ad ipsã ep̄lam cõponẽdã. In fine
p̄terea ep̄læ adiungimus oblatiões cõsuetas: addẽdo eti-
am: si nobis uidebit: expositionẽ alicuius negotii nr̄i:
qđ ad ip̄m amicũ scribere intẽdimus: quæ negotia: ni-
si fuerint alicuius magni momẽti: sũt sp̄ postponenda
q̄ amicorũ cãx sũt prius recitãdæ: & expediẽdæ: q̄ p̄-
priæ: ut uideamur ipsorũ negotia magis cordi habere
q̄ nostra.

Propositio.

¶ Scribat cõsolatoriã simul: & grauẽ: ac domesticam
ep̄lam ad p̄piliũ marcus curius, Exẽplũ pars i.

Intellexi p̄puli charissime ex amicorū nostrorū li-
teris: quæ mihi diebus istis redditæ fuerunt: patrē tuū
uirū optimū: ex hac uita decessisse: qđ mihi p̄fecto tan-
to molestius fuit: quanto mihi tu charior es: cuius ego
existimo oēm fortunā mihi esse cōem: hāc ideo calami-
tatē tanq̄ ppriā existimaui: sed cū ex altera parte cōfide-
ro: quā bene natus fuerit: q̄ optime educatus: q̄bus ho-
noribus inter cæteros sui ordinis uiros functus: q̄ fa-
cili morbo correptus. & dū tēpus erat: ut naturæ cōce-
deret: q̄ scīssime mortuus: certe nihil est qđ doleā: imo
uere potius decet: ut deo maximo grām habeamus qui
p̄us illū tātis muneribus donauit: deīde placidissima
morte nō ad tenebras: sed de tenebris ad lucem reuoca-
uit. ii. **S**ed his omissis ad ea ueniamus: q̄ ad nos ma-
gis attinēt. Scias diebus istis senatu n̄ro nunciatū fuis-
se. s̄nites maximū cōtra rēp. n̄ram exercitū p̄parasse ac
quottidie in agrū n̄m incursionē facere. Vñ cēturiatis
comitiis cælebratis: decreuerūt patres: ut cōtra hostes
arma sumant: eiq̄ rei p̄peliū n̄m p̄posuere: q̄ consilio
sapiētia: & auctoritate nemini cedēs facillimē possit rē
istā cōficere. Tu si me audies ex cumano tuo q̄primū ī
urbē uenies: ne tumultuario bello ingruēte: aliqd dāni
patiaris. iii. **Q**uod scribis: ut a debitoribus tuis pe-
cunias exigā: p̄ficere illud p̄fecto libētissime: sed ī hoc
tā graui tumultu: neq̄ forensiū cārum: neq̄ senatoriæ
actiōis amplius locus est: quousq̄ res ad aliqd melius
tendāt Sed hoc unū tibi audeo scribere: qđ si te ad nos
q̄primū cōtuleris: nō solū poteris priuatis: sed etiā pu-
blicis fortasse rebus nō mediocre subsidiū ferre: quod
ut facias te hortor: rogo: & moneo. tibi tamē nunq̄ de-

futura operam meam polliceor. Vale.

¶ Elegantie diffinitio ac regulæ: quæ ad superiores epistolas faciunt. Libellus secundus.

Legantia est uenusta uerborum concinitas: dulce auribus afferens sonum: cuius quodæ generalis regulæ sunt triginta. Regula. I.

¶ Laudabitur illa oratio: quæ obliqua dicitur: & a posterioribus incipiens dictioibus: in uerbum sepius: quam in aliam orationis partem finiat: ut Cæsar adeptus est monarchiam imperii summis uiribus: quod elegantius dicitur: summis uiribus imperii monarchiam cæsar adeptus est. Regula. II.

¶ Comendabitur quoque oratio quæ dictionem habeat uniuersalem affirmatiuam uel negatiuam in fine: uel aliquod insigne nomen: uel aduerbiū. Exemplum primi. Omnes laudant ea: quæ uir bonus facit: quod uenustius dicitur. Quæ uir bonus facit: laudant omnes. Exemplum secundi. Ego neminem habeo: quem magis diligam te: quod pulchrius dicitur. Quem te magis diligam: habeo neminem. Exemplum tertii. Egregia sunt ea quæ scribis ad me: quod concinuis est. Quæ ad me scribis: sunt egregia. Exemplum quarti. Ego omnia diligenter perfeci: quæ iussisti mihi: quod æloquentius dicitur. Quæ mihi iussisti: perfeci omnia diligenter. Regula. III.

¶ Nomen adiectiuum elegantius substantiuo præponitur: ut uirtus summa: imperium magnum: consilium utile. melius enim dicitur: summa uirtus: magnum imperium: utile consilium & huiusmodi. Regula. IIII.

¶ Inter adiectiuum & substantiuum semper aliquid est interponendum: ut maxima uirtus cæsarum summa laude semper extollenda est: quod elegantius dicitur maxima cæsarum

uirtus sūma semper laude extollēda est. **Regula. V.**

¶ Quotiescunq; ab apposito alicuius uerbi secunda-
rii oratio incipiat: quod subito relatiuum sequatur: ele-
gantius inter relatiuum & antecedens secūdarium uer-
bum ponitur: ut Aeneū pompeiū: qui romanorū au-
xit imperium: summopere diligo. Venustius enim di-
citur. Aeneum pompeiū sūmopere diligo: qui roma-
num imperium auxit.

Regula. VI.

¶ Si fuerit relatiuum in obliquo casu positum: uenu-
stius antecedens: in relatiui casu positū postponet: ut
Virtutes quibus ab ineunte ætate studuisti: immortali-
tati nomen tuum commendabunt: quod elegātius di-
citur. Quibus uirtutibus ab ineūte ætate studuisti: im-
mortalitati nomen tuum cōmen dabunt.

Regula. VII.

¶ Quādo est aliquod substantiuū cum præpositione
aliqua iunctum: quod sit de natura præcedētis uel sub-
sequentis clausulæ: præpositionē in relatiuū uertimus
& uerbum substantiuū adiungimus: ut pro tua huma-
nitate multa in me beneficia contulisti: quod elegātius
dicitur. Quæ tua humanitas est: multa in me beneficia
contulisti: & sic in cæteris.

Regula. VIII.

¶ Sæpius relatiuū: quod uerbo primario additū est
ad secundarium transferemus: ut cicero: qui eloquētis-
simus fuit: cæteris oratoribus in dicendo præstitit: qđ
elegantius dicemus. Cicero eloquentissimus fuit: qui
cæteris oratoribus in dicendo p̄stitit.

Regula. IX.

¶ Si aliquod habuerimus uel nomē uel aduerbium in-
signe: elegantius illud cum quidem uel idē p̄ nomine.

postponemus. Exemplum primi. Marcus tullius orator singularis fuit: quod uenustius dicitur. Marcus tullius orator fuit: & quidem singularis. Exemplum secūdi. Quæ mihi iussisti: omnia libenter p̄feci: quod eloquentius dicitur. Quæ mihi iussisti omnia perfec̄i: & quidem libenter. Decima regula.

¶ Sicut in mediocri stilo dicendi: a re nuda prius incipere oportet: deinde illam exornare. Sic in stilo graui: ab exornatu initium sumere debemus. Exemplum primi Pompeius omnium romanorū: tū armis: tum consilio facile princeps fuit. Exemplum secūdi. Omnium romanorum: tū armis tū cōsilio: facile princeps magnus Pompeius fuit.

Vndecima regula.

¶ Genitiuus casus semper cæteris præponitur: ut cōsiliū optimi uiri: quod elegātius dicitur. Optimi uiri consiliū. Duodecima regula.

¶ Si gerundium uerbum habuerimus cum suo appposito: appositam illud in gerundii casu ponemus: ac ambo inuicem concordabimus: ut ueni gratia amādī uirtutem: quod uenustius dicitur: ueni amandæ uirtutis gratia. Terciadecima regula.

¶ Si fuerit aliquod relatiuum inter duo substantiua: illud potius cum sequenti: q̄ cum præcedenti cōcordamus: ut. Est locus in carcere: quod tullianum appellat̄.

Quartadecima regula.

¶ Si dictionis alicuius significationem augere uolumus positiuo per: aut per q̄: comparatiuo longe: superlatiua autem q̄ iungere debemus. Exemplum omnium. perbeatus uel per q̄ beatus fuit cæsar: sed longe bea

tior augustus: q̄ beatissimus autē traianus.

Quintadecima regula.

¶ Nomina græca tertiæ declinationis: si peritto syllabica fuerint ad secundam declinationē referuntur: ut delphin delphinis: delphinus delphini: elephas elephantis: elephantus elephantum.

Sextadecima regula.

¶ Si aliquod adiectiuum habuerimus: significās laudem uel uituperium: utile uel inutile: illud potius in dative substantiui uertemus cum sum es est. Vt uirtutes sunt mihi iucunditati.

Decimaseptima regula.

¶ In rebus paribus: tum uel & geminatum ponimus in imparibus uero: cum & tum: sed leuius præponit. Exemplum primi, Cicero tum laude: tum rerum scientia ualet. Vel æneas & fortis & pius fuit. Exemplum secundi, Cæsarem plurimū ualuisse: cū populus: tum senatus affirmat.

Decimaoctaua regula.

¶ Si aliquam personam aut laudare aut uituperare uoluerimus: id trifariam facere poterimus: aut cum genitiuo: quod magis poeticum est: ut marcus cato uir est magnæ uirtutis: aut cum nominatiuo & ablatiuo, ut Marcus cato uir est magnus uirtute, aut cum ablatiuo solo: ut marcus cato uir est magna uirtute.

Decimanona regula.

¶ Sæpenumero uerbum infinitum uertemus in participiū tam ablatiui q̄ accusatiui casus: si uerbū aliquod præcedat. Exemplum primi, Mihi opus est consulere quod melius dicitur: mihi cōsulto opus est. Exemplum

Nota

secundi, Bonam tibi fortunam inuenire curabo: quod uenustius dicitur, Bonam tibi fortunam inuentam curabo.

Regula. XX.

¶ Cum adiectiuum & substantiuū: in eodem casu posita acciderint: substantiuū in genitiuo casu ponemus, adiectiuum uero in eo casu: in quo poni debet: sed in numero singulari & genere neutro locamus: ut multa pecunia: parua sapientia: aliquas litteras: quod melius dicitur: multū pecuniæ: paruum sapientiæ: aliquid litterarum.

Regula. XXI.

¶ Cum duobus substantiuis idem adiectiuum adiaci debeat: adiectiuum in principio orationis collocamus & substantiuo cum & uel tum geminato postponimus, ut Cæsar fuit magnus uir & magnus imperator quod ornatus dicitur, Cæsar fuit magnus & uir & imperator.

Regula. XXII.

¶ Cum adiectiuum & substantiuū simul fuerint: quorum substantiuum ab adiectiuo formatum fuerit diuersæ significationis a primo substantiuo: in duo sunt potius substantiua transferenda: ut cauendum est: ab honestate naturali discedamus: quod melius dicitur, Cauendum est: ab honestate naturaq; discedamus.

Regula. XXIII.

¶ Cum gerundium accusatiuæ uocis habuerimus: potius illud in supinum ablatiuæ uocis transferemus: ut, Hoc est mirabile ad uidendum, quod elegantius dicitur: hoc est mirabile dictu.

Regula. XXIII.

¶ Si aliquod superlatiuum durius acciderit: pro eo positiuum ponemus: ac ei aduerbium superlatiuum addeamus: ut necessariissimus: quod elegatius dicimus: ma

xime necessarius.

Regula. XXV.

¶ Si aliquem maximopere laudare: uel uituperare uoluerimus: laudationis uel uituperationis causam in genitiuo constituemus. ac huiuscemodi nomina: splendorem: fulgorem: gloriam: uel laudem: uitiū: facinus: crimen: aut scelus: addemus. Exemplū primi. M. antonius plurimum æloquentia ualuit. quod melius dicitur. Marcus antonius plurimum æloquētix gloria ualuit. Exemplum secundi. Lucius catilina coniuratione damnatus est. quod elegantius dicitur. Lucius catilina coniurationis scelere damnatus est.

Regula. XXVI.

¶ Quotiens nomina singularis: uel pluralis & singularis numeri cōnectuntur: uiciniori semper respondendū est. Si uero pluralis numeri fuerint: ad nobilius trāsēdum erit. Exemplū primi. Cæsar resq; publica romana merito pompeio infesta fuit. Exemplum secūdi. Exercitus nostri rhomanorumq; turmæ turpiter fugati sunt.

Regula. XXVII.

¶ Nonnunq̃ comparatiua pro posituiis ponuntur: ut uehementius: pro uehementer: & sæpius pro sæpe.

Regula. XXVIII.

¶ Subiunctiuus modus elegātins pro indicatiuo ponitur: ut uelim pro uolo: fecerim pro feci.

Regula. XXVIII.

¶ Si uerbum subiunctiuum habuerimus: cum qđ cōiunctione: ea remota: elegantius illud ad infinitum reducemus: ut gaudeo: quod tribunitiam potestatem cōsecutus fueris: qđ melius dicit̃. Te tribunitiā potestatem

consecutū fuisse gaudeo.

Tricesima regula.

¶ Cum aliquod adiectiuum exornare uoluerimus: pferemus illud per suum oppositum: addita negatione. Ut cicero fuit litterarum peritus: qđ elegantius dicitur Cicero fuit haud nescius litterarum.

¶ Tituli: unicuiq; psonarū ordini tribuendi: secundū earum conditionē. Libellus tertius.

Titulus est epithetum unum uel plura: quæ tā in epistolarum fronte: q̄ in tergo: unicuiq; psonarum conditioni accōmodari solent: quorum regule sunt decem & octo.

Ad summum pontificē: regula prima.

¶ Pōtificē: maximū: sūmū rromanū: dñici gregis pastorem: sacrorum antistitem christiani cultus moderatorē: christiani nominis uexilliferū: patrem: diuum: clementissimum: sanctissimū: tutissimū: beatissimū: amplissimum: piētissimūq; dicemus. Cui talem in litterarum tergo titulū dari licebit. Diuo paulo secūdo: dominici gregis pastori piētissimo: rromanæq; basilicæ pontifici maximo optimoq;. In epistolæ autē medio. eius clementiam: sanctitatē: beatitudinem: amplitudinem: pietatemq; appellabimus:

¶ Sūmus autem pontifex minores quoscunq; pontifices fratres: reliquos autem filios per litteras publicas appellabit. Vnde ad pontifices scribens inferiores: sic in litterarum fronte profatur. Paulus secūdos: diuino dei nutu: ouilis dñici custos designatus: dilectis fratribus: germanis episcopis: salutē & aplicam bñdictionē

¶ Cæsarem uero sic aggredietur. Paulus secundus: diuina dispositione, christiani cultus moderator, dilecto

filio frederico tertio: rromanorū imperatori: augusto
faustoq; salutem & apostolicā benedictionem.

¶ Scismaticos autē gentilesq; huiuscemodi titulo sa-
lutabit. Paulus secūdus dei gratia christianæ plebis an-
tistes: mahumeto: turcorū regi maximo: sanioris men-
tis spūm: rectiusq; consilium exoptat.

Ad minores pontifices secūda regula

¶ Pontifices minores: cardinalē: patriarchā: archiepif-
copum: episcopum: proto notariū: abbatēq; appellabi-
mus quibus hos titulos adiciemus. Pōtificē nāq; mi-
nozem: in partem dominici gregis ascitū: amplissimū:
uenerandissimū: obseruandissimū: piētissimūq; dicē-
tes: talem in epistolarum tergo. Si cardinali scribendū
erit: titulū assignamus. Petro fuscario: titulo diuini co-
leo: cardinali pontifici: patri pientissimo obseruādissi-
moq;. In epistolæ autē medio: eius amplitudinē: ob-
seruantiam: præstantiam: pietatemq; appellabimus.

¶ Si patriarchæ autē: aut archiepiscopo: uel episcopo
scribere uoluerimus. Sic in litterarum tergo dicemus.
Laurentio. Zani: antiocheno patriarche obseruādissi-
mo: patri non minus pientissimo: q̄ uenerando In epi-
stolæ autem medio: eisdē ferme & superioribus titulis
utemur.

¶ Pronotariū uero ī līrarū tergo sic aggrediemur. Pe-
tro Dádulo: Romanæ basilicæ protonotario: nō mi-
nus accuratissimo: q̄ fideli: domino singulari.

¶ Abbates præterea & reliqui sacerdotes tali in epistola-
rum tergo sunt titulo decorandi. Petro Cornelio diui
Frácisci coenobitarū antistiti: & religioso & optimo.
Itē. Petro nigro: diuo iuliano dicatæ ædis antistiti: fla-

mini pientissimo:optimoq3. In epistolæ aũt medio re
uerentiã:dignitatem:paternitatemq3 appellabimus.

Ad Cæsarem.

Regula. III.

¶ Romanorũ imperatorẽ: diuũ cæsarẽ: cæsareã maie
statẽ: xpianæ reipu. tutorẽ: uexilliferũq3 triũphatorem
patrẽ patriæ: augustũ: inuictissimũ: faustissimũ: pient
tissimũq3 dicemus. Cui tales in eplãrũ tergo tituli tri
buuntur. Federico tertio: diuino afflante spũ: romano
rũ imperatori cæsariq3 augustissimo faustissimoq3. In
epistolæ uero medio maiestatẽ: serenitatẽ: amplitudi
nẽ: potestatem: celsitudinẽq3 appellabimus:

Ad regẽ uel minorẽ principẽ.

Regula. IIII.

¶ Regẽ: ducẽ: principẽ quoq3 ac comitẽ: regiæ uel du
calis celsitudinis siue dignitatis decus: heroicarũ cultu
rẽ uirtutũ: principatus ornamentũ: regii culminis splẽ
dorẽ: & unicũ firmamentũ: xpianissimũ: potētissimũ
magnificentissimũ: magnanimũ: fortissimũ: inclitum
foelicissimũ: serenissimũ: illustrissimumq3 appellabi
mus. Cui tales in eplãrũ tergo titulos adiciemus. ca
rolo triplicis galliæ regi xpianissimo: regiiq3 culminis
splẽdori serenissimo: illustrissimoq3. In eplãe uero me
dio maiestatẽ: serenitatẽ: celsitudinẽ: potētiã: amplitu
dinẽ: magnanimitatẽ: foelicitatẽq3 dicemus.

Ad equitem aureatũ.

Regula. V.

¶ Equitem equestris ordinis uirũ: militiæ decus: rei
pub. columen: patriæ spem amplissimã: fidissimamq3
splendidissimum: generosum: excellentissimũ: clarissi
mum: inclitum: magnanimũ: potētem: fortẽ: strenuiss
simũq3 dicemus. Cui in litterarũ tergo hos titulos tri
buemus. Bernardo Iustiniano splendidissimo eque

stris ordinis uiro: patritio ueneto: militiæ decori: reiꝫ
publicæ firmamento. In epistolæ uero medio splendo
rem: generositatem: excellentiam: claritatem: strenuita
temꝫ appellabimus.

Ad patricium. Regula. VI.

¶ Patricium senatorii ordinis uirum: senatorem: ma
gnificum: spectatissimum: nobilem: generosum: orna
tissimum: clarissimum: insignem: spectabilem: integer
rimum: prudentissimum: sapiētissimūꝫ dicemus. cui
in epistolarū tergo hos titulos dare licebit. Ioanni Fus
careno patricio ueneto senatoriꝫ ordinis uiro inte
gerrimo optimoꝫ. In epistolæ uero medio magnificē
tiā spectabilitatē nobilitatē: generositatē: claritudinē:
integritatē: prudentiam: sapientiamꝫ dicemus.

¶ Illud quoꝫ annotatione dignū censemus: non tan
tum patricios: uerum & consulares quoscunꝫ uiros
urbium præfectos: consules: procōsules: prætores ho
noratis fascibus decoratos: necnō & cæteros magistra
tus: his plerūꝫ titulis non absurde salutandos: ut su
perius diximus.

Ad plebeios. Regula. VII.

¶ Plebeios uiros tripartitos reperimus: aut enim ma
iores sunt: aut medioximi: aut minores.

¶ Maiorē plebeiū: spectabilē sapientē: præstantē: præ
cipuū singularē: officiosū: cōsumatū uirū: itegerrimū
ornatissimū: bñficētissimū: spectatissimūꝫ dicemus.

Cui in ep̄larum tergo tales titulos adiiciemus. Jacobo
philetio. plebei ordinis uiro præcipuo ac singulari. In
ep̄læ uero medio: spectabilitatem: sapientiā: p̄stātiā
integritatem: beneficentiamꝫ appellamus.

¶ Medioximū plebeiū: egregiū: prudentē: humanissi-
mū: benignissimū: probissimūq; dicemus. Cui in lit-
terarum tergo tales titulos dabimus. Hieronymo ma-
latheno, plebei ordinis uiro humanissimo: pbissimo-
q;. In epistolæ uero medio: prudentiā: humanitatem:
benignitatem: probitatemq; appellabimus.

¶ Minorem autem plebeium: discretū: moratū: indu-
strium: solertē: exptum: diligentissimūq; uirum: obse-
quentē: accuratum: fidelissimūq; dicemus. Cui in epis-
tolarum tergo tales titulos tribuemus. Antonio peci-
no: architecto, uiro tā industrio. q̄ accurato. In episto-
læ uero medio: industriā: solertiam diligentiam fidem
q; dicemus.

Ad studiosos uiros: & primo: ad theologum.

Regula.

VIII.

¶ Studiosos uiros oēs appellamus: quos cuiuscūq; sci-
entix deditoscimus. quorū titulos per ordinē suisq;
locis ordinabimus. Et primo de theologis. Theologū
igitur. diuinarū. hūanarūq; rerū interpretē. sacrarū lit-
terarū cultorem. sacræ paginæ professorem. diuini cul-
tus moderatorē. diuinæ uoluntatis expositorē: sapien-
tissimum: eximium: excellentissimū: diuinumq; dice-
mus. Cui tales in litterarū tergo titulos dabimus. Pau-
lo pergulensi. sacræ paginæ professori. tam sapientissi-
mo q̄ diuinissimo In epistolæ uero medio: sapiētā excellē-
tiāq; dicemus. Ad iureconsultū. Regula. IX.

¶ Iureconsultum diuinarū humanarūq; rerum inter-
pretem: pontificii uel cæsarei iuris doctorē. uel loritā:
diuini: uel humani iuris moderatorē: utriusq; iuris p-
fessorem: iureconsultorū cōsultissimū: sapiētissimum

Optimū eximiū: excellentissimū: æquissimū: integerrimūq; dicemus. Cui i epistolarū tergo tales titulos dabimus. Alexádro neuo. diuinarū humanarumq; legū interpti. tam excellentissimo q̄ æquissimo. In epistolæ aut medio: sapiam: p̄bitatē: excellentiā: æquitatē: integritatemq; dicemus.

Ad medicum.

Regula. X.

¶ Medicū: humanæ salutis moderatorē: auxiliatorē: tutorem conseruatorem: remediumq; medicæ artis p̄fessorem: morborum curatorem. ægritudinū propulsa-
torem: accuratissimum: promptissimum: expertissimum: diligentissimūq; dicemus. Cui tales in epistolarum tergo tituli assignantur. Gerardo ueronensi. medicæ artis professori: tam accuratissimo: q̄ doctissimo
Sed in epistolæ medio: sapientiā: excellentiam: doctrinamq; dicemus.

Ad philosophū dialecticumq;.

Regula. XI.

¶ Philosophum sophiæ filiū nature exploratorē: caufarū speculatorē: sapiētiae amatorē: filiumq; sapiētissimū: modestissimū: excellentissimū: grauissimū: acutissimū: speculatissimūq; dicemus. Cui in epl̄arū tergo tales titulos trademus. Antonio Cornelio philosopho excellētissimo: naturæq; exploratori non minus accurato q̄ acutissimo. In epl̄æ aut medio sapiētiam: modestiā: excellentiā: grauitatē: speculationē: acumēq; dicemus.

Ad mathematicum.

Regula. XII.

¶ Mathematicū arithmeticæ: uel geometriæ uel sideralis sciētiae p̄fessorē: factorum expositorē: diuini numinis conseruiū: siderū speculatorem: phætōtei cursus exploratorē: uel immobilis magnitudinis metitorē: uel

discretæ quantitatis supputatorē accuratissimū: subtilissimum: acutissimum: prudentissimum: perspicacem excellentissimum: diuinum: sapiētissimumq; dicemus. Cui tales in epistolarū tergo tituli assignantur. Dominico baragadeno mathematicæ artis professori nō minus accuratissimo q̄ doctissimo. In epistolæ uero medio acumen: subtilitatē: prudentiam: sapiētiā: excellentiam: perspicacitatēq; dicemus.

Ad musicum uatemq;. Regula, XIII.

¶ Musicum uatemq; eisdem ferme titulis decoramus celestis armoniæ imitatorē appellantes: pieridum filium: musarum alumnū: apollini sacratum: thespiadū choro dicatum: hippocrenidum choro sacratum: pegasidum amicum: libetridū cultorem: pegasæo liquore saturatum: lauro insignem: pallida decoratum hædera pirenæo fonte potum: castalii fontis domesticum: parnassii fluminis non ignarum: cephisi gurgitis ue' fluminis non exptem. hæliconiæ rupis accolam: parnassii nemoris exploratorem: cyrrhæi iugi non alienum: aonii montis habitatorem: phœbæi numinis interp̄tem testudineæ lyræ moderatorē: nouenarum sororum decatorem: parnassæ ædis ciuem: sacrum: diuinum: elegantissimum: facundissimum: suauissimum: iucūdisimū ornatissimū canorū. sonorū. argutum. decentissimū. celebratissimū. expolitissimū. altisonum. dulcisonum mellifluumq; dicemus. Cui in epistolarum tergo tales merito titulos tribuemus. Ioāni mario philelpho. musarum cultori. tam ornatissimo. q̄ eleganti. In epistolæ uero medio diuinitatem: elegantiam: facundiam: suauitatem: ornatum: integritatem nobilitatem: excellens

tiamque dicemus.

¶ Ad oratorem.

Regula. XIII.

¶ Oratorem forensium causarum tutorem. latini eloqui moderatorem. pedestris orationis decus: patriæ linguæ unicum splendorem. reip. consultorē. sanctarū legum asseruatorē. canoram uirtutis tubam. romanæ lingue decus. facundissimū. disertissimum. eloquentissimū. elegantissimū. limatissimū. expolitissimū. amantissimum. copiosissimum. grauiissimūque dicemus. Cui in epistolarū tergo tales titulos dabimus. Benedicto Brognolo. oratori facundissimo. romanæque lingue moderatori. disertissimo. eloquentissimoque. In epistolæ uero medio. facundiam. elegantiam. eloquentiam. grauitatem. nobilitatem. præstantiam. excellentiam. integritatemque dicemus.

Ad grammaticum.

Regula. XV.

¶ Grammaticum reipublicæ litterariæ columen: latini sermonis exploratorem: humani studii principem: litterariæ disciplinæ moderatorem: auctorem poetarūque interpretem humani codicis expositorē: latinæ originis exploratorem: humanissimum: accuratissimum: disertissimum: ornatissimum: copiosissimum: doctissimumque dicemus. Cui tales in litterarū tergo titulos dabimus. Pomponio romano: utriusque linguæ moderatori. tam humanissimo: quam ornatissimo. In epistolæ autē medio: humanitatem: elegantiam: eloquentiam: doctrinam: excellentiam: nobilitatē: præstantiam: integritatēque dicemus seu appellabimus.

Ad scholasticum.

Regula. XVI.

¶ Scholasticum quæque: de uirtute benemeritū litterarū

riæ disciplinæ dicatū: utriusq; uirtutis floribus ornatū
litterarum haud exptem: bonarum artiū studiossimū
eruditum: doctū: studiūq; decus humani dicemus. Cui
tales in epistolarū tergo titulos dabimus. Iacobo cōta
réno: utriusq; uirtutis cultori: tā studiossimo q̄ acura
tissimo. In eplæ uero medio: hūanitatē: elegantia: elo
quētia: doctrinā: excellētia: nobilitatē: p̄statiā: itegrita
temq; dicemus. Ad cognatos. Regula. XVII

Pater filiū: uel nepotē: charissimū: dulcissimū: p̄ien
tissimū: dilectissimū: læpidissimum: suauissimūq; ap
pellat. Filius aut patrē: uel patruū: honorādū: obseruā
dum: p̄ientissimum: probissimum: humanissimū: ue
nerandum colendumq; dicit. Quibus tales in episto
larum tergo tituli tribuuntur. Filius ad patrem. Petro
Cornelio patri suauissimo p̄ientissimoq;. Pater uero
ad filium. Ioāni Cornelio filio charissimo suauissimo
q;. In epistolarum autem medio pater ad filium: p̄ieta
tem charitatem: amorem: beniuolentiamq; appellabit
Itidem filius ad patrem, sed paternitatem: obseruantia
dignitatem: probitatemq; dicere solet.

Ad foeminas. Regula. XVIII.

Foeminam: castitatis decus: pudicitia exemplum:
honestatis speculum pudicissimam: castissimam: inte
gerrimam: honestissimam: primariamq; dicemus Cui
in epistolarum tergo tales titulos dabimus. Lucretia
cornelia foeminae primariae integerrimæq;. In episto
læ uero medio honestatē: pudicitia: castitatē: integrita
tēq; appellabimus. Illud aut sciēdū est. q; foeminae ui
rorū suorum titulis decorandæ sūt. Proinde ex superiori
bus secūdū rei p̄sonæq; exigentiā: nō tātū in hoc sexu

uerū etiā in altero: uir accuratissimus quisq; ex se poterit condecens titulos assignare: & maxime quia multi sunt: quibus diuersi sunt attribuendi tituli: propter uariam eorum conditionem. Peroratio.

¶ Iam annuente deo: magnifice Iacobe: ad peroptatū finem deductum est opus nostrum: quod eo libentius perfeci: qđ & illud magnificentiā tuam maxime peroptare intelligebā: & plerosq; etiam huius nouæ artis meæ percipidos uidebam: quibus omnibus satisfaciendum esse duxi: & tibi præcipue: quē ego & amo & mirifice obseruo. Nam cum tua in me beneficia memori mente reuoluo: quibus me non solum exacto tempore assidue affecisti: sed etiam quotidie afficere non desinis: semp cōsidero quonā potissimū pacto tuæ possim uolūtati morē gerere. Et mihi pfecto gratissimum iucūdisimūq; sp accidit: qđ pro tua dignitate etiā cū maximo labore meo reddere possū. Nec id qđ iuria quū enī magis magisq; indies emolior: ut tecū beneficiis certare possim. tu magis magisq; adeo respondes. ut me semper benignitate ac liberalitate & munificencia a te uictum esse fatear necesse sit. Et merito illud poeticum figmentum in te compleri uideo, qđ illi simplicem dicunt charitatem, duplices semper sorores remittere solitam. Tu enim nunq; unicā euphrosinē meam recepisti. quin illi æglen thaliamq; cum sūma beneficentissime remisisti. Hinc ortum est, ut non ego solum, qui inter cæteros oratores siue poetas minimus sū appellandus, sed & cæteri quoq; omnes, qui tuam hanc liberalitatem agnoscunt, quotidie meditētur quibus potissimum sis muneribus afficiendus. Suscipe igit

tur læto uultu ex hilariq; facie quæ tibi munera damus
Et fac ut nostri memor sis: qui maximo cupimus ardo
re: ut aliquâdo intelligas: hanc tibi etiam animã nr̃am
perpetua seruitute dicatam esse. Vale.

¶ Iacobus geroldus styris: Cnitelfendensis: bonarũ
artium doctor: ac patauinae academix moderator: Ex
cellētissimo doctore: Frãcisco nigro: Veneto tā orato
rum q̃ poetarum principi foelicitatem.

¶ Excogitabam mecũ ipse diebus istis: Frãcisce charis
sime: quonã potissimũ pacto tibi possem: si nō maio
res: pares tamen pro tantis in me beneficiis tuis grati
as referre. Nam agere quidẽ satis posse confidebã: sed
nō in uerbis cōsistit humanæ societatis cōseruatio: ast
potius in beneficiorũ multorum uicissitudine. Et pro
fecto nihil reperire poterã præstãtia dignum: ex quo
intelligeres animũ meũ tibi esse gratissimũ. Sed cum
in hac diutius dubitatione manerẽ: supuenit etiã p̃stã
tissimũ opus tuum: mihi nuperrime dedicatũ: in quo
tam facũdissime: tãq; copiosissime nouam epistolarũ
cōponendarũ artem inuenisti: ut nequeã profecto illã
uel satis mirari: uel etiã satis cōmendare. Vnde si prius
mens mea dubia erat: quo pacto possem pro tãtis in
me beneficiis tuis tibi pares gratias reddere: nunc mul
to magis dubia relinquitur: nec penitus scio: quemad
modũ possim tãta beneficia etiam summa animi mei
gratitudine cōsequi. nã nō est ad diuinæ huius bñficẽ
tiæ tuæ laudẽ: a mea remuneratiõẽ aliqua uel par uel si
milis cōparatio. Hæc enĩ fluxa & uana, illa uero stabili
lis & immortalis: & ideo nō nisi ab imortali corpore
exequẽda. Proinde hoc est ad animũ deferẽdũ quod

suū erat corporis p̄ficere. Animus igitur qui per se im-
mortalis ē & diuinus: quod corpus tibi nec agere nec
referre p̄t: illud p̄petua ac memori mente semper ha-
bere polliceſ. Tibi igitur Fr̄acisce charissime: p̄ter h̄c
imortalē apud me tui memoriā: si quid est quod mea
opera ut uolueris: tuū est p̄cipere: meū autem iussa
tua q̄libētissime exequi. Vale.

Opusculū hoc de scribendi epistolas ratione q̄ dili-
gentissime emendatū: Impressum est in regali ciuitate
burgen̄. per Fredericū basiliensem germanice nationis
Anno dñi. M. cccclxxxiiii. die uero. xii. mēsis aprilis.

Deo Gratias.

